Les cultures del Pròxim Orient i la Mediterrània antiga

- **Curs: Les cultures del Pròxim Orient i la Mediterrània antiga**
- **CC Casa Elizalde**

- **Horari:** dimecres de 17:00 a 18:30 h
- **Modalitat:** Presencial
- **Data d'inici:** 30/09/2026
- **Data de finalització:** 02/12/2026
- **Sessions:** 10

- *El Pròxim Orient, a partir del III mil·lenni a.C., és considerat el bressol de les primeres civilitzacions històriques. Ens endinsarem en el coneixement de diverses d'aquestes cultures i dels territoris on es van desenvolupar. Descobrirem la civilització mesopotàmica des de **Sumer i Accad**, repassarem els principals avenços que la humanitat va assolir en aquest període, com l'agricultura o l'escriptura, fins a la cultura de l'**Antic Egipte**, l'art i l'arquitectura del qual encara avui dia ens continua meravellant.*

Presentació Curs

- **TEMARI: Cultures del Món. Pròxim Orient i Mediterrània antiga**

- *El **Pròxim Orient i la Mediterrània** van ser el bressol on van nàixer a partir del III mil·lenni a.C. algunes de les primeres civilitzacions humanes. Aquesta assignatura pretén endinsar-se en el coneixement de diverses d'aquestes cultures i dels territoris on es van desenvolupar.*

- *Iniciarem l'assignatura coneixent les **primeres civilitzacions mesopotàmiques (Sumer i Accad) i els principals avenços** que la humanitat va assolir en aquest període. També estudiarem l'Antic **Egipte, l'art i l'arquitectura del qual encara ens segueixen meravellant. Coneixerem la història i la cultura dels hitites,** poble que va dominar Àsia Menor durant la segona meitat del II mil·lenni a.C. Finalitzarem l'estudi del Pròxim Orient antic coneixent el **poble i la cultura persa, que va dominar Iran, Mesopotàmia i Egipte a finals del I mil·lenni a.C.***
- *A continuació estudiarem les diverses cultures que es van desenvolupar a la riba del Mediterrani, des de les **cultures cretenques (minoics i micènics), passant pels fenicis, els etruscs i acabarem estudiant els ibers, ibèrica, els prínceps** d'Occident.*

Curs: Història dels Grans Imperis

- **Temari Els Imperis del Pròxim Orient Antic**
  - *1. Mesopotàmia, terra entre dos rius*
  - ***2.* Períodes Història de Mesopotàmia**
  - ***3. Cultura i societat mesopotàmica***
  - ***4. Art i religió mesopotàmiques***
  - ***5. Llengües i cultures mesopotàmiques***

  - *6. Egipte, el Nil i el desert*
  - ***7. L'Egipte dels faraons***
  - ***8. Societat egipcia***
  - ***9. La religió egípcia***
  - ***10. El temple i tombes***

Cultures del Món. Pròxim Orient i Mediterrània antiga

- **Temari**
  - *1. Sumer i Accad. L'origen de la civilització (Mesopotàmia)*
  - *2. Egipte. El do del Nil*
  - *3. Hitites. L'Imperi oblidat (Àsia Menor)*
  - *4. Minoics i Micènics. Els dominadors del Mediterrani*
  - *5. Fenícia. Comerciants i colonitzadors (Llevant Mediterrani)*
  - *6. Etruscs. L'enigma històric (Itàlia)*
  - *7. Iberia. Una cultura del Mediterrani (Península ibèrica)*
  - *8. Pèrsia. Els dominis del Gran Rei (Iran)*

Presentació professor

- **Jordi Pisa Sànchez**
  - Historiador
  - Màster Gestió Cultural

- **Experiència:**
  - Cursos Història
  - Xerrades / conferències Història
  - Rutes guiades
  - Gestió Cultural

  - **Mail:** ***estilicon@hotmail.com***

Presentació alumnes

- **Material**
  - **Ppt ➔ Pdf**
  - **Aula virtual**
- **Preguntes**
  - **Moderació**
- He presentat el curs i m'he presentat jo, i ara és hora de que us **presenteu vosaltres**.
- M'agradaria saber:
  - **El vostre nom**
  - **Per què us heu apuntat a aquest curs**
  - ***Quin és el tema que us interessa més…***

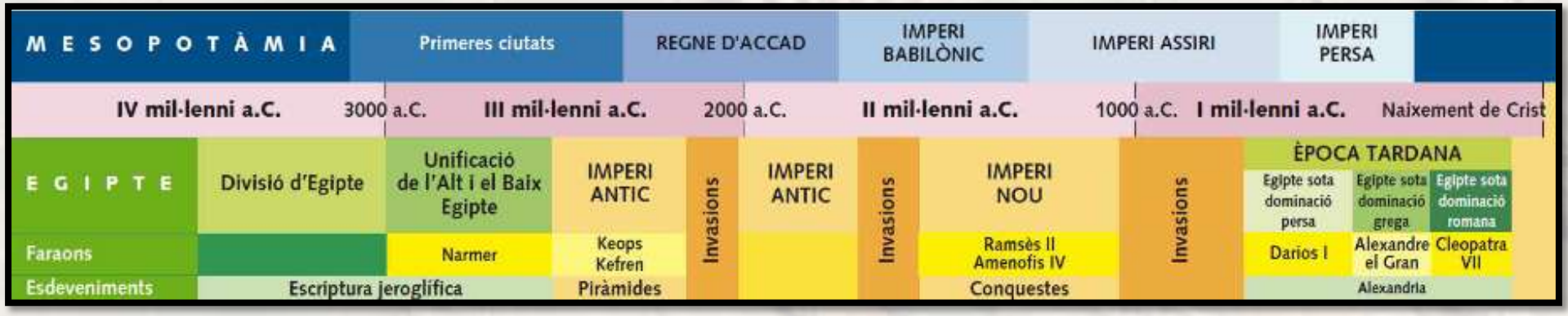

Sumer i Accad. L'origen de la civilització

Cultures del Món. Pròxim Orient i Mediterrània antiga

Mesopotàmia: El marc geogràfic

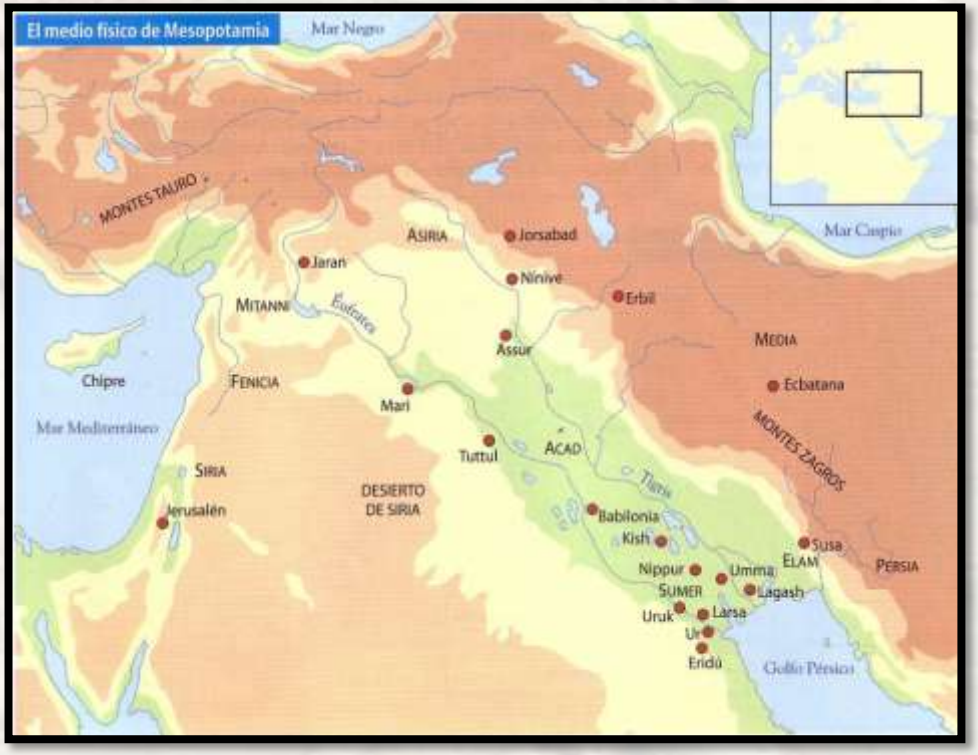
Sumer i Accad

- **Història Pròxim Orient antic**
  - **Finals IV mil·lenni – finals I mil·lenni a.C.**
  - ***Fases creixement i desenvolupament***
  - ***Fases col·lapse i fragmentació***
  - **Episodi fundador Història Occident**
    - Organització política
    - Administració
    - Vida urbana
    - Escriptura
    - Religió

Pròxim Orient

- **Diversitat entorns naturals Pròxim Orient**
  - **Valls fluvials**
  - **Zones muntanyoses**
  - **Estepes**
  - **Camp mediterrani**
  - **Diversitat pobles**
  - **Diversitat de llengües i escriptures**
  - **Diversitat modes vida**
    - Urbà i nòmada
  - **Diversitat modes de producció**
    - Agricultura i ramaderia
- **Diversitat territoris**
  - **Baixa Mesopotàmia**
  - **Alta Mesopotàmia**
  - **Llevant mediterrani (litoral Mediterrani)**
  - **Anatòlia (actual Turquia)**
  - **Iran sud occidental**

Mesopotàmia: El marc geogràfic

- **Mesopotàmia, "País entre rius"**
  - En grec
- **Trams inferiors rius Tigris i Èufrates**
  - Nucli Mesopotàmia
- ***Zones explotades des d'època prehistòrica***
- **Zona ben comunicada**
  - **Amb Síria i el Llevant**
  - **Amb Anatòlia (Turquia)**
  - **El Càucas**
  - **Elam i Altiplà iranià**

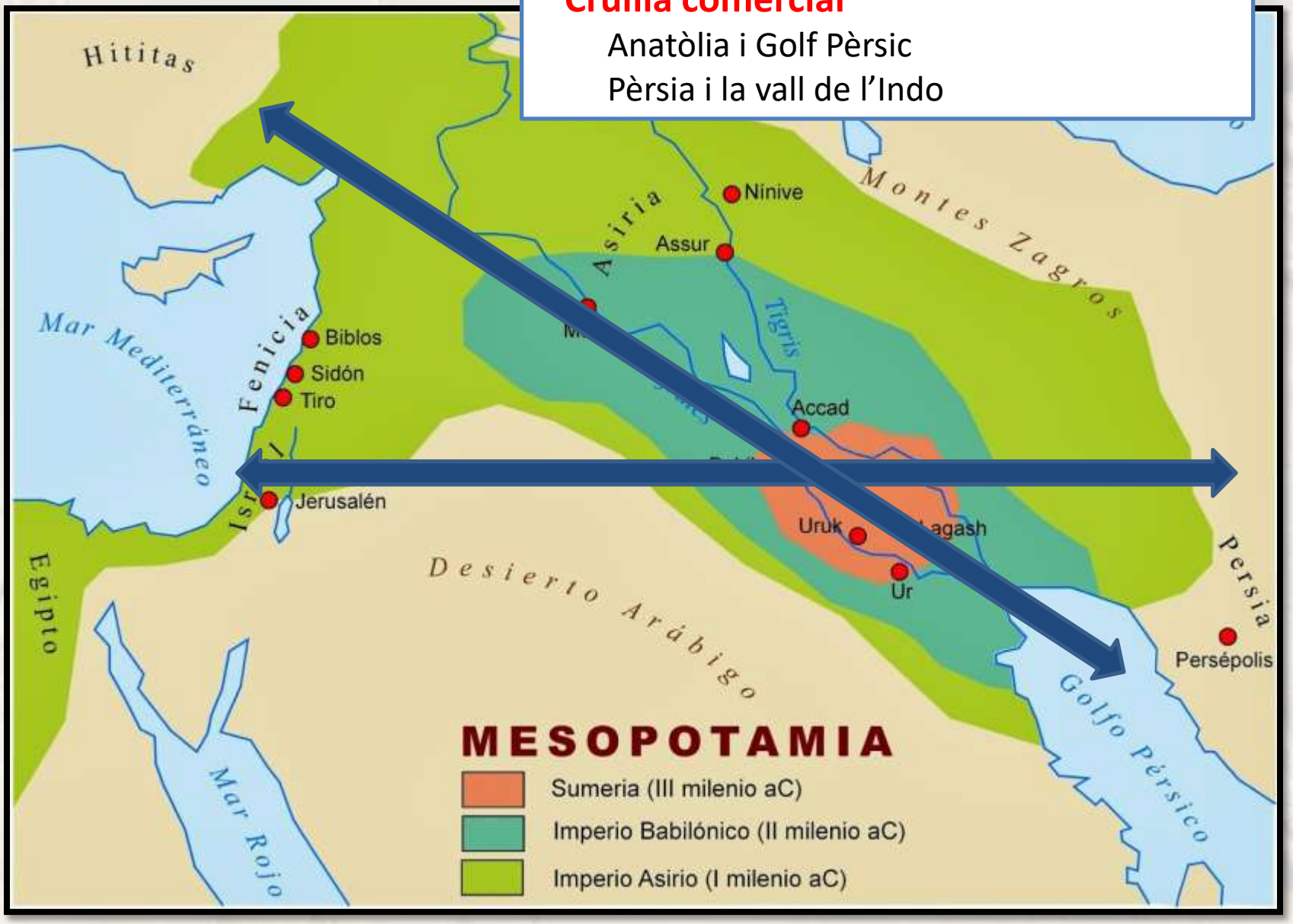

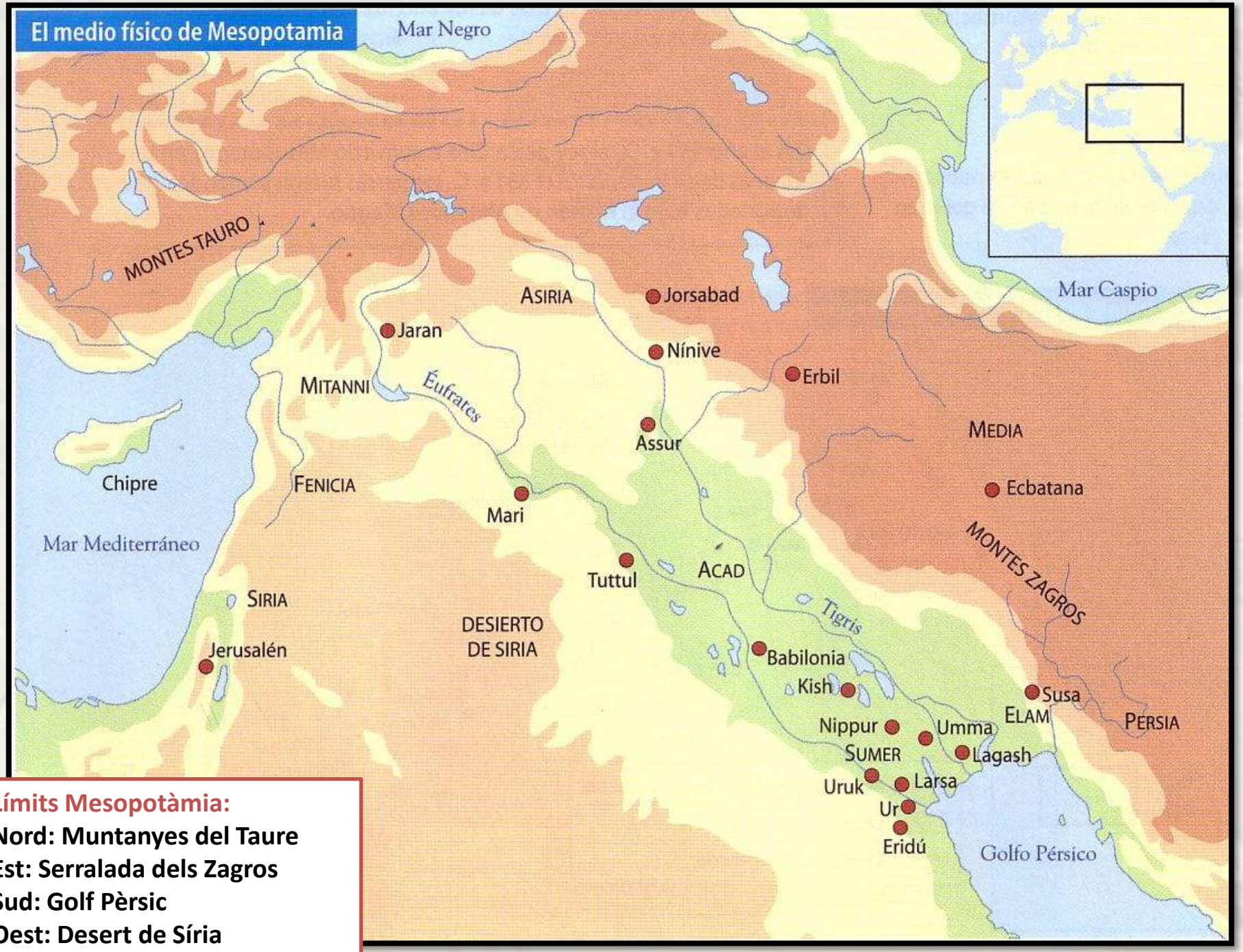
Geografia

Cruïlla comercial

Anatòlia i Golf Pèrsic

Pèrsia i la vall de l'Indo

Límits Mesopotàmia:

Nord: Muntanyes del Taure

Est: Serralada dels Zagros

Sud: Golf Pèrsic

Oest: Desert de Síria

El Creixent Fèrtil

- **Creixent Fèrtil**
  - ***Regió del Pròxim Orient que abastava part dels territoris de l'antic Egipte, el Llevant i Mesopotàmia***
  - Territori on es produeix la **Revolució Neolítica (a Occident)**
- **Terres banyades pels rius**
  - Nil
  - Jordà
  - Tigris
  - Èufrates
- **Extensió d'uns 500.000 km²**

El Creixent Fèrtil

- **Països / Territoris actuals (Creixent Fèrtil)**
  - **Egipte**
  - **Israel / Palestina**
  - **Cisjordània**
  - **Franja de Gaza**
  - **Líban**
  - **Síria**
  - **Iraq**
  - **Sud-est de Turquia**
  - **Sud-oest de l'Iran**

Paleoclima

Context climàtics i paleoclimàtics

- **Fonts informació Paleoclima**
  - **Registres sediments llacs**
  - **Registres marins**
  - **Dipòsits coves (espeleotemes)**
    - Estalactites i Estalagmites
  - **Dipòsits al·luvials (rius)**
  - **Registres de pol·len**
    - Reconstrucció vegetació
  - **Estudi d'isòtops estables**
    - Patrons precipitació
  - **Cargols de terra / dents...**

Context climàtics i paleoclimàtics

- **18.000 – 16.000 BP, Últim màxim glacial**
  - *Glaciació Würms, 110.000 - 12.000 BP*
- **15.000 – 11.000 BP, Millora climàtica Pròxim Orient**
  - **Condicions més càlides**
  - **Augment pluges**
  - **Expansió boscos**

Context climàtics i paleoclimàtics

- **11.000 – 10.000 BP, Dryas recent (a Europa)**
  - **Retorn parcial condicions glacials**
  - **Reducció boscos i nivells de llacs (nord Pròxim Orient)**
  - ***Període domesticació de plantes I animals***

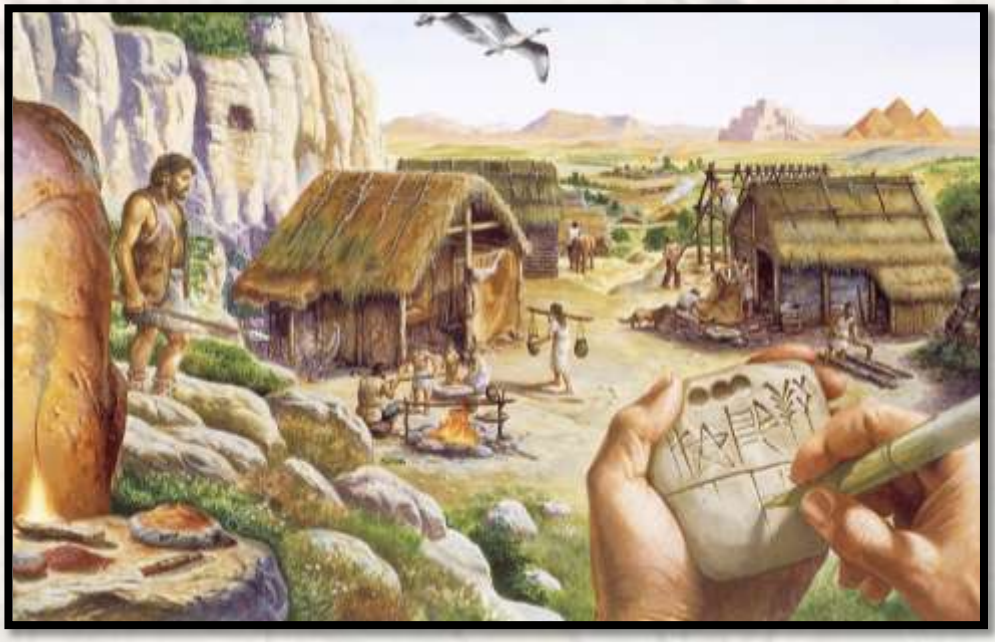

Glaciació Würms (110.000 - 12.000 BP)

SCANDINAVIAN ICE SHEET
BRITISH-IRISH ICE SHEET
The lack of precip
sheets from formi
ria and Eastern A
Northern Europe was dotted with glacial lakes, which have disappeared today.
Depending on the sea level at the Strait of Gibraltar, the Mediterranean Sea was temporarily a closed sea.
The Caspian Sea was probably higher than it is today because of abundant glacial meltwaters.
rth
Ocean
er
The Persian Gulf did not exist as we know it today. Instead, there were several lakes in the area, and the Gulf gradually filled as sea levels rose.
Equator
The Sundaland is the name given to a subcontinent that disappeared when the sea level started to rise. It allowed humans to settle new lands more easily and venture to the Pacific Ocean.
Tropic of Capricorn
Indian Ocean

Context climàtics i paleoclimàtics

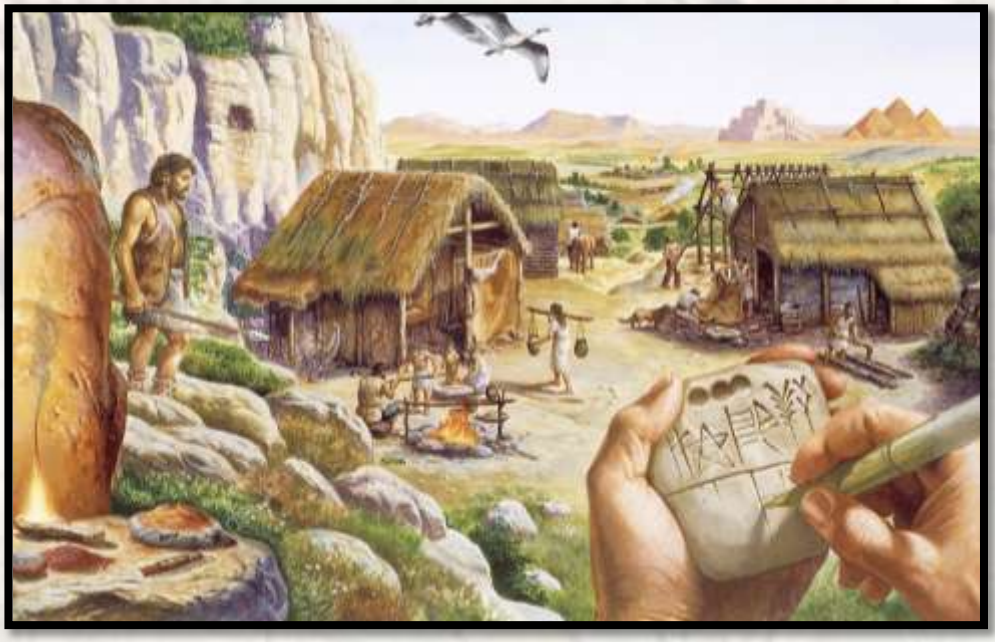
- **10.000 BP, Inici Holocè**
  - ***Augment temperatures i pluges***
  - Pluja augmenta considerablement
  - Creixement boscos
  - Increment pastures
  - Millores permeten **desenvolupament agricultura**
    - Desenvolupament centres urbans

- **3500 BP, Període dessecament gradual**
  - ***Evolució cap a l'ambient natural actual al Pròxim Orient***

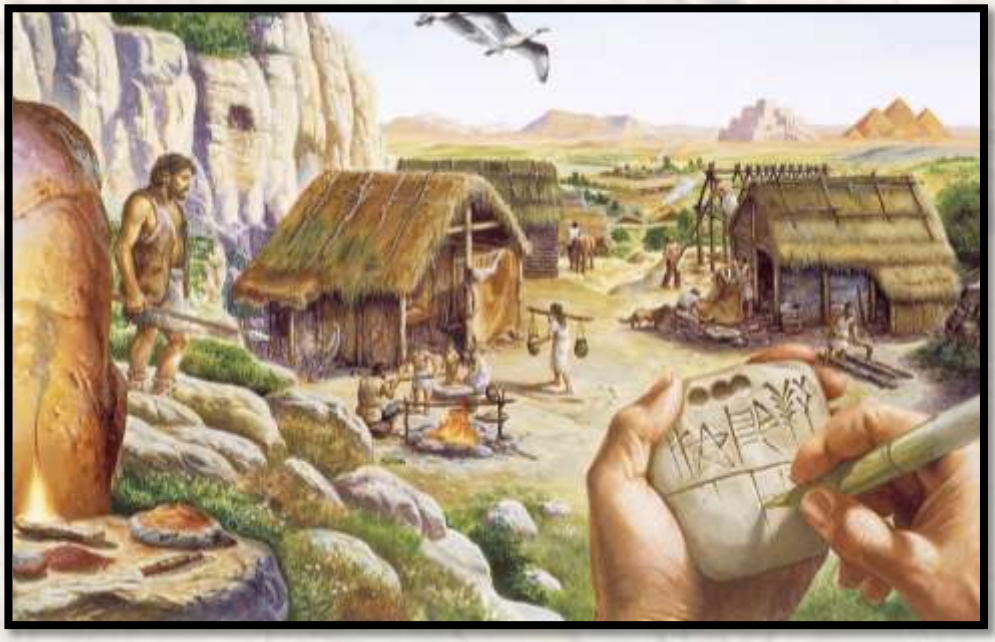
Revolució Neolítica

- **Revolució neolítica**
  - ***Conjunt transformacions que van tenir lloc durant el Neolític***
    - **Neolític:** 10.000 - 4.500 a.C.
  - **Descobriment**
    - **Agricultura**
    - **Domesticació animals**
- ***Pas de la vida nòmada*** **(caçadors i recol·lectors)** ***a la vida sedentària*** **(agricultura i ramaderia)**

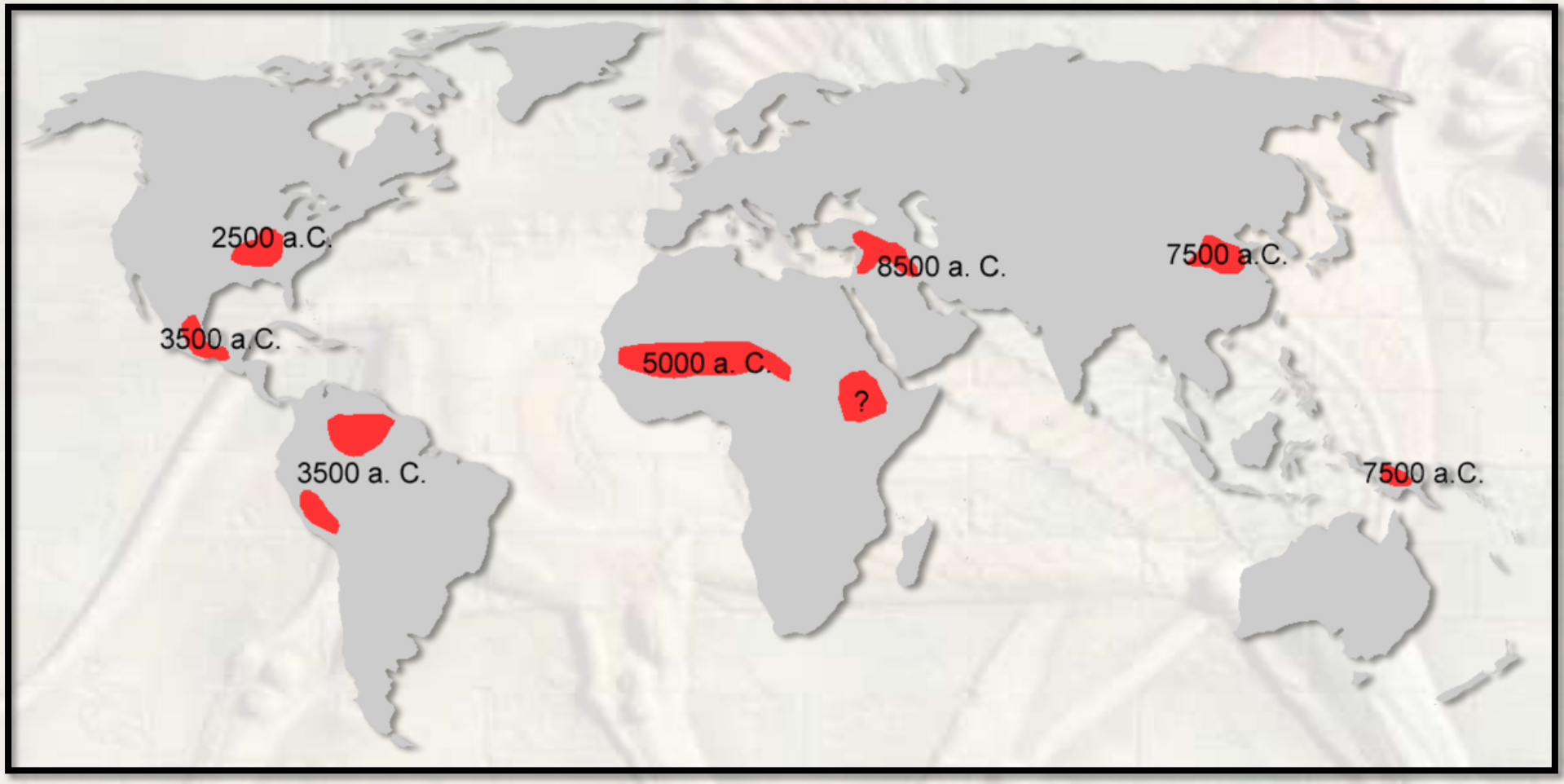

Revolució Neolítica

- **Aparició primeres civilitzacions**
  - Societats **culturalment avançades**
  - ***Apareixen a la zona sud, coneguda com Sumer***
    - **Regió urbanitzada més antiga del món**
- **Característiques**
  - Desenvolupament **agricultura** a gran escala
  - Creació **sistemes de regadiu**
  - Desenvolupament **urbanisme**

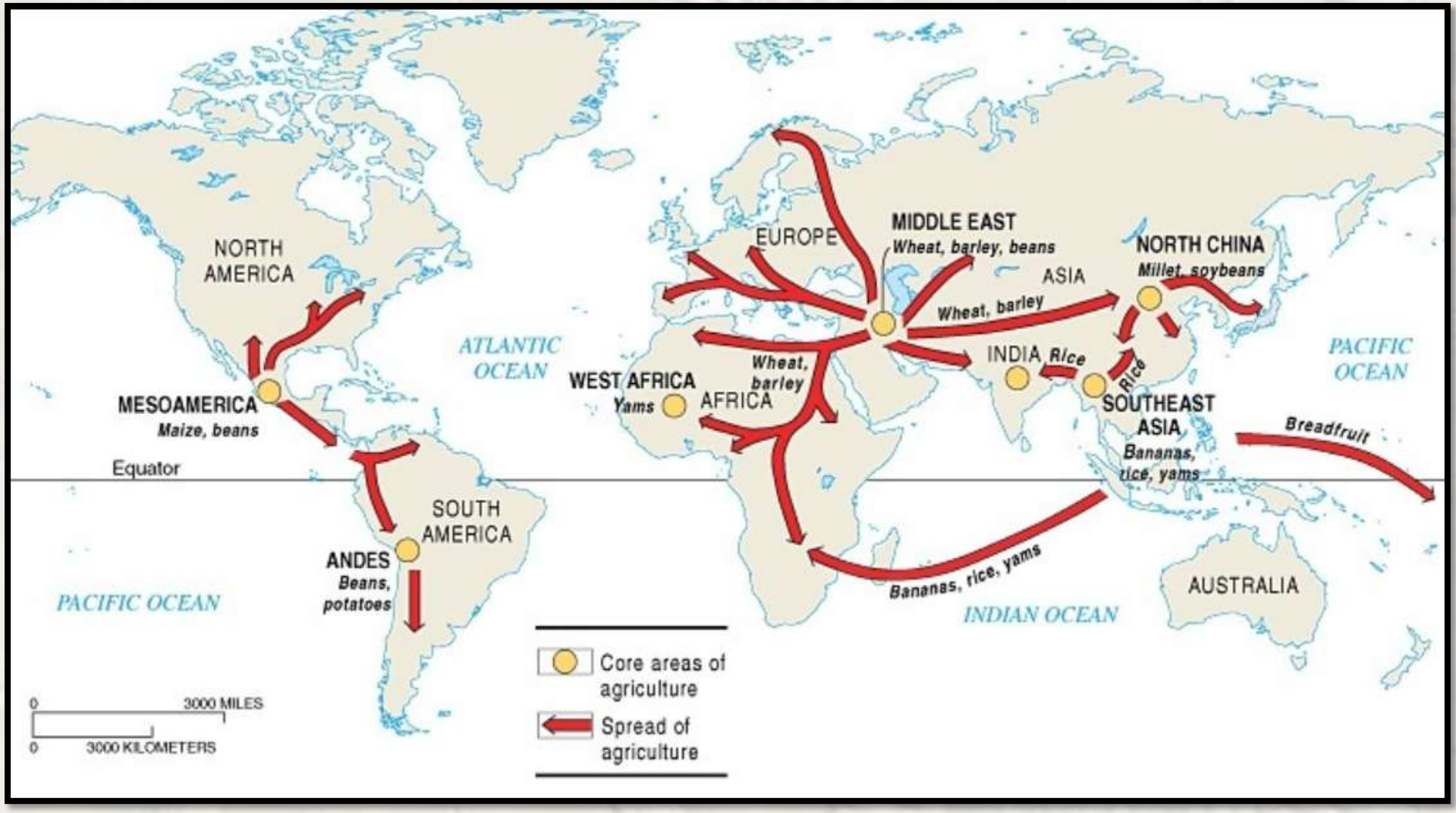

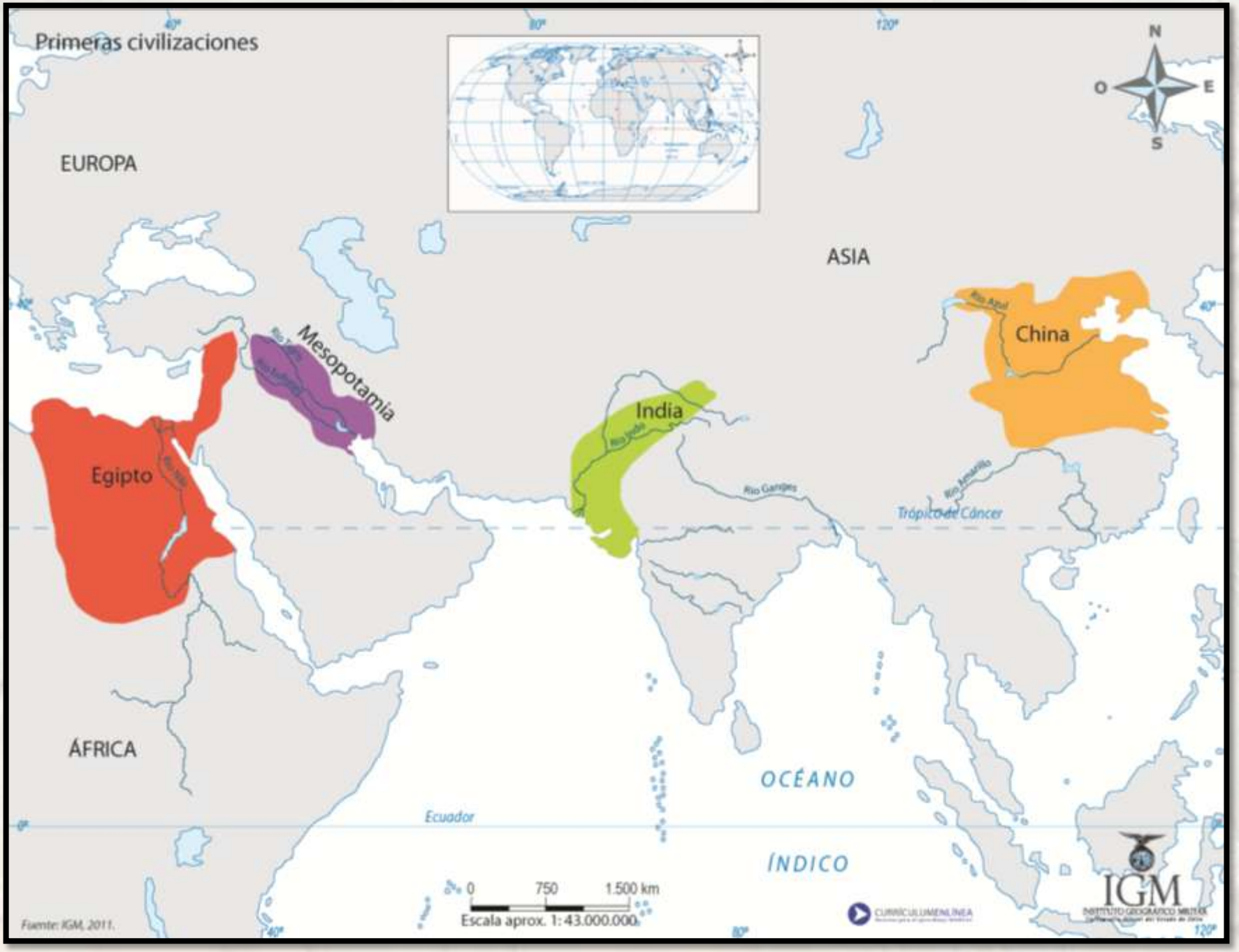
Revolució Neolítica

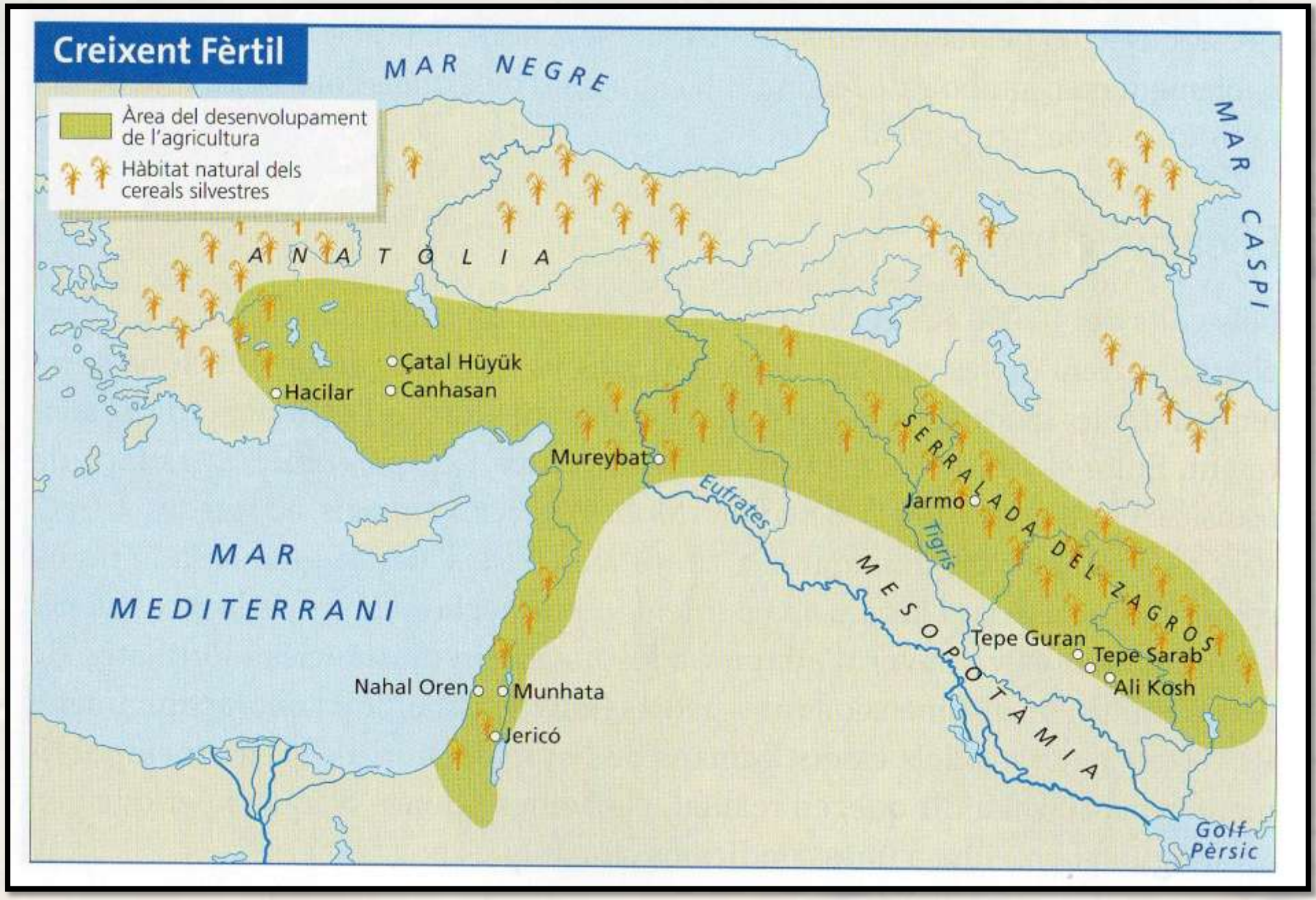

Territoris on es va descobrir l'agricultura de manera independent

Expansió agricultura

Primeras civilizaciones
EUROPA
ASIA
ÁFRICA
N
O
E
S
Mesopotamia
Egipto
India
China
Río Azul
Río Amarillo
Río Ganges
Trópico de Cáncer
Ecuador
OCÉANO
ÍNDICO
0
750
1.500 km
Escala aprox. 1: 43.000.000
Fuente: IGM, 2011.
IGM

Creixent Fèrtil
Àrea del desenvolupament de l'agricultura
Hàbitat natural dels cereals silvestres
MAR NEGRE
MAR CASPI
ANATÒLIA
Çatal Hüyük
Hacilar
Canhasan
Mureybat
Jarmo
SERRALADA DEL ZAGROS
Eufrates
Tigris
MAR MEDITERRANI
MESOPOTÀMIA
Tepe Guran
Tepe Sarab
Ali Kosh
Nahal Oren
Munhata
Jericó
Golf Pèrsic

Revolució Neolítica

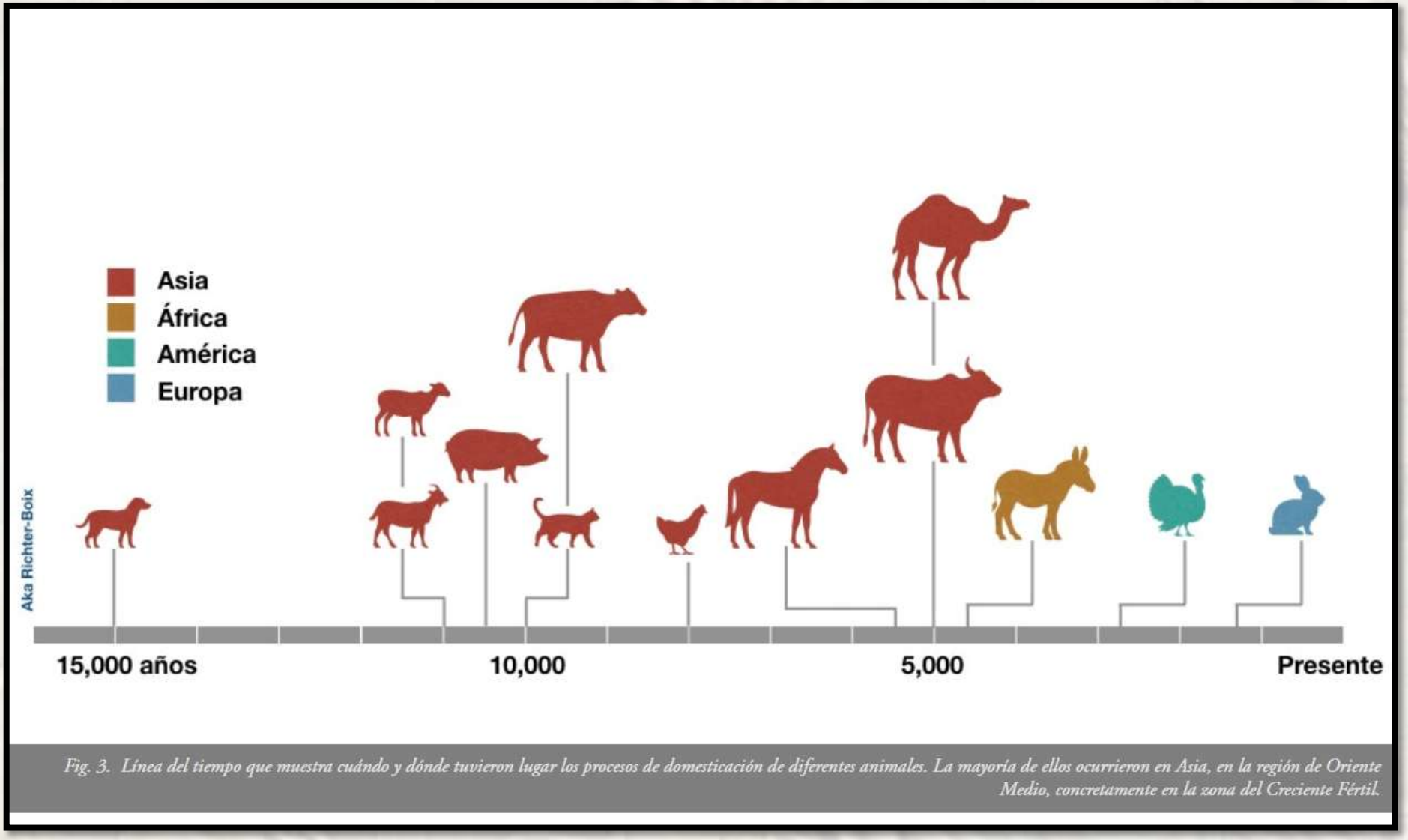
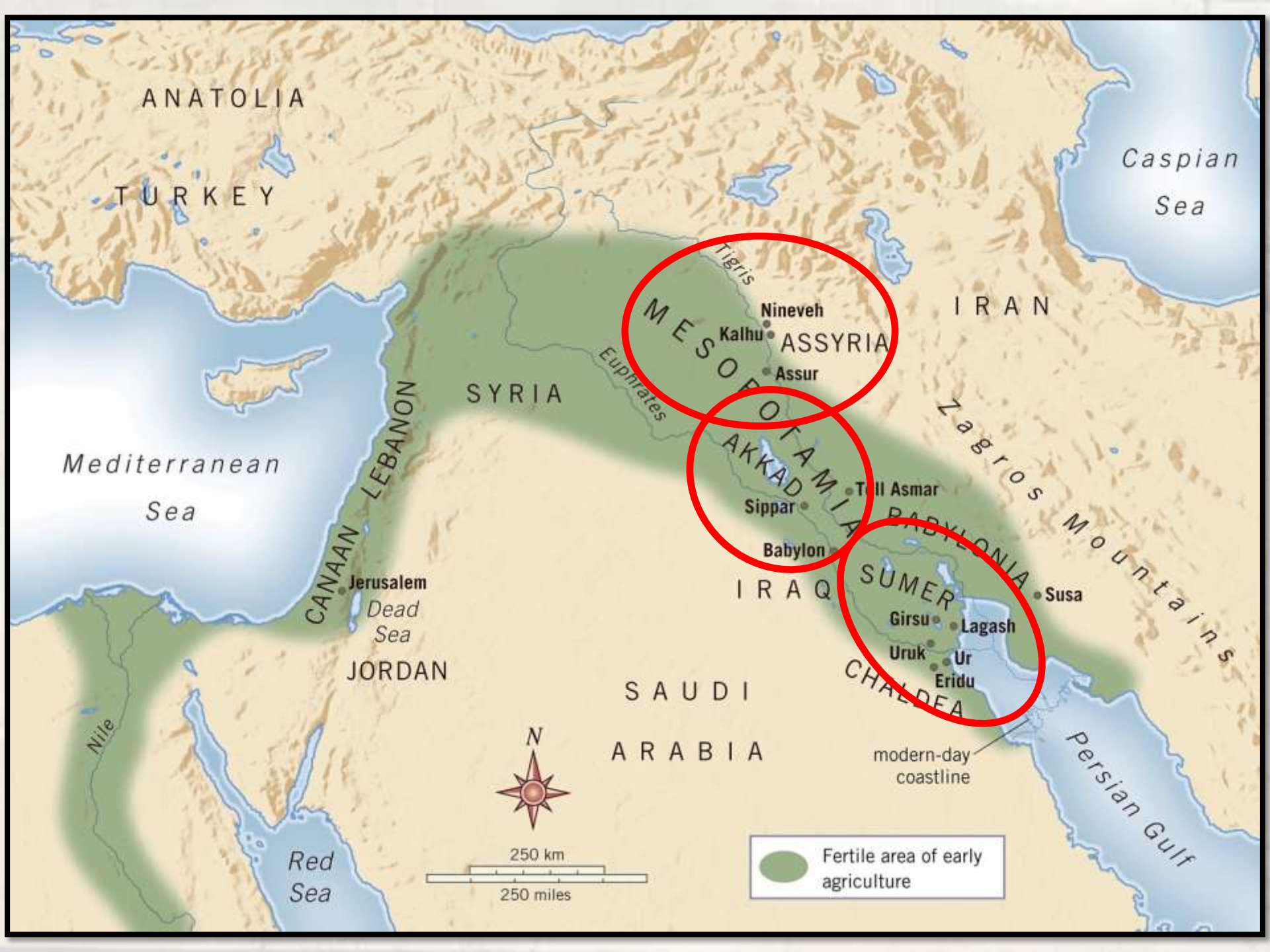

Fig. 3. Línea del tiempo que muestra cuándo y dónde tuvieron lugar los procesos de domesticación de diferentes animales. La mayoría de ellos ocurrieron en Asia, en la región de Oriente Medio, concretamente en la zona del Creciente Fértil.

Nuclis de la civilització mesopotàmica

- **Sumer i Accad**, cor cultural de Mesopotàmia
- **Sumer**, Baixa Mesopotàmia
  - *Èridu, Ur, Uruk, Lagaix, Umma, Girsu o Nippur*
  - Llengua sumèria
- **País de Accad**, Meitat superior Baixa Mesopotàmia
  - *Ciutats Babilònia i Sippar*
  - Accadi, llengua semita
- **Assíria**, Alta Mesopotàmia

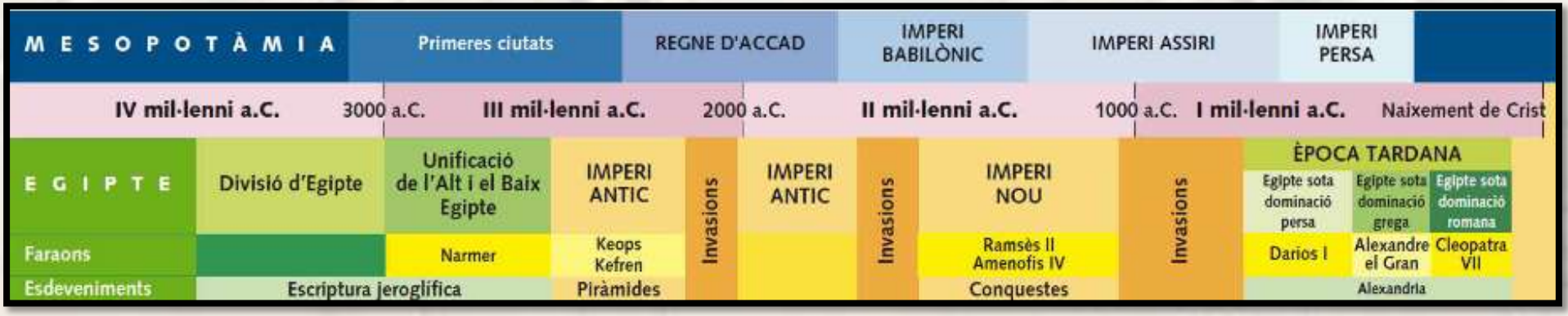

ANATOLIA
TURKEY
Caspian Sea
IRAN
Tigris
Nineveh
Kalhu
ASSYRIA
Assur
MESOPOTAMIA
Euphrates
SYRIA
Zagros Mountains
AKKAD
Tell Asmar
Sippar
Babylon
BABYLONIA
SUMER
Susa
Girsu
Lagash
Uruk
Ur
Eridu
CHALDEA
IRAQ
Mediterranean Sea
CANAAN
LEBANON
Jerusalem
Dead Sea
JORDAN
SAUDI ARABIA
Nile
Red Sea
Persian Gulf
modern-day coastline
N
250 km
250 miles
Fertile area of early agriculture

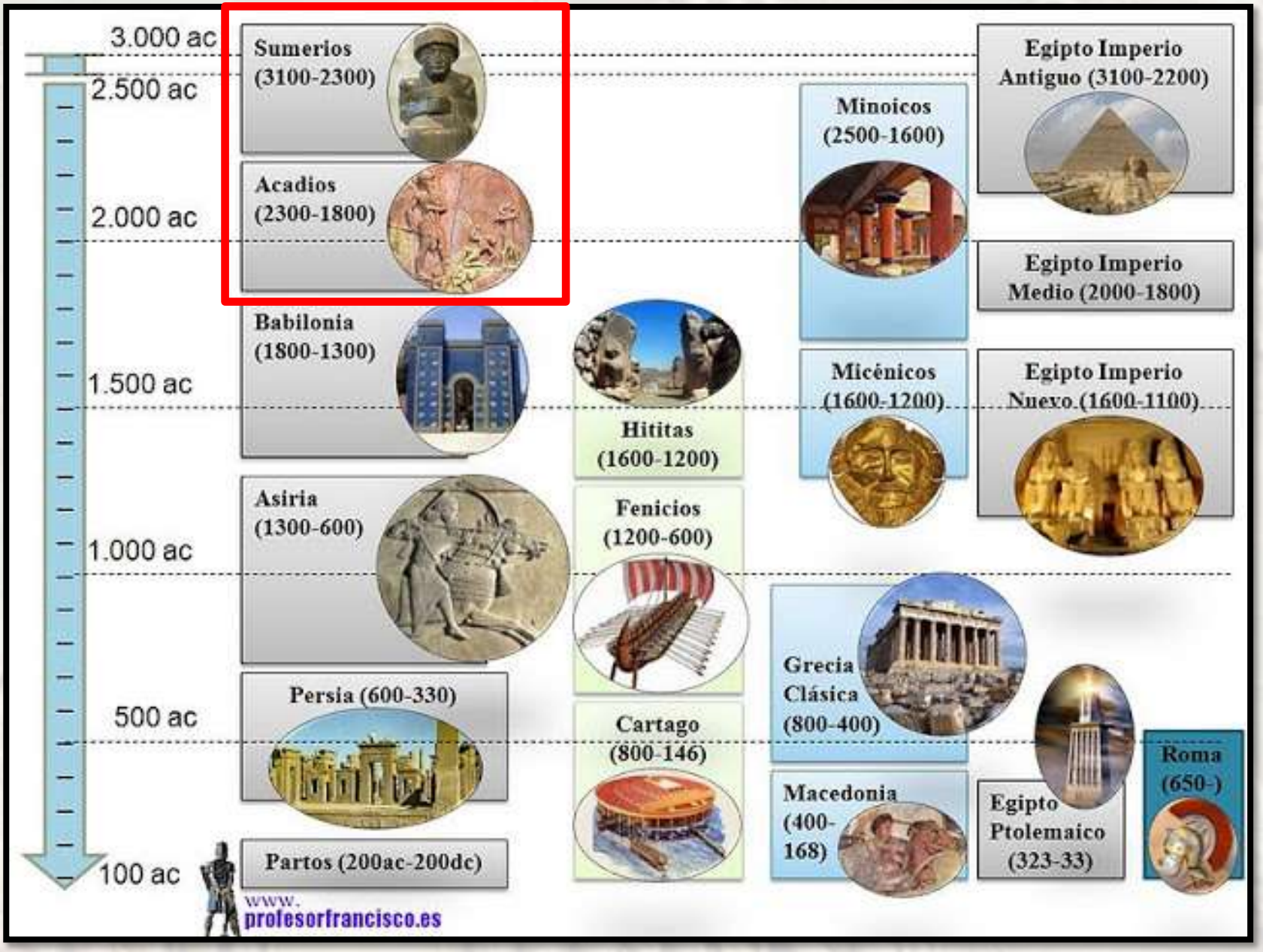
Períodes Història de Mesopotàmia

Història de Mesopotàmia

- **Historia Mesopotàmia**
  - ***Més de 3.000 anys d'història***
  - **Inici: finals del IV mil·lenni a.C.**
    - *Aparició dels primers documents escrits*
  - **Final, segle IV a.C.**
    - *Conquesta macedònia*

3.000 ac
2.500 ac
2.000 ac
1.500 ac
1.000 ac
500 ac
100 ac
Sumerios (3100-2300)
Acadios (2300-1800)
Babilonia (1800-1300)
Asiria (1300-600)
Persia (600-330)
Partos (200ac-200dc)
Hititas (1600-1200)
Fenicios (1200-600)
Cartago (800-146)
Minoicos (2500-1600)
Micénicos (1600-1200)
Grecia Clásica (800-400)
Macedonia (400-168)
Egipto Imperio Antiguo (3100-2200)
Egipto Imperio Medio (2000-1800)
Egipto Imperio Nuevo (1600-1100)
Egipto Ptolemaico (323-33)
Roma (650-)
www.
profesorfrancisco.es

La Historia de Mesopotamia

Daniel Gómez Valle

PERÍODOS HISTÓRICOS DE MESOPOTAMIA

ETAPAS	CARACTERÍSTICAS
ETAPA SUMERIO-ACADIA 4.000-2.000 a.C.	• Los sumerios desarrollaron la primera civilización histórica. Se establecieron pequeños reinos en torno a ciudades, gobernadas por "patesis" (monarcas). • Las principales ciudades sumerias fueron: Ur, Uruk, Lagash y Nippur. • Desecaron pantanos, abrieron canales para riego, inventaron el calendario, establecieron la escritura cuneiforme e inventaron la rueda. • Hacia el año 2.400 a.C., los acadios invaden Sumeria, fundando ciudades como Akkad y Babilonia. Sometieron a los sumerios y adoptaron su cultura.
PRIMER IMPERIO BABILÓNICO 2.000-1.595 a.C.	• Bajo el reinado de Hammurabi, Babilonia se convirtió en foco cultural. • Hammurabi creó un imperio y se destacó por ser el primer legislador, estableciendo el código de Hammurabi, primer documento legal del mundo, el cual unificó las leyes de su imperio.
IMPERIO ASIRIO 1.360-612 a.C.	• Pueblo belicoso del norte de Mesopotamia, que impuso su dominio en toda la región. • Tenían un poderoso ejército basado en arqueros, carros de combate, máquinas de asedio y armas de hierro. • Entre sus principales gobernantes se destacaron Sargón II, Senaquerib y Asurbanipal. • Establecieron su capital en Nínive y desde allí ejercieron un cruel dominio sobre Mesopotamia y el Medio Oriente, lo que generó la rebelión de babilonios, medos y persas, quienes destruyeron a los asirios.
IMPERIO NEOBABILÓNICO 612-538 a.C.	• Babilonia volvió a ser el centro financiero y artístico del Medio Oriente bajo el reinado de Nabucodonosor II. • El imperio cae bajo los persas.

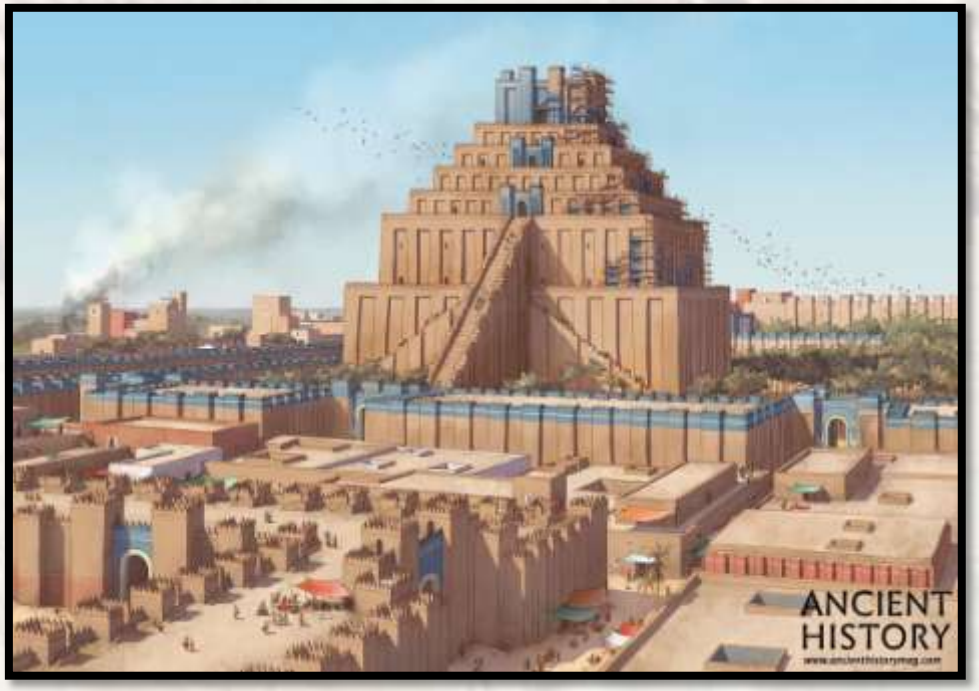
Revolució urbana 3500 – 2800 a.C.

- **Inici Història Pròxim Orient**
  - **Sumer** (Baixa Mesopotàmia / Sud Irak)
  - **Revolució urbana**
  - **Origen Estat**
  - **Estratificació social / especialització**
- **Augment producció**
  - **Revolució neolítica**
    - Domesticació plantes i animals
  - **Construcció dics i canals reg**
    - Irrigació / augment terres conreu
  - **Ús arada, falç, graners**

Revolució urbana 3500 – 2800 a.C.

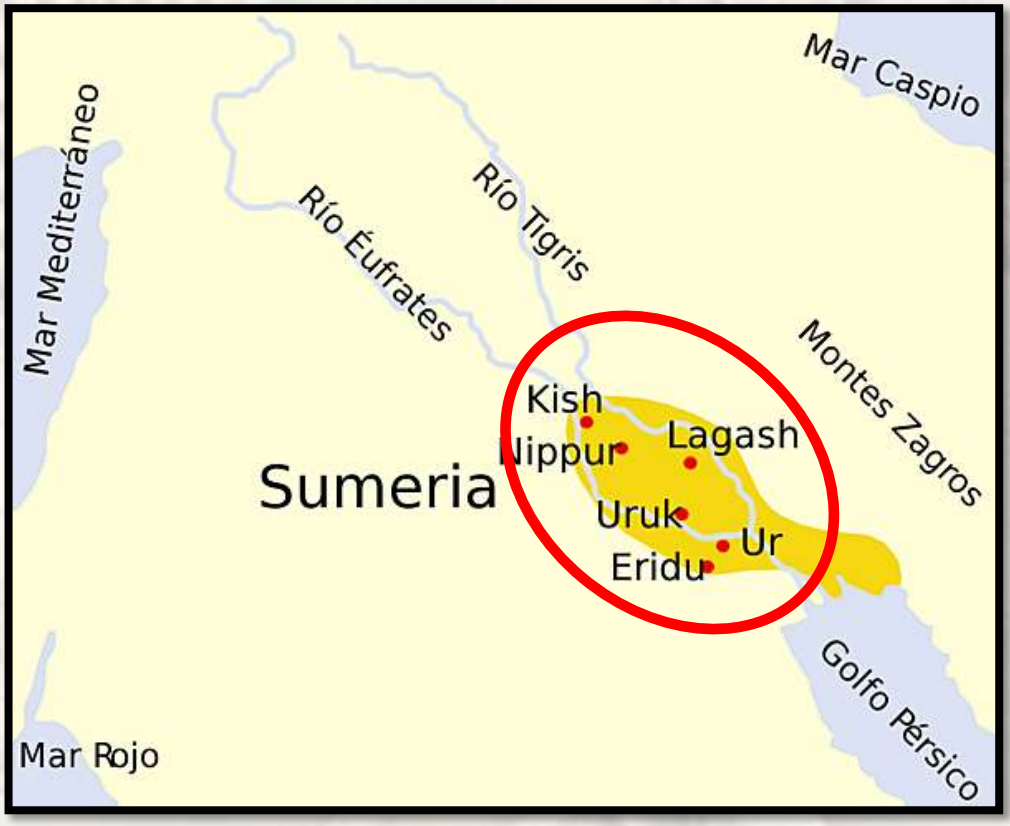
- **Desenvolupament primeres ciutats**
  - Creixement mida i estructura ciutats
  - Uruk, 70 hectàrees
- **Aparició i consolidació Temples**
  - ***Temple director activitat productiva***
  - **Capacitat coordinació comunitat**
    - Control administració i economia
  - Inclouen santuari, magatzems, tallers...
- **Estratificació social**
  - ***Elits imposen poder com a representants de la divinitat***

Sumer (sud)

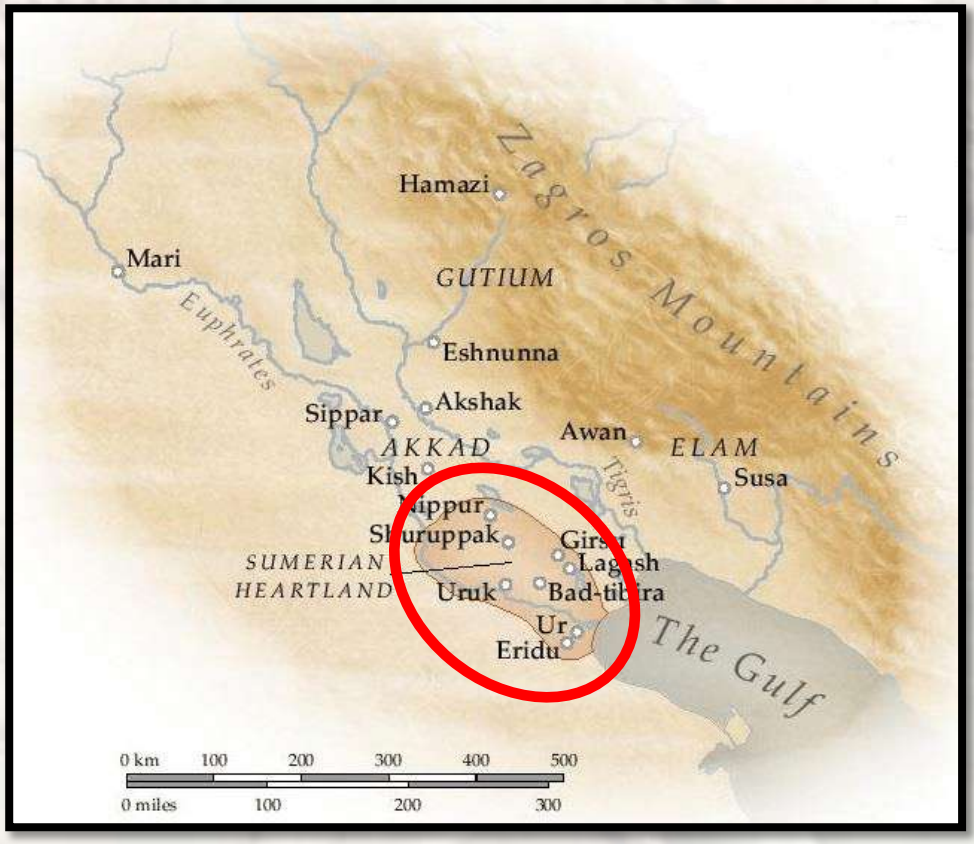
- **Sumer (c. 4100 – c. 2900 a.C.)**
  - **Ubicació:** Baixa Mesopotàmia
  - **Aparició primeres ciutats**
  - *Evolució cultures prehistòriques anteriors*

- **Ciutat-temple sumèria (sud)**
  - **Rei-sacerdot *(en)***
    - Governa en nom de la divinitat
    - Ciutat propietat del déu
  - **Predomini agricultura / valls fluvials**
  - **Equilibri polític entre les diverses ciutats**

Sumer (sud)

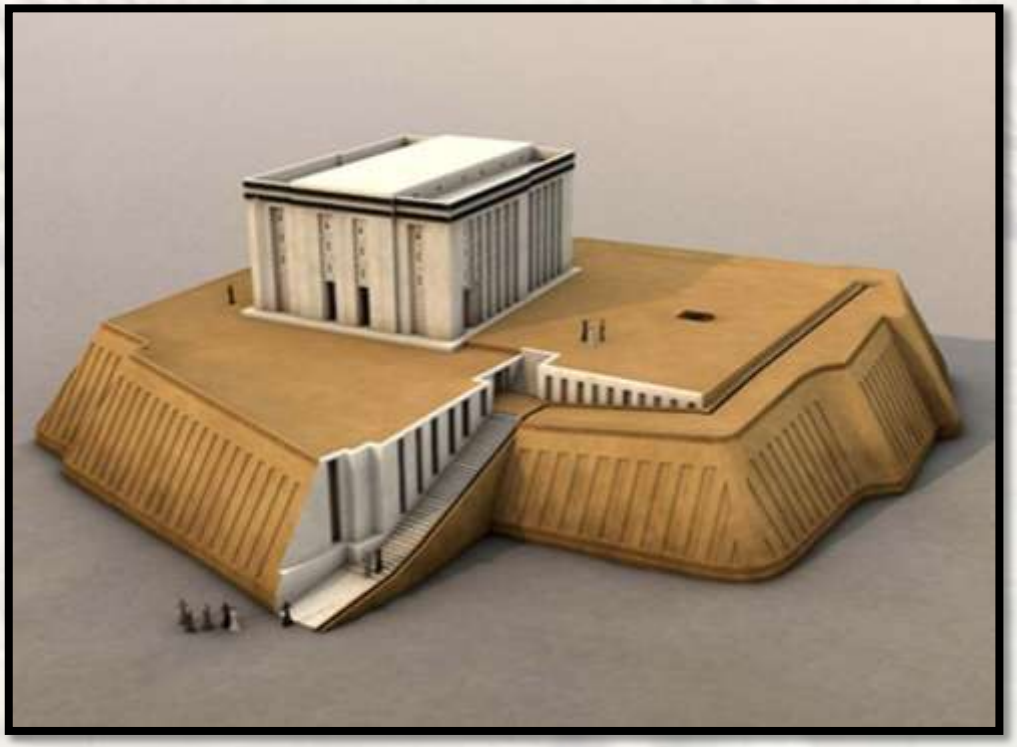
- **Ciutats sumèries més importants**
  - **Ur**
  - **Uruk**
  - **Eridu**
  - **Lagaix**
  - **Shuruppak**
  - **Nippur,** Paper religiós important
    - Seu déu **Enlil** (divinitat principal sumèria)
- **Fragmentació política**
  - **Ciutats-estat o microestats**
  - ***Enfrontats moltes vegades entre sí***

Sumer (4100 – 2900 a.C.)

- **Aparició temples (é)**
  - ***Residència dels déus***
  - Religió politeista

- **Temples**
  - Institució **econòmica i social**
  - **Magatzem collites i comerç**
  - Control **agrícola, ramats, tallers...**
  - Retribueix treballadors amb **racions**

Temple Blanc, Uruk

Sumer (4100 – 2900 a.C.)

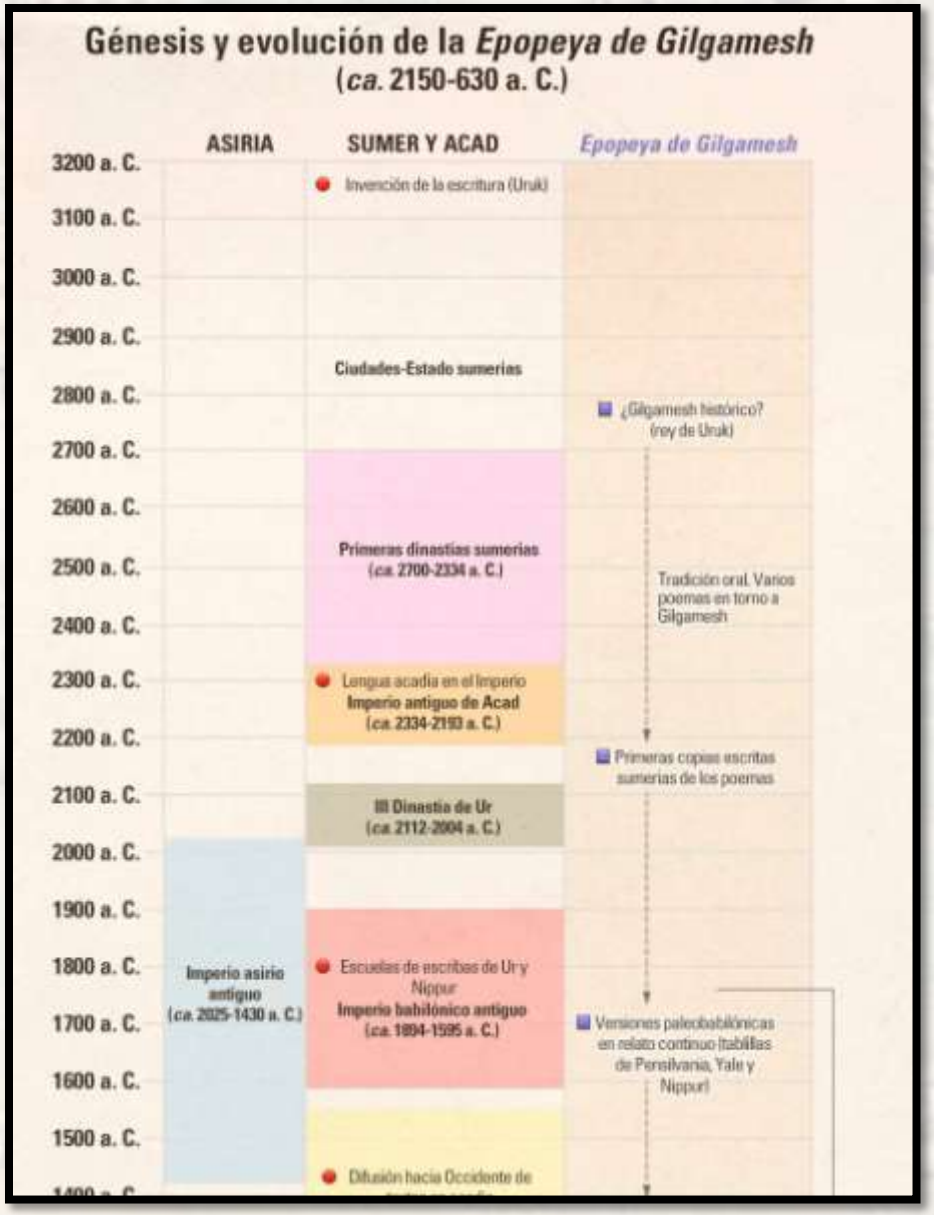
- **3200 a.C., Invenció de l'escriptura**
  - **Cuneïforme**
- **Epopeia de Guilgameix**
  - ***Poema èpic sumeri***
  - ***Descriu aventures rei mític Guilgameix d'Uruk***
- **Cronologia:**
  - **2150 - 2100 a.C.**
  - **Versió escrita més antiga del poema**

Tauleta conté l' Epopeia de Guilgameix, segle VII a.C., Museu Britànic

Poema de Guilgameix

- **Poema de Guilgameix**
  - ***Considerat obra literària mesopotàmica més important***
  - **Uns dels escrits més importats història humanitat**
  - **Obra literària més antiga del món**
    - **Primera obra veritablement complexa**
    - **Primera gran història coneguda**

Poema de Guilgameix

- **Relat escrit en 12 tauletes argila**
  - ***Escrit en escriptura cuneïforme***
  - ***Ens ha arribat de forma incompleta***
  - **Existència més de 70 còpies o versions (diferents) de la història**

Tauleta conté l' Epopeia de Guilgameix, segle VII a.C., Museu Britànic

Poema de Guilgameix

- **Guilgamesh, fill de la deessa Ninsun i Lugalbanda (rei d'Uruk)**

- **Historicitat Gilgamesh ¿?**
  - ***c. 2800 a.C., Guilgamesh històric ¿?***

- **Tema poema**
  - ***Recerca immortalitat Guilgameix***
    - **Qüestionament significat de la vida**
    - **Mort del seu amic l'heroi Enkidu**

    - **Itinerari del coneixement**

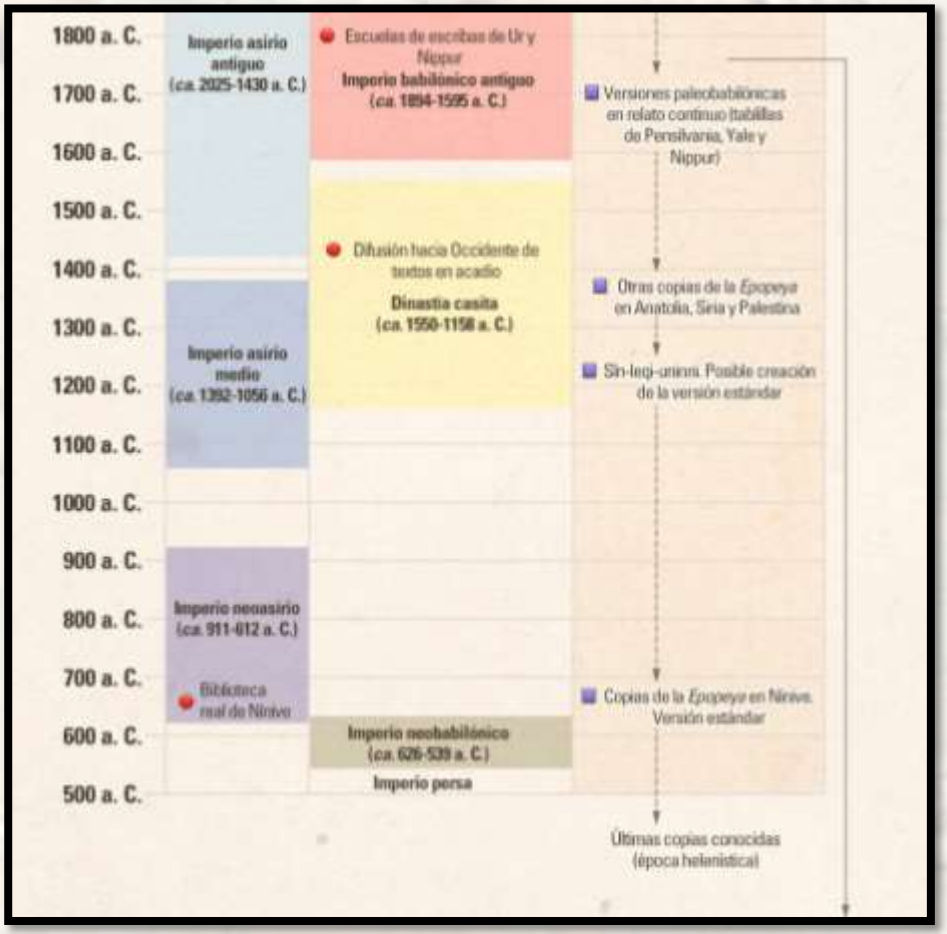

Poema de Guilgameix

- **Influència poema de Gilgamesh**
  - **Bíblia**
    - ***Episodi Diluvi***
    - ***Jardí de l'Edèn***
    - ***Creació home a partir argila*** **(deessa Aruru)**
  - **Treballs d'Heràcles**
    - ***Heroi lluitadors, errant, semidiví…***
  - **Odissea d'Homer**
    - ***Itinerari de l'heroi***
  - **Mil i una nits (Edat Mitjana)**
  - **Poema de Beowulf / Poema èpic anglosaxó (ss. VIII – XII)**
  - **Literatura índia**

Génesis y evolución de la *Epopeya de Gilgamesh*
(*ca.* 2150-630 a. C.)
ASIRIA
SUMER Y ACAD
Epopeya de Gilgamesh
3200 a. C.
3100 a. C.
3000 a. C.
2900 a. C.
2800 a. C.
2700 a. C.
2600 a. C.
2500 a. C.
2400 a. C.
2300 a. C.
2200 a. C.
2100 a. C.
2000 a. C.
1900 a. C.
Invención de la escritura (Uruk)
Ciudades-Estado sumerias
¿Gilgamesh histórico? (rey de Uruk)
Primeras dinastías sumerias (*ca.* 2700-2334 a. C.)
Tradición oral. Varios poemas en torno a Gilgamesh
Lengua acadia en el Imperio Imperio antiguo de Acad (*ca.* 2334-2193 a. C.)
Primeras copias escritas sumerias de los poemas
III Dinastía de Ur (*ca.* 2112-2004 a. C.)

1800 a. C.
1700 a. C.
1600 a. C.
1500 a. C.
1400 a. C.
1300 a. C.
1200 a. C.
1100 a. C.
1000 a. C.
900 a. C.
800 a. C.
700 a. C.
600 a. C.
500 a. C.
Imperio asirio antiguo (*ca.* 2025-1430 a. C.)
Imperio asirio medio (*ca.* 1392-1056 a. C.)
Imperio neoasirio (*ca.* 911-612 a. C.)
Biblioteca real de Nínive
Escuelas de escribas de Ur y Nippur
Imperio babilónico antiguo (*ca.* 1894-1595 a. C.)
Difusión hacia Occidente de textos en acadio
Dinastía casita (*ca.* 1550-1158 a. C.)
Imperio neobabilónico (*ca.* 626-539 a. C.)
Imperio persa
Versiones paleobabilónicas en relato continuo (tablillas de Pensilvania, Yale y Nippur)
Otras copias de la *Epopeya* en Anatolia, Siria y Palestina
Sin-leqi-unnini. Posible creación de la versión estándar
Copias de la *Epopeya* en Nínive. Versión estándar
Últimas copias conocidas (época helenística)

Uruk

- **Uruk**
  - **Ubicació:** sud de Sumer (Warka, Irak)
  - 225 km sud de Bagdad
  - ***Ciutat més important inicis Mesopotàmia***
- **Fundació: VI mil·lenni a.C.**
- **Guilgamesh**, rei llegendari d'Uruk
  - Construcció gran muralla ciutat (tradició)
- **II mil·lenni a.C., Inici declivi Uruk**
  - Regió abandonada amb la **conquesta musulmana** (630 d.C.)
- **1853,** Inici excavació arqueològica **William Loftus** (British Museum)

Uruk

- **Uruk, Considerada la primera ciutat de la Història**
  - **Origen escriptura (3200 a.C.)**
  - **Primers exemples arquitectura en pedra**
    - Construcció de grans estructures
    - Origen del Ziggurat
  - **3100 a.C., 250 hectàrees**
  - **Població: 40.000 habitants**
  - **Centre de comerç (hub comercial)**
    - Artefactes produïts a Uruk trobats a **tota Mesopotàmia i Egipte**

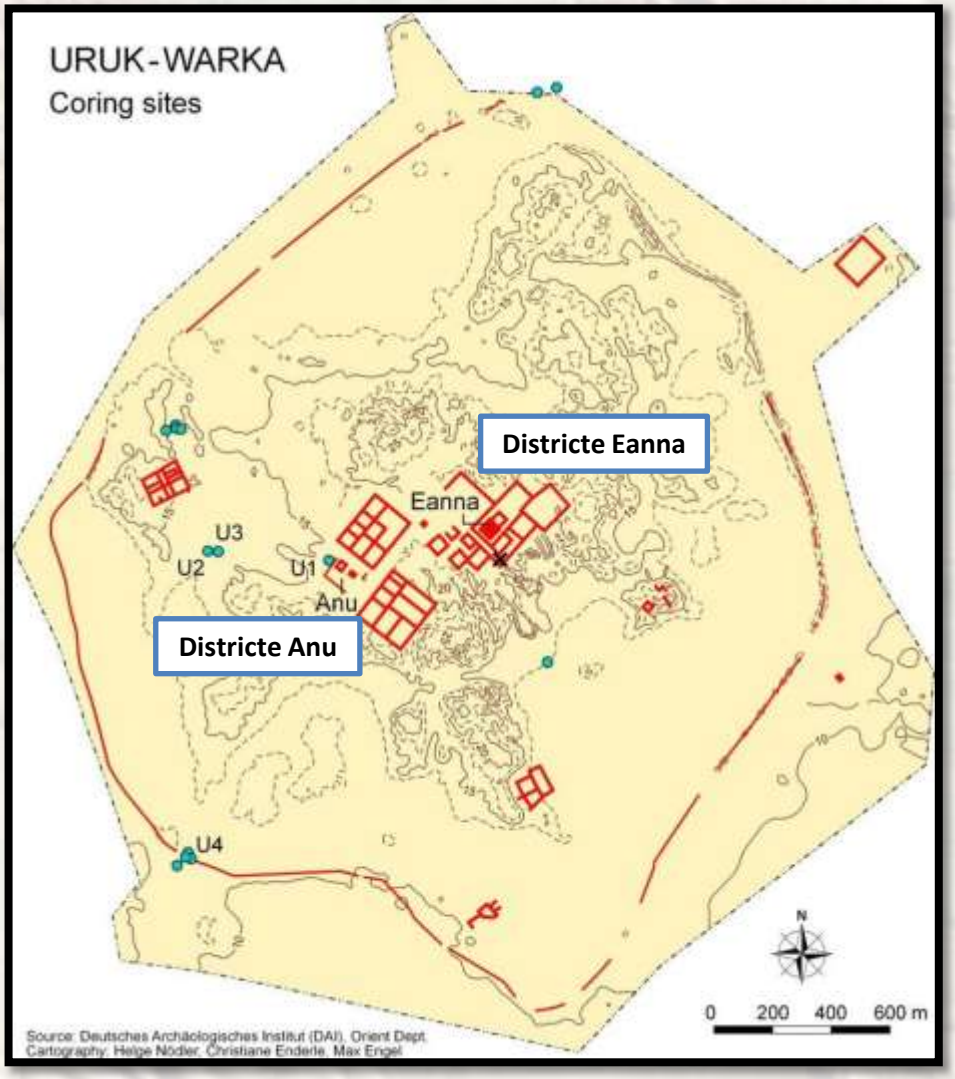

c. 50.000 habitants (c. 4100 a.C.)

- ***S'ha excavat molt poc a Uruk***

Districte religiós Uruk

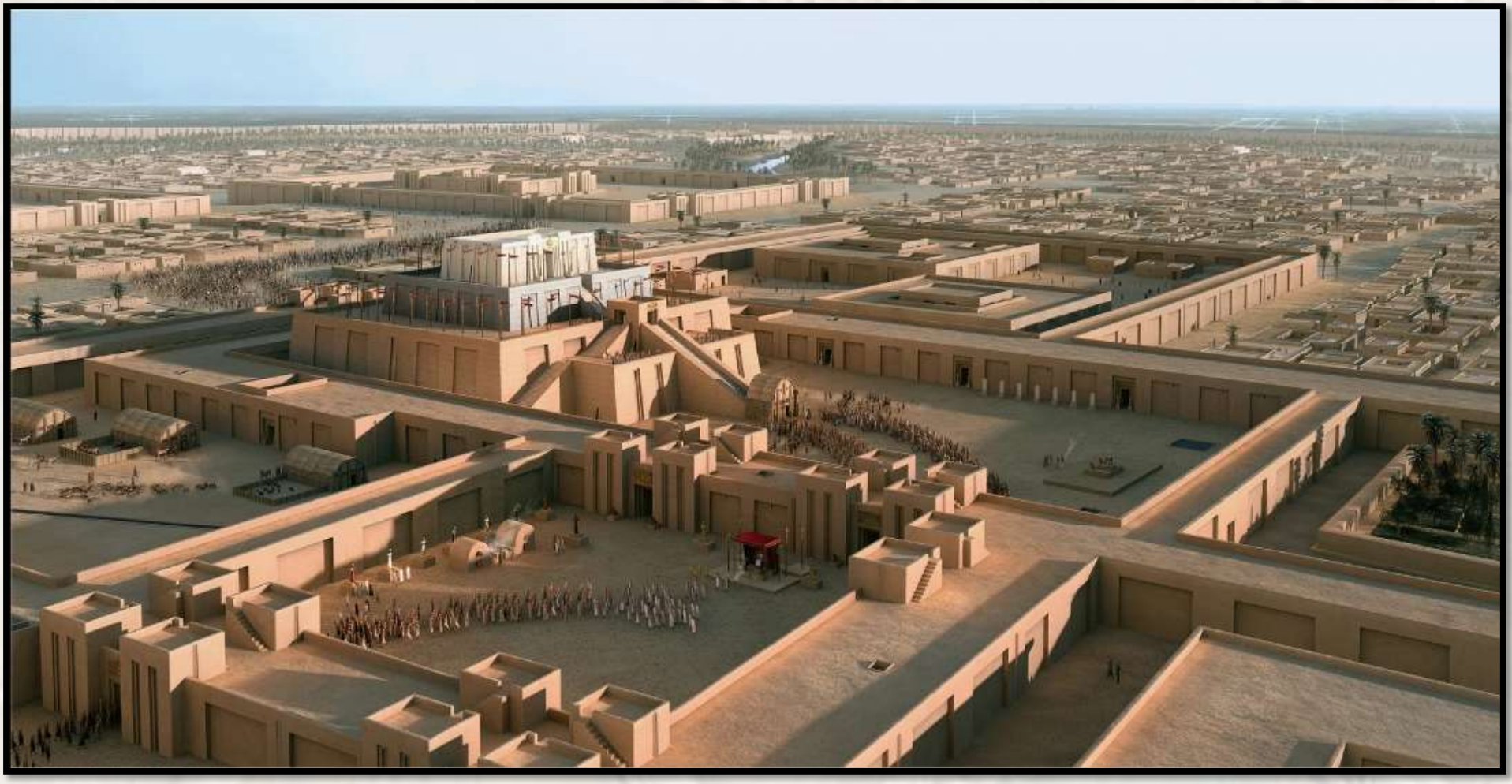
- **2 grans temples / complexos religiosos**
  - **Districte Eanna** (Casa dels cels)
    - Dedicat deessa **Inanna**
    - Emmurallat de la resta de la ciutat
  - **Districte Anu**
    - Dedicat al déu **Anu**
    - ***Espais comunicació poder sacerdots-reis***
- **Màscara de Warka (Dama d'Uruk)**
  - ***Imatge d'Inanna***
  - Formava part escultura més gran d'un dels temples del seu districte

Uruk

Façana temple d'Inanna a Uruk

Uruk

Sumer i Accad

- **Sumer i Accad**

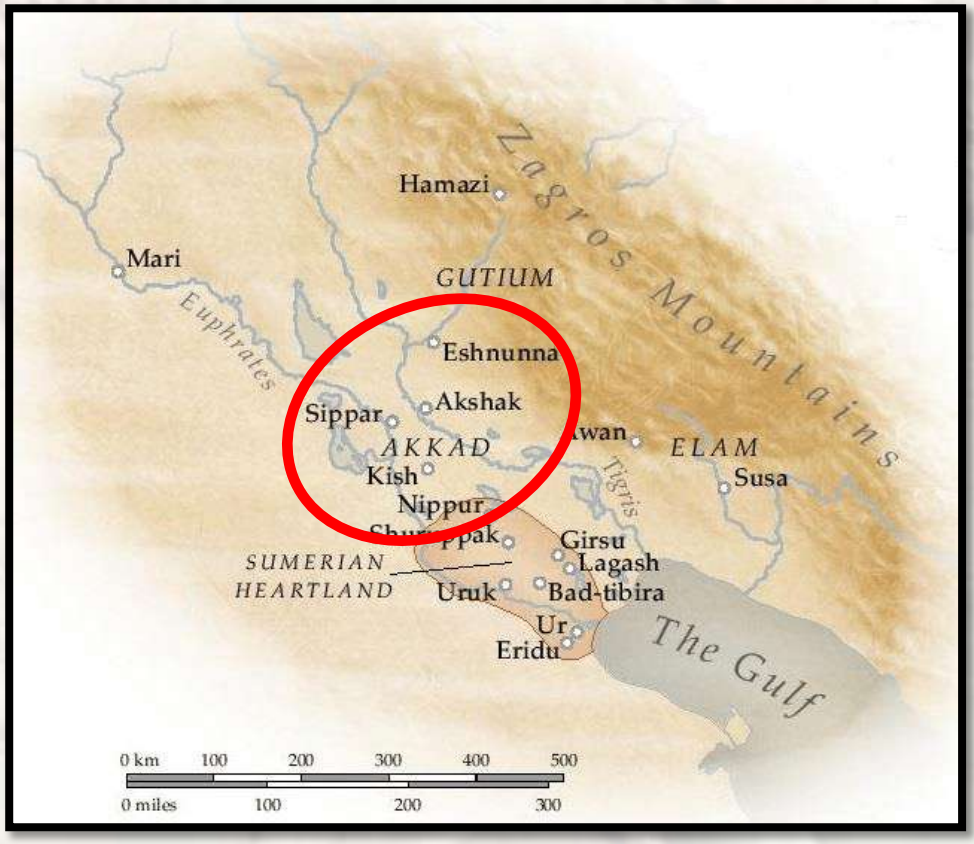
- **Diversitat ètnica Baixa Mesopotàmia**
  - ***2 grups lingüístics diferents***
    - **Sumeris, predominants al sud**
    - **Accadis (semites) al nord**
      - **Llengua semita**

  - **Diferències**
    - Lingüístiques
    - Socials
    - Polítiques

Accad

- **Accad (nord)**
  - **Kish**, ciutat més important
  - **Eshnunna**
  - **Akshak**
  - **Accad ¿?**
  - **Ciutats governades pel palau / rei *(Lugal)***
    - ***Política expansionista***
- **Predomini pastoralisme**
  - **Agricultura menys dependent irrigació**

Imperi accadi (2350–2100 a.C.)

- **Sargon d'Accad (2335 – 2279 a.C.)**
  - Rei d'Accad
  - Unifica ciutats-estat accàdies
  - Política expansionista
  - Conquesta ciutats sumèries

  - ***Expandeix el seu domini per gran part de Mesopotàmia***

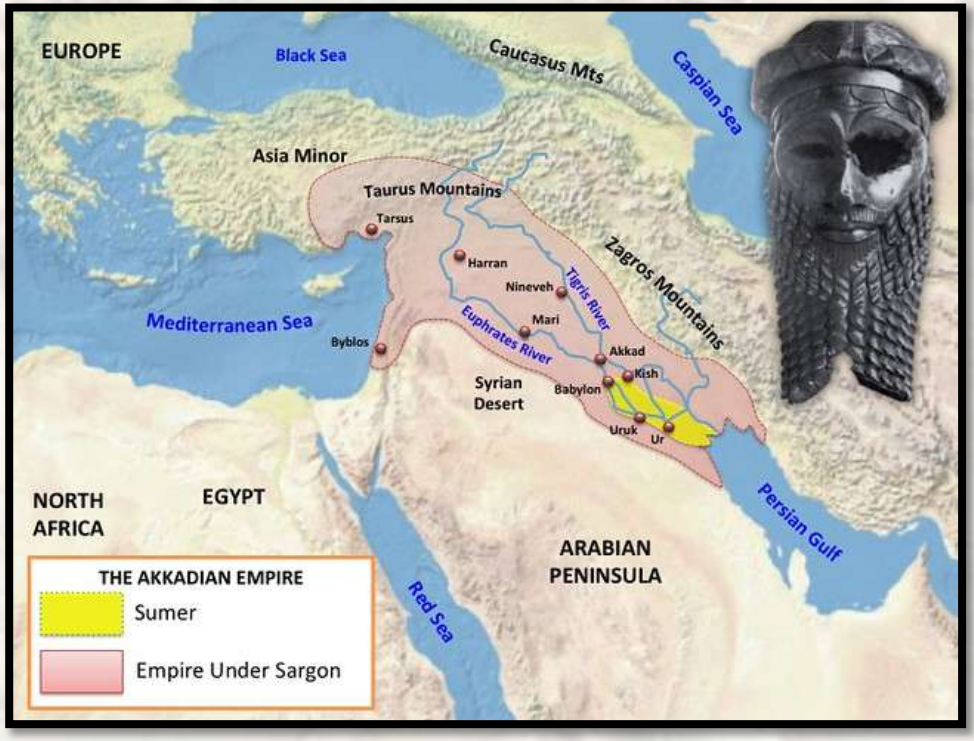
- **Sargon d'Accad**
  - ***Model per a reis posteriors***

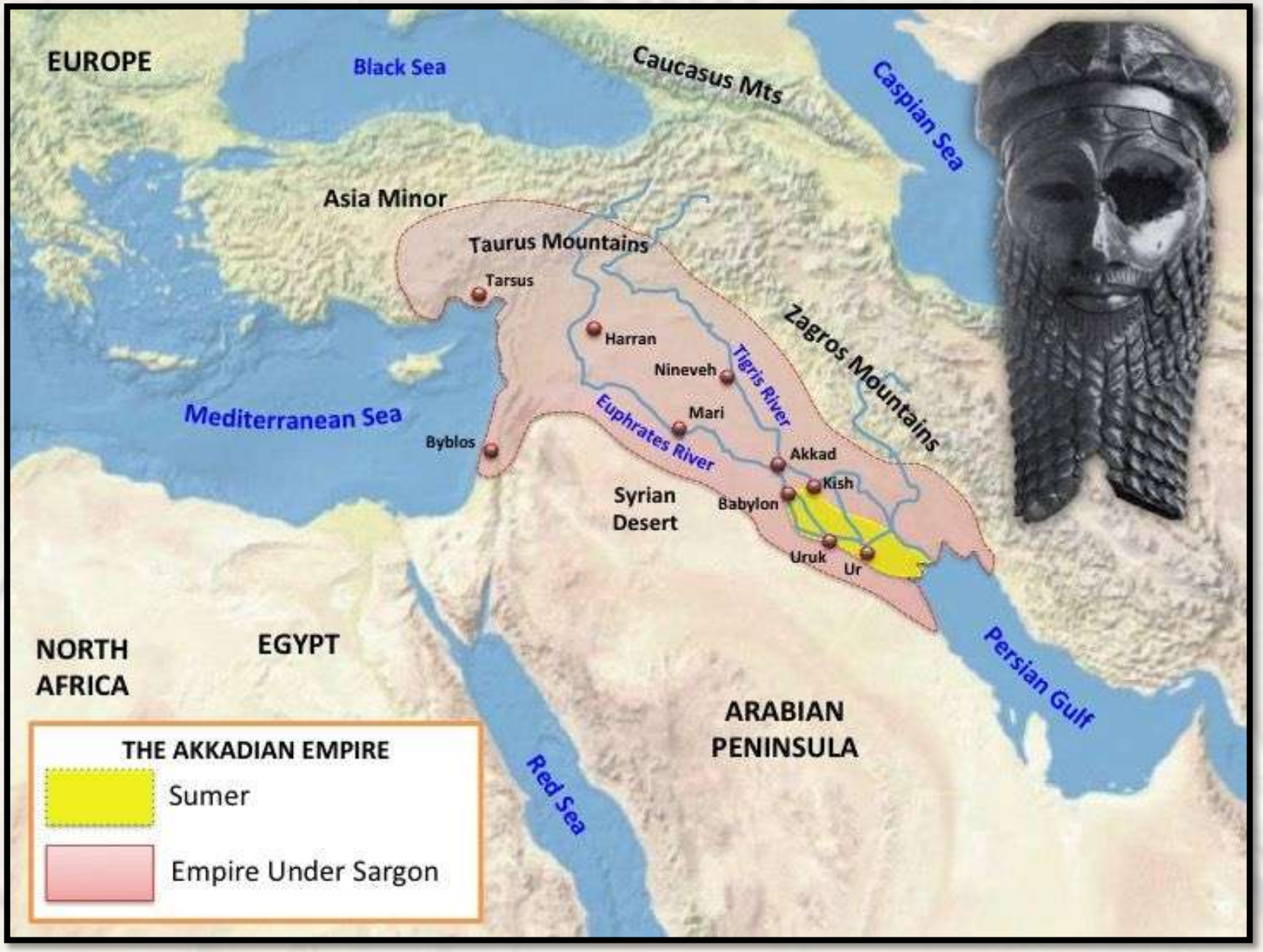
Imperi Accadi (2350–2100 a.C.)

- **Primer imperi multinacional de la Història**
  - Expansió
    - **Mesopotàmia**
    - **Sud Anatòlia**
    - **Armènia**
    - **Part d'Iran i costa oriental del Golf Pèrsic**
    - **Síria**

- **Fundació ciutat d'Accad (capital)**
  - ***Ciutat encara no localitzada***

Imperi Accadi (2350–2100 a.C.)

Imperi Accadi (2350–2100 a.C.)

- **Naram-Sin (c. 2254 - 2218 a.C.)**
  - ***Màxim apogeu Imperi accadi***
  - **Net de Sargon I**
  - Es proclama **«rei dels quatre racons»** (rei de tot el món)
  - Rei divinitzat
    - Contrast reis-sacerdots sumeris

- **Ishtar d'Accad**, deessa protectora de la ciutat d'**Accad**

- **Llengua accàdia** es converteix en ***llengua franca a Mesopotàmia***

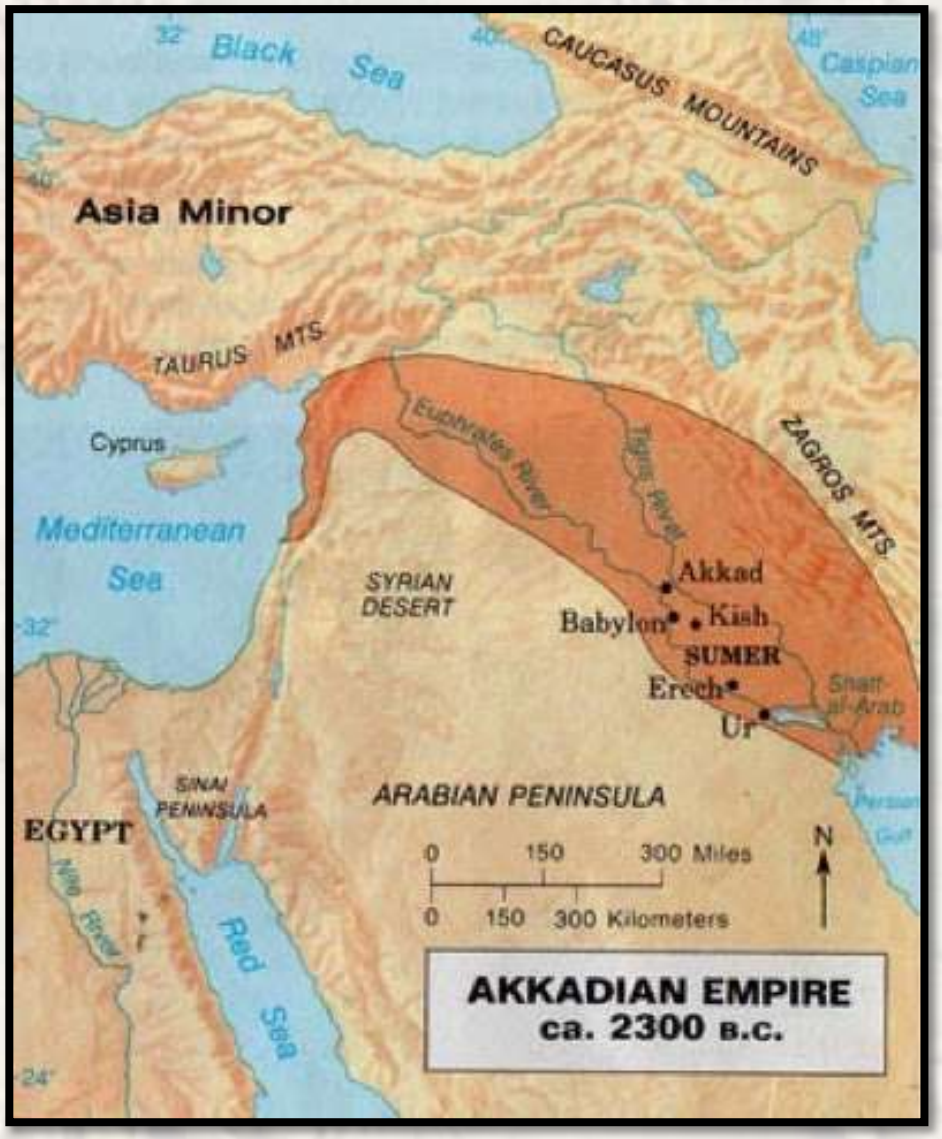
Estela Naram-Sin (c. 2250 a.C.)

Imperi Accadi (2350–2100 a.C.)

- **Control territoris**
  - Estat **centralitzat**
  - Existència de **províncies**
  - **Exèrcit poderós**

- **Període estabilització Mesopotàmia**
  - Desenvolupament
    - **Arts**
    - **Literatura**
    - **Ciències...**
  - Millora **irrigacions**
  - Ampliació **rutes de comerç**

Màscara de Sargon

- **Màscara de Sargon**
  - **Mida:** 36 cm
  - **Material:** bronze
  - **Descobriment:** Temple Ishtar a Nínive

- **Descripció:**
  - Tractament naturalista
  - Aspecte **solemne i elegant**
  - Imatge idealitzada **home amb barba espessa**
  - **Cabell llarg i arrissat**
  - Coronat amb **una lligadura part superior**

- **Localització actual:**
  - **Desapareguda Guerra Irak**

Imperi Accadi (2350–2100 a.C.)

- **Ciutat d'Accad**
  - *Construïda (o restaurada) pel rei Sargon*
  - ***Model per futures ciutats***

- **Localització (teoria)**
  - Ciutat situada ribera est **Tigris**
  - Confluència riu **Diyala i Tigris**
  - A prop de **Bagdad**

Final Imperi accadi

- **Inestabilitat interna**
  - ***Revolta ciutats sumèries?***
- **Invasions pobles gutis (c. 2150 a.C.)**
  - ***Població nòmada zona muntanyosa dels Zagros***
- **Canvi climàtic**
  - **Arribada clima més sec (sequera)**
  - Disminució producció agrícola
  - ***Col·lapse estat accadi***

Època Paleobabilònica (segles XX – XVI a.C.)
ORDENAR / POSIBLE III UR ANTES

- **Amorites (*Amurru*)** s'apoderen del **centre i sud de Mesopotàmia**
  - Pastors nòmades
  - Parlen llegua semítica
  - **Ubicació:** Síria i Èufrates mitjà

- **Gradual domini de Mesopotàmia**
  - **S'apoderen de ciutats com**
    - ***Isin***
    - ***Larsa***
    - ***Kish...***

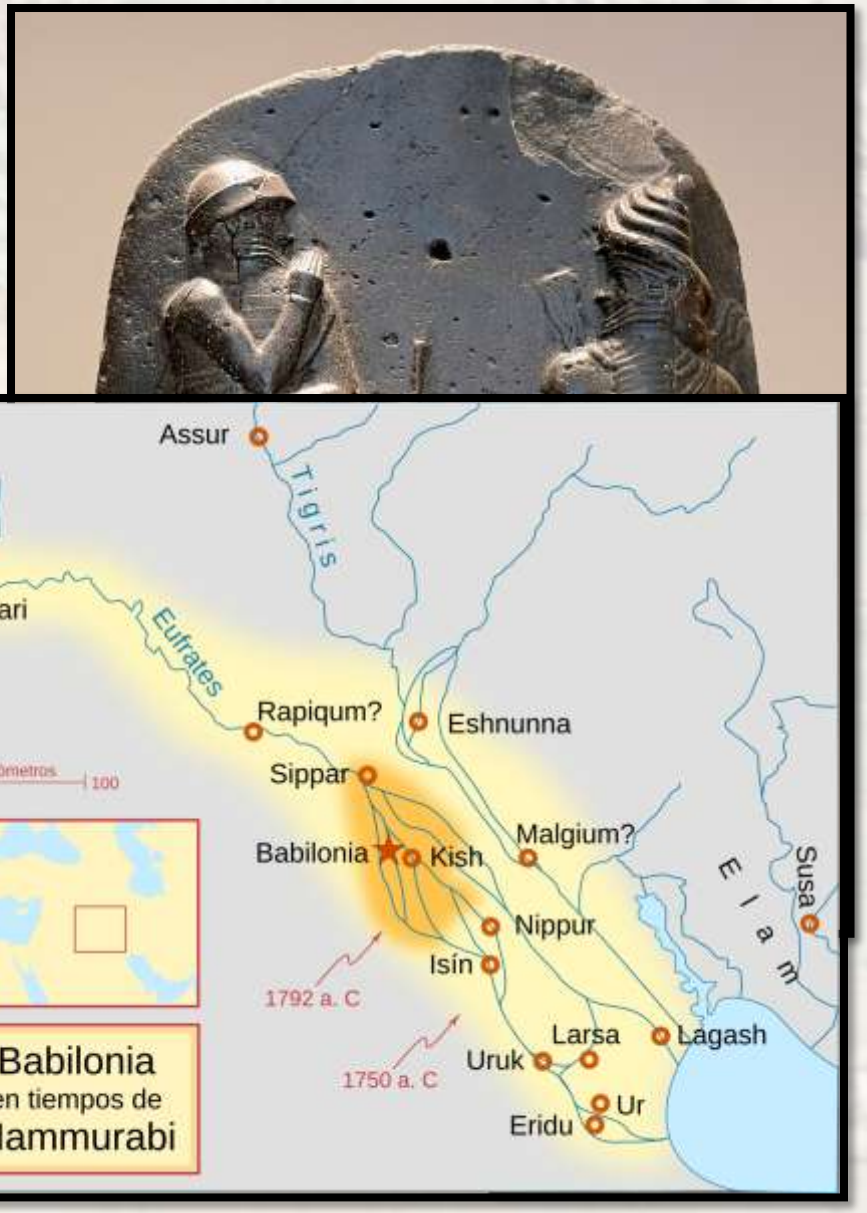
III Dinastia d'Ur (Història)

- **III Dinastia d'Ur (XXII - XXI a.C.)**
  - ***Apogeu ciutat d'Ur***
  - Reis destacats
    - **Ur-Nammu**
    - **Shulgi**
    - **Amar-Sin**
    - **Shu-Sin**
  - **Domini extensos territoris**
    - Organitzats en províncies
    - Administració avançada
  - **Apogeu / desenvolupament cultural**
    - ***Renaixement Neo-sumeri***
    - Període pau i ordre Sud Mesopotàmia

Època Paleobabilònica (segles XX – XVI a.C.)

- **Amorites s'apoderen de Babilònia**
  - ***Instauren una dinastia amorita***
- **Rei Hammurabi, c. 1792 – 1750 a.C.**
  - **I Dinastia babilònia** (amorita)
  - ***Domina / unifica part del territori mesopotàmic***
- ***Babilònia es converteix en la capital cultural i política de Mesopotàmia***
  - **Model de ciutat mesopotàmiques**

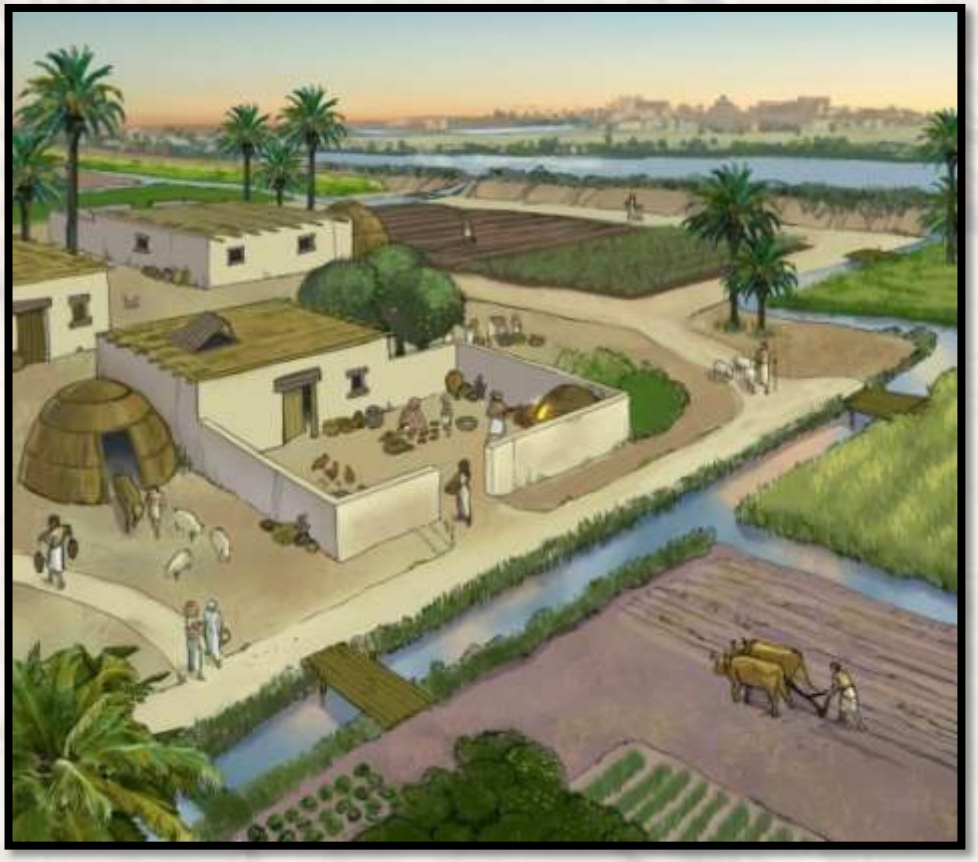
Societat mesopotàmica

Societat mesopotàmica

- **Societat mesopotàmica**
  - ***Fonamentalment agrària***

- **Sector estatal o públic**
  - Propietat del **déu o sobirà**
    - **Temple o Palau**
  - ***Manteniment administració***

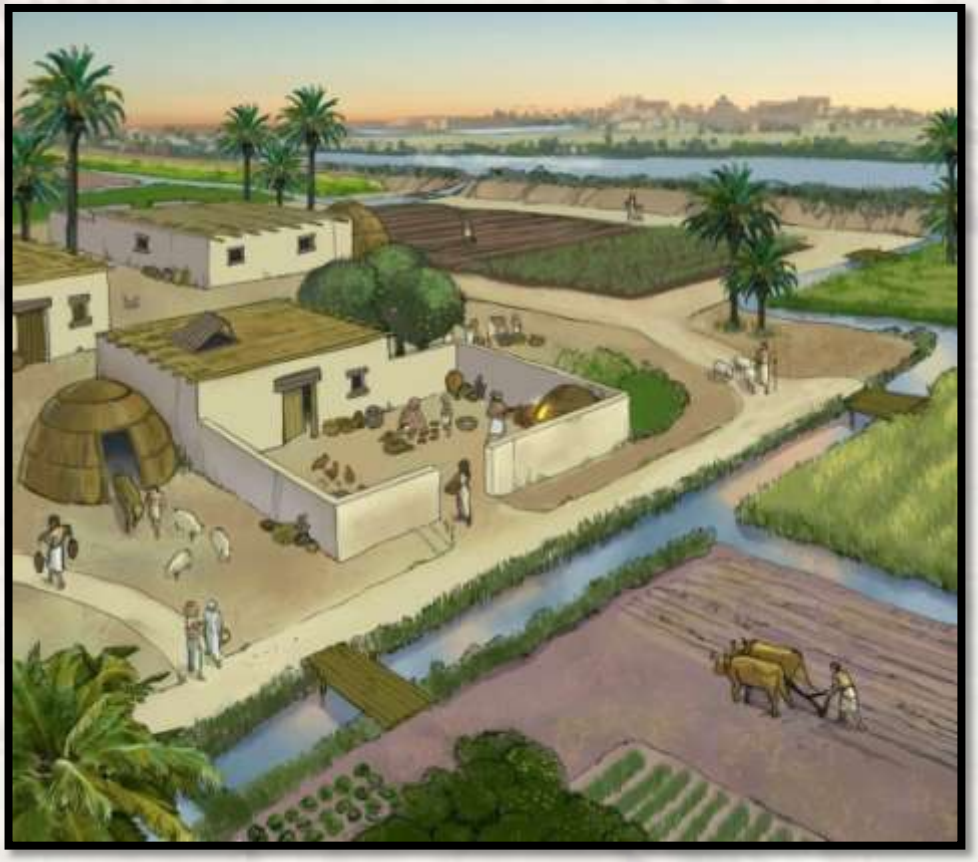
  - **Depenien**
    - **Famílies pageses**
    - **Artesans** (eines, armes, ceràmica, teixit...)
    - **Oficials, soldats exèrcit**
    - **Funcionaris / escribes**

Sector Públic

- Població rebia **racions / subministraments periòdics del palau o del temple**
  - **Aliments**
  - **Ordi**
  - **Llana...**

- **Racions depenien**
  - **Gènere i edat**
    - *Homes rebien majors racions que dones i menors*
  - ***Especialització***
    - *Artesans, escribes... rebien majors racions*

Propietat privada

- **Condicionants negatius propietat privada (inicialment)**
  - **Naturals**
    - *Climatologia incerta*
    - *Plagues*
  - **Polítics**
    - *Inseguretat*
    - *Guerres*
  - ***Fre a l'explotació privada o familiar***

- **Temple / Palau**
  - ***Propietaris terra* (inicialment)**
  - ***Podia cedir parcel·les per a l'explotació privada***
    - A canvi de **serveis, treballs o milícia**

Estat Mesopotàmic

La ciutat mesopotàmica

- **Pròxim Orient Antic**
  - ***Primera cultura urbana de la història***
  - **Ciutat**
    - ***Uru*, en sumeri**
    - ***Alum*, en accadi**

La ciutat mesopotàmica

- **Mesopotàmia, territori entre rius**
  - Amenaçat per **ciclons i marees altes** del golf Pèrsic
  - Agricultura necessitava **sistema de dics i canals**
    - *Defensa*
    - *Rec*
    - *Drenatge*
  - **Requereix esforç superior a la iniciativa individual**
    - Esforç de la **col·lectivitat organitzada**
    - Esforç de l'**Estat**

Els primers assentaments a Mesopotàmia es van situar a prop dels rius. L'aigua no es controlava i les inundacions eren un problema important

Més tard, es construeixen canals per protegir les cases de les inundacions i traslladar aigua als camps de conreu

Amb la irrigació la gent de Mesopotàmia va poder cultivar més aliments

¿Por qué las primeras civilizaciones surgieron a orillas de grandes ríos?

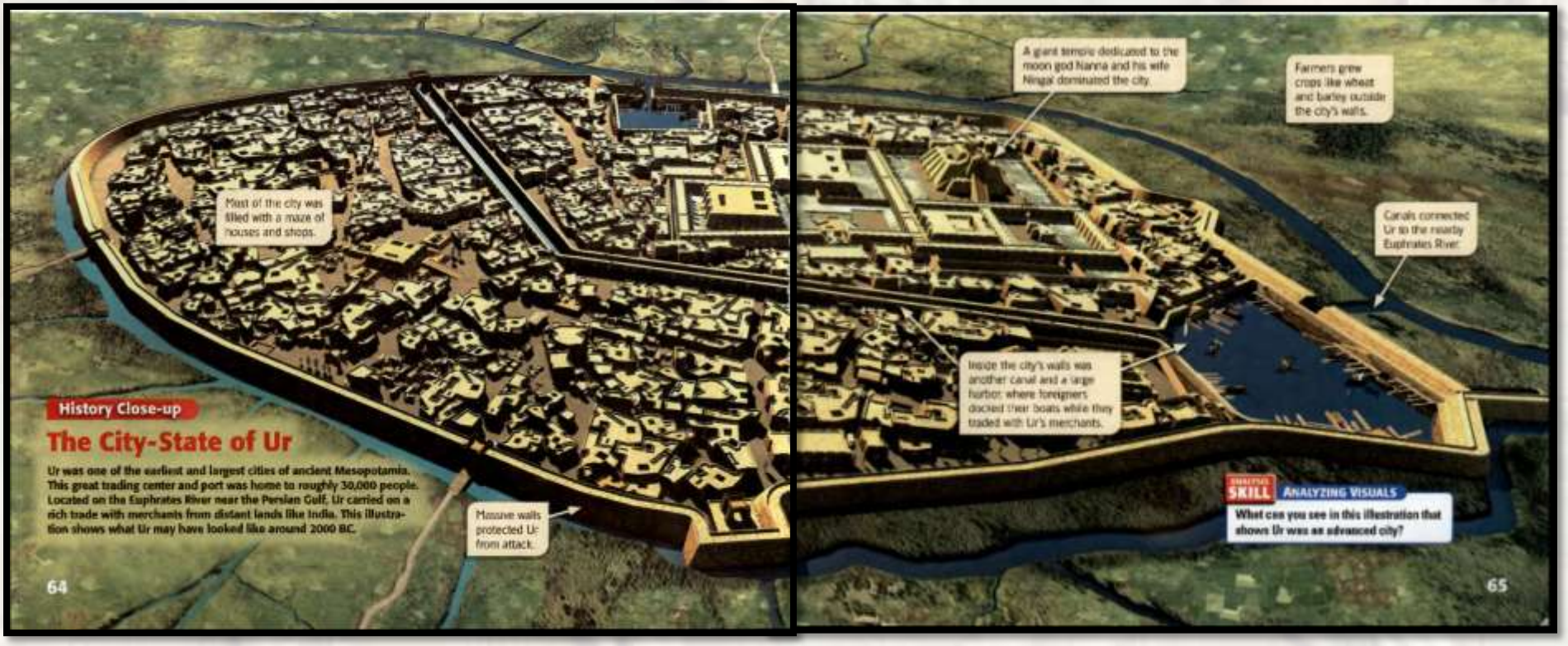
La ciutat mesopotàmica

- **Ciutat inclou**
  - **Edificacions intramurs**
  - **Aldees properes**

- **Funcions ciutat**
  - **Administració**
  - **Defensa**
  - **Comerç**
  - **Producció artesanal**
  - **Producció agrícola (gestió)**

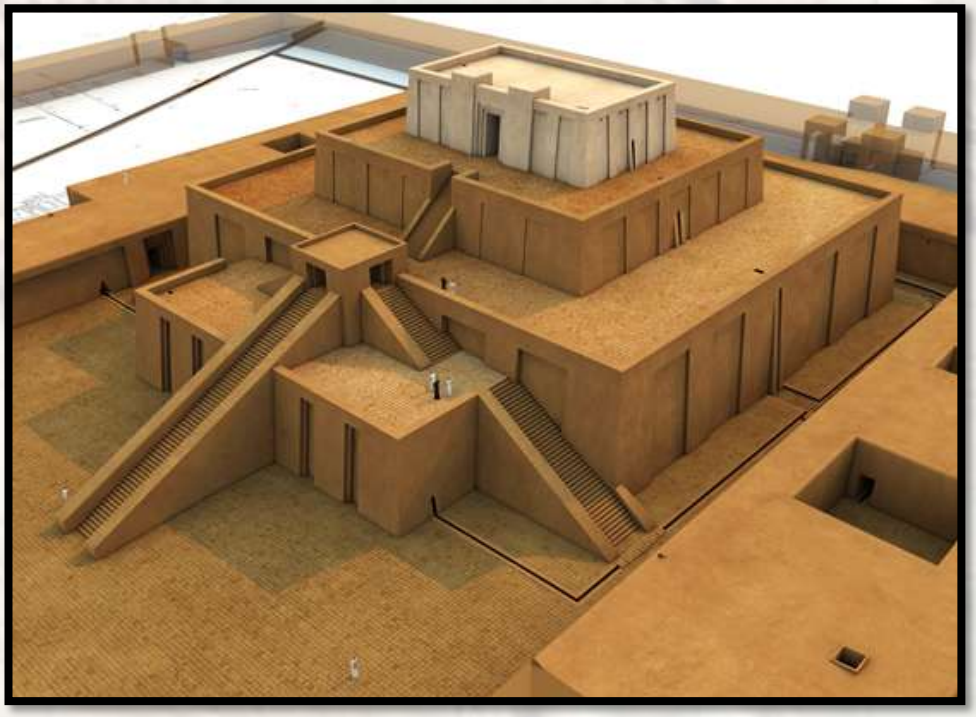

Ur

Most of the city was filled with a maze of houses and shops.
Massive walls protected Ur from attack.
History Close-up
The City-State of Ur
Ur was one of the earliest and largest cities of ancient Mesopotamia. This great trading center and port was home to roughly 30,000 people. Located on the Euphrates River near the Persian Gulf, Ur carried on a rich trade with merchants from distant lands like India. This illustration shows what Ur may have looked like around 2000 BC.
64
A giant temple dedicated to the moon god Nanna and his wife Ningal dominated the city.
Farmers grew crops like wheat and barley outside the city's walls.
Canals connected Ur to the nearby Euphrates River.
Inside the city's walls was another canal and a large harbor, where foreigners docked their boats while they traded with Ur's merchants.
SKILL
ANALYZING VISUALS
What can you see in this illustration that shows Ur was an advanced city?
65

Temple i Palau

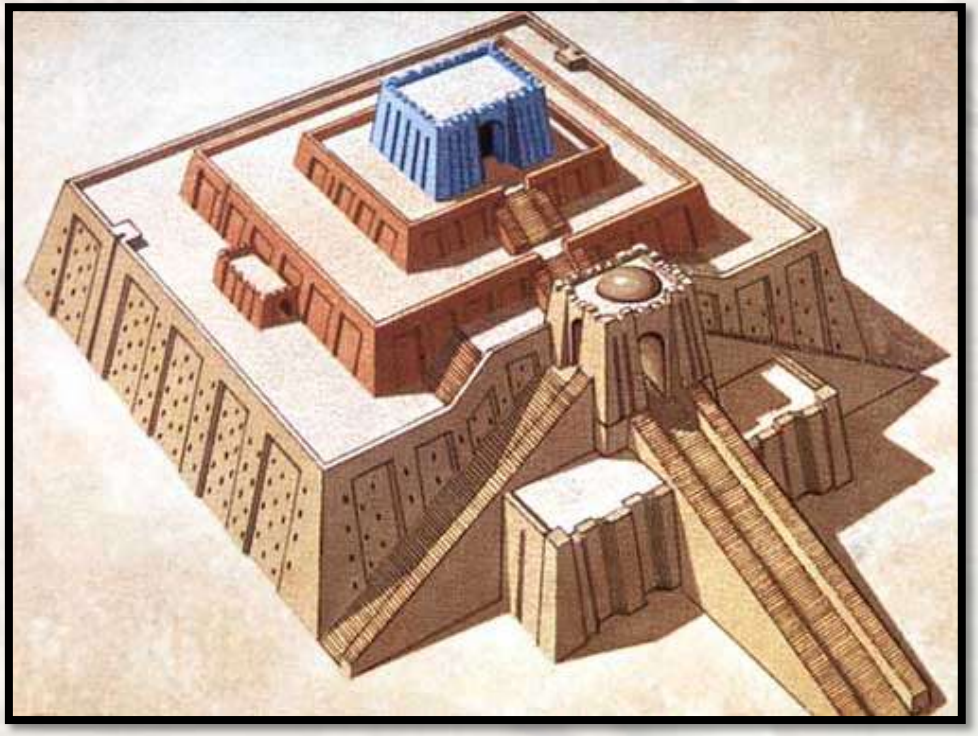
- **Estat mesopotàmic**
  - Estructura fortament **centralitzada**
- **Temple, Casa del déu**
  - ***É* / *Bitum***
- **Palau, La casa Gran**
  - ***E-gal* / *Ekallum***
  - Casa del monarca, família i servents

Temple mesopotàmic

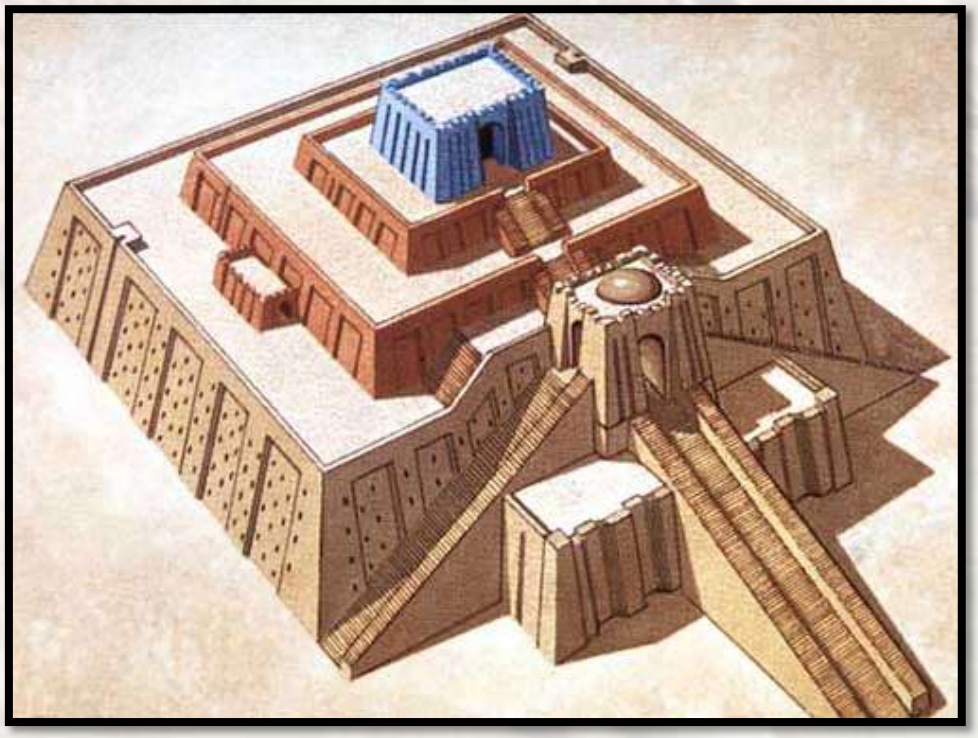
- **Temple, casa del déu**
  - **Funcions religioses**
    - **Culte a la divinitat**
  - **Centre administració i govern** de la ciutat ***(inicialment)***
  - Direcció suprema en mans del **sacerdot** ***(sanga)***
  - També **funcions bancàries** (préstec)

- **Distribució excedents entre els seus servidors**
  - En forma de **racions**
  - Pràcticament tota la població **(inicialment)**

Temple mesopotàmic

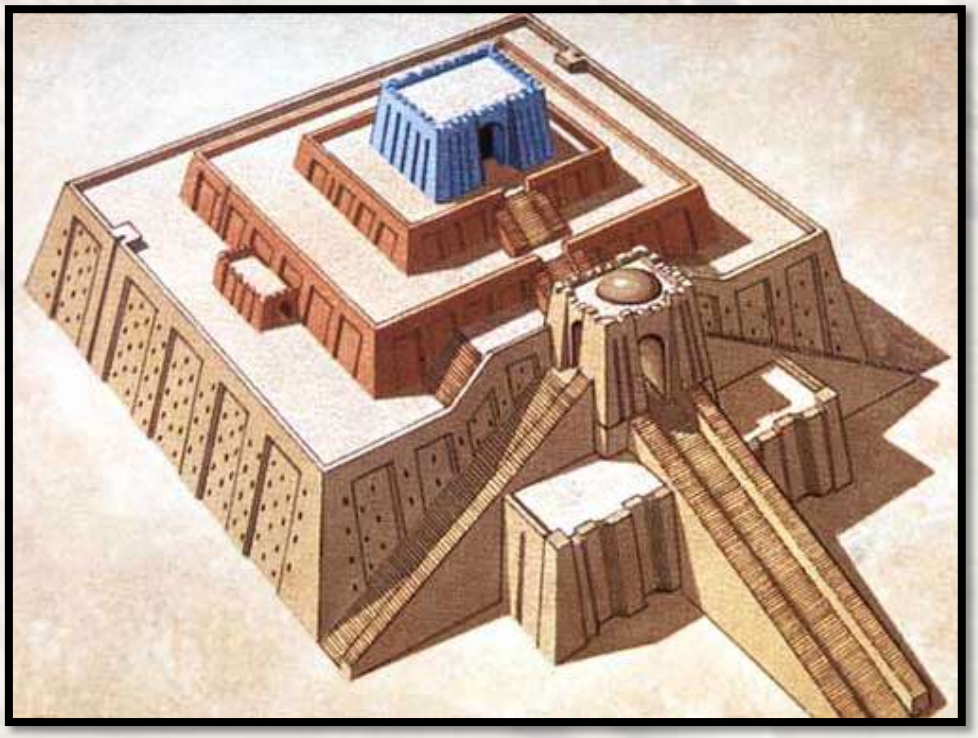
- **Comunitat ciutadana depenia del temple**
  - ***Treballava per a ell***
    - **Conreu de la terra**
    - **Cuidant ramats**
    - **Conservació i emmagatzemant de productes**
    - **Transformació de matèries primeres**
      - Cervesa
      - Pa
      - Carn
      - Orfebres
      - Assaonadors
      - escultors...
    - **Administració (escribes)**

Palau i monarca

- **Finals III mil·lenni a.C., Època Accàdia**
  - ***Temples perdran domini social***
  - Autoritat passa poc a poc als **reis (a l'Estat)**

- **Consolidació dels palaus**
  - ***Nova seu del poder***
  - Economia assumida per **l'Estat / monarques**
    - ***Temples es sotmetran als palaus***

Palau i rei mesopotàmics

- **Rei** ***(lugal / sarrum)***

- **Diverses denominacions reis**
  - ***Rei de Sumer i Accad***
  - ***Rei de la totalitat (de l'Univers)***
  - ***Rei de les Quatre regions***

- **Existència reis vassalls**
  - ***Ensi / Issiakum***

- **Palau**
  - Es converteix en el **centre econòmic i polític** de la ciutat

Monarquia mesopotàmica

- **Poder rei absolut**
  - ***Única font de poder***
    - **Legislava**
    - **Administrativa**
- **Consell Reial**
  - **Gran ministre (*sukkal-mah*)**
  - **Consellers**
  - **Ministres**
  - **Gran escriba**
- **Membres família reial ocupen llocs claus administració**
  - **Generals**
  - **Prefectes**
  - **Grans sacerdots**

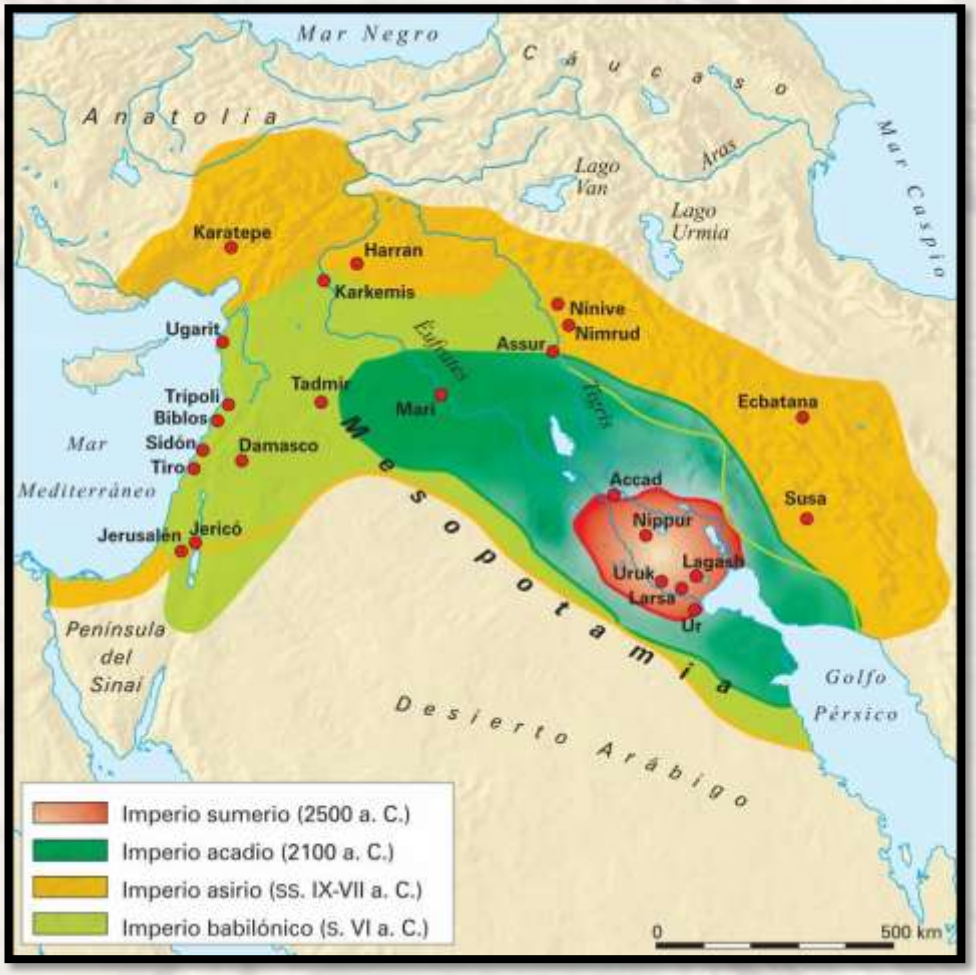
Estat mesopotàmic

- **Característiques Estat mesopotàmic**
  - Llei
  - Administració
  - Fiscalitat
  - Monopoli ús legítim força física
  - No existència separació de poders
  - Poder basat en la lleialtat al rei i casa reial
  - Exèrcit, força militar personal del rei

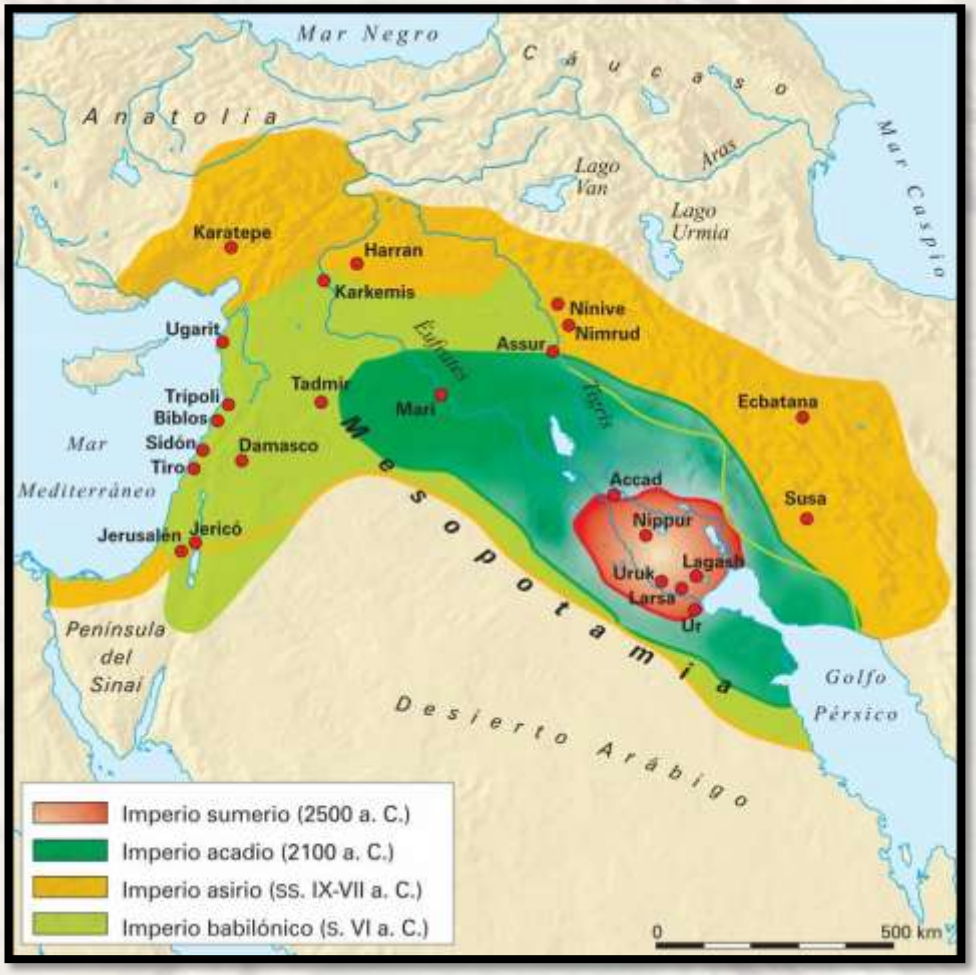
Ciutat-estat, Estat territorial i Imperi

- **Ciutat-estat,** ciutat sobirana centre organitzador
  - **Vida política**
  - **Econòmica**
  - **Religiosa**
  - **Cultural**
  - *del territori sobre el que exerceix el poder*
  - **Exemples:** Uruk, Ur, Nippur, Lagash...
- **Estat territorial,** Estat geogràficament més gran, que abasta diversos territoris pobles i ciutats
  - **Exemples:** Accad, Babilònia o Assíria

Ciutat-estat, Estat territorial i Imperi

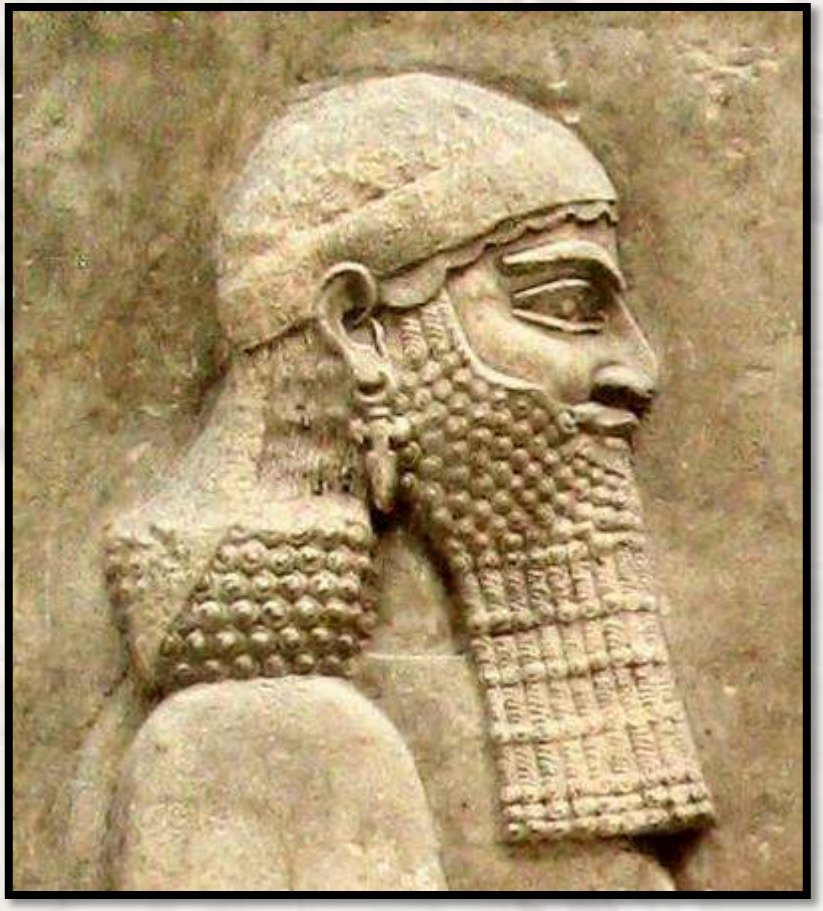
- **Imperi,** control d'un Estat sobre un territori geogràficament extens
  - Dominis imperials **organitzats de manera més laxa** que el territori propi
  - **Regnes vassalls o clients**
  - ***Confusió termes Imperi i territorial***

Reialesa

- **Antiga Mesopotàmia**
  - Reis no considerats déus (habitualment)
  - Només alguns reis (ss. XXII – XII a.C.)
    - **Exemples:** dinasties Accad i Ur III

- **Reis considerats vicaris o representants dels déus**

Reialesa

- **Naram-Sin (2254 - 2218 a.C., Primer rei mesopotàmic estatus diví**
  - *Naram-Sim, el poderós, rei d'Accad, quan els quatre quarters junts es van revoltar contra ell, gràcies a l'amor que li va mostrar Ishtar, va guanyar nou batalles en un any, i va capturar el rei que havien aixecat [contra ell]. En vista del fet que havia protegit els fonaments de la seva ciutat del perill, [els ciutadans de] la seva ciutat van demanar a Ishtar a Eana, a Enlil a Nippur, a Dagan a Tuttul, a Ninhursag a Kesh, a Ea a Eridu, a Suen a Ur, a Shamash a Sippar i a Nergal a Kutha, que [Naram-Sin] fos [convertit] en el déu de la seva ciutat, i van construir dins d'Akkad un temple [dedicat] a ell.*
    - **Estàtua de Bassetki (període accadi)**

Reialesa divina

- **Rei, paper vital assegurar ordre còsmic**
  - ***Davant la imprevisibilitat dels déus***

- **Sobirania còsmica resideix en diversos déus**
  - ***No en un de únic***

  - **Diarquia d'An (déu del cel) i Enlil (déu de l'aire)**
  - **Triumvirat d'An, Enlil i Enki, el déu de la saviesa**
  - **Tetrarquia d'An, Enlil, Enki i Ninhursag (deessa mare)**
  - **Totalitat déus reunits en assemblea**

Estàtua déu Enki entronitzat. Acompanyat per dues criatures (meitat humanes i meitat peixos) reclinades a la base del tron
Museu de l'Iraq (Bagdad)

Reialesa divina

- **Govern diví mesopotàmic**
  - **No garanteix ordre còsmic estable**
  - **Inexistència espai ordenat per la humanitat**
    - Cosmos impredictible i perillós

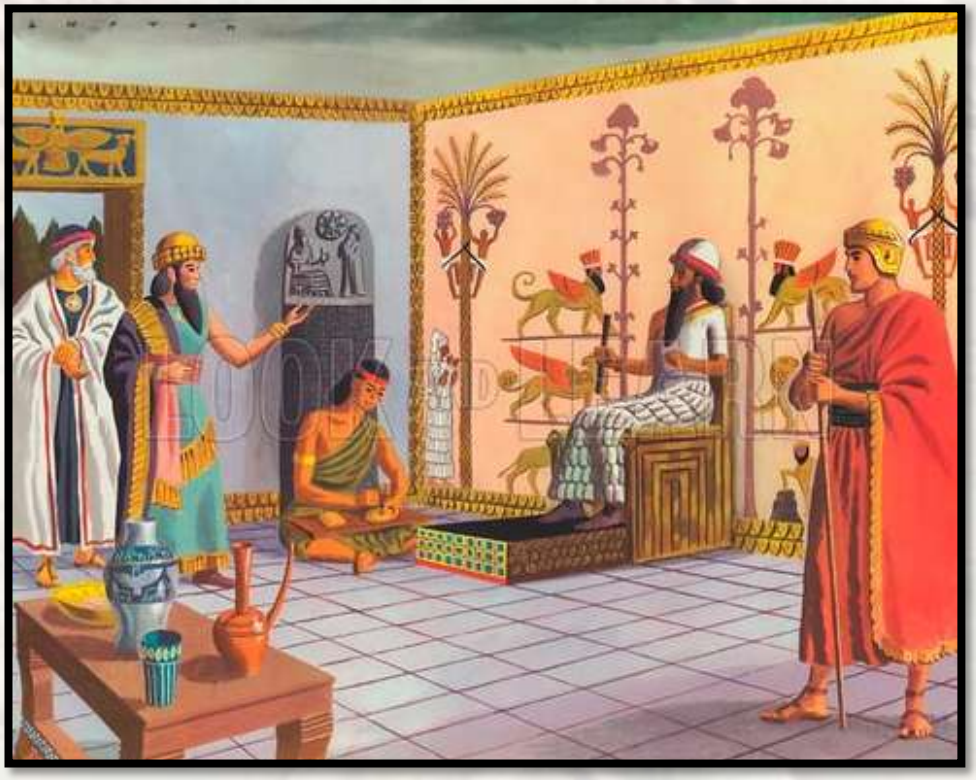
- **Protecció enfront incertesa divina**
  - **Temples, culte i ofrenes als déus**
    - Paper còsmic humanitat
    - Respectar als déus
    - Reconèixer la seva potestat

Placa on apareix representat Hadad, déu del tro i la pluja al costat d'un toro; tots dos estan sobre un drac. Museu metropolità d'Art, Nova York.

Reialesa divina

- **Rei, ordenador ordre còsmic**
  - Assegurar-se accions humanes no disgustin als déus
  - Aprovisionament temples
  - Realització cultes
- **Rei vinculat amb Shamash (déu sol)**
  - Jutge diví
  - Cap administració
- **Intervenció en la vida cívica**
  - Judicial
    - Rei tribunal apel·lació superior
  - Fiscal
    - Exigència impostos

Família mesopotàmica

Societat Pròxim Orient

- **Societat Pròxim Orient**
  - **Normes culturals estrictes**
  - **Defineixen paper persona a la societat**
    - De l'esclau fins al rei
  - **Situació social determinada**
    - **Gènere**
    - **Parentiu**
    - **Edat**
    - **Qualitats personals...**

La família mesopotàmica

- **Nucli familiar**
  - **Família simple (viuen en comú)**
    - Pare de família
    - Dona
    - Fills / Filles no casats
    - Ancians, familiars majors no casats…
- **Existència cases multi-familiars**
  - Convivència diverses famílies emparentades
  - Famílies amb pocs recursos formar llars independents
  - Divisió espais casa
- **Clan, agrupa a diverses famílies**
  - ***Vincle o parentesc mític***
- **Tribu, associació de clans**

Família

- **Família mesopotàmica**
  - **Estructura patriarcal**
- **Importància home (sènior)**
  - ***Ascendència home amb més edat***
- **Dona sotmesa al marit**
  - ***Adquiria més drets quan tenia fills***
  - *No podia ser repudiada*
  - **Pare, poder absolut**
    - ***Sobre tots els membres de la família***
  - Pare, única persona **jurídicament completa**
  - Podia vendre a la dona i els seus fills
    - **En cas de deutes**
- ***Lleis intentaran limitar aquesta autoritat***

Herència

- **Herència**
  - Riquesa transmesa a través de la línea masculina
  - Manteniment de la riquesa a la família

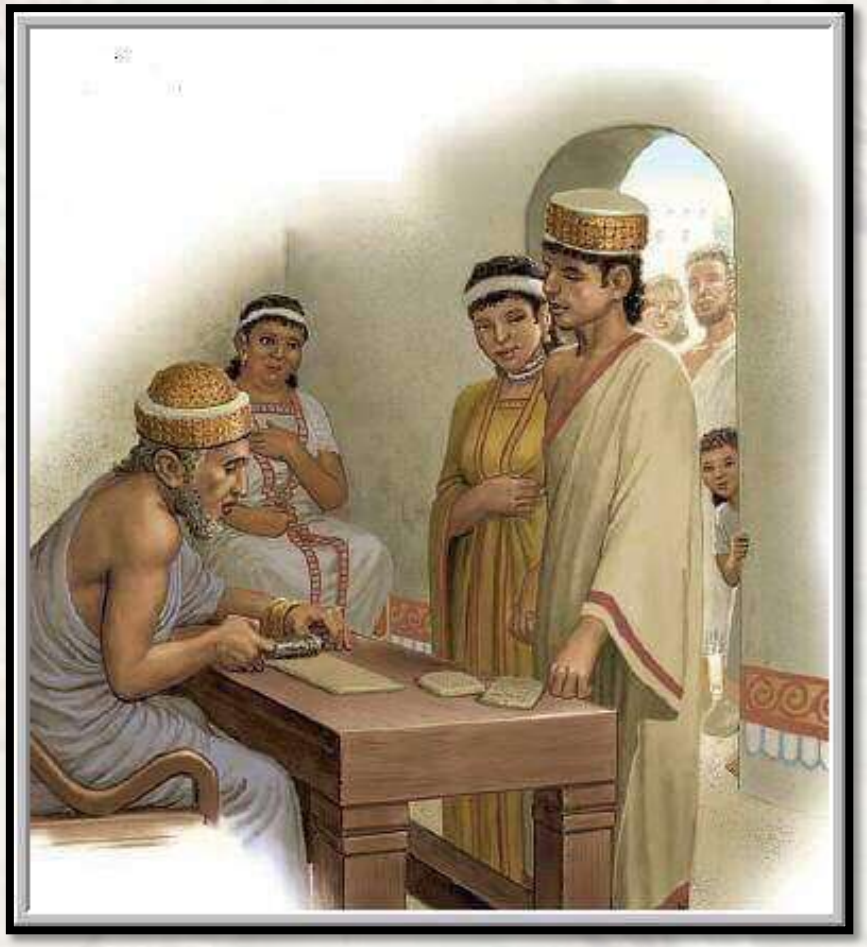
- **Tots els fills (masculins) heretaven**
  - Primogènit herència més gran

- **Per evitar pèrdua patrimoni família**
  - Matrimonis consanguinis entre cosins

- Dot, Herència de la dona
  - Porció més petita
  - Passa a una altra família

Matrimoni i dot

- **Monogàmia, predominant a Mesopotàmia**
  - Excepció dels reis
  - Poligàmia podia ser practicada pels plebeus
- **Acords matrimonials (documents escrits)**
  - Escassa documentació
  - Família estatus superior (riques)
  - ***Terhatum*, formalització acord nupcial**
    - ***Entrega present a la família de la núvia***
- **Matrimoni, transacció entre famílies**
  - **Vincle jurídic entre 2 famílies**
  - Rang / estatus famílies important
  - Pares (masculins) paper important acord matrimonial fills

Matrimoni i dot

- **Edat matrimoni**
  - Dones, inicis o mitjans adolescència
  - Homes, cap als 20 anys

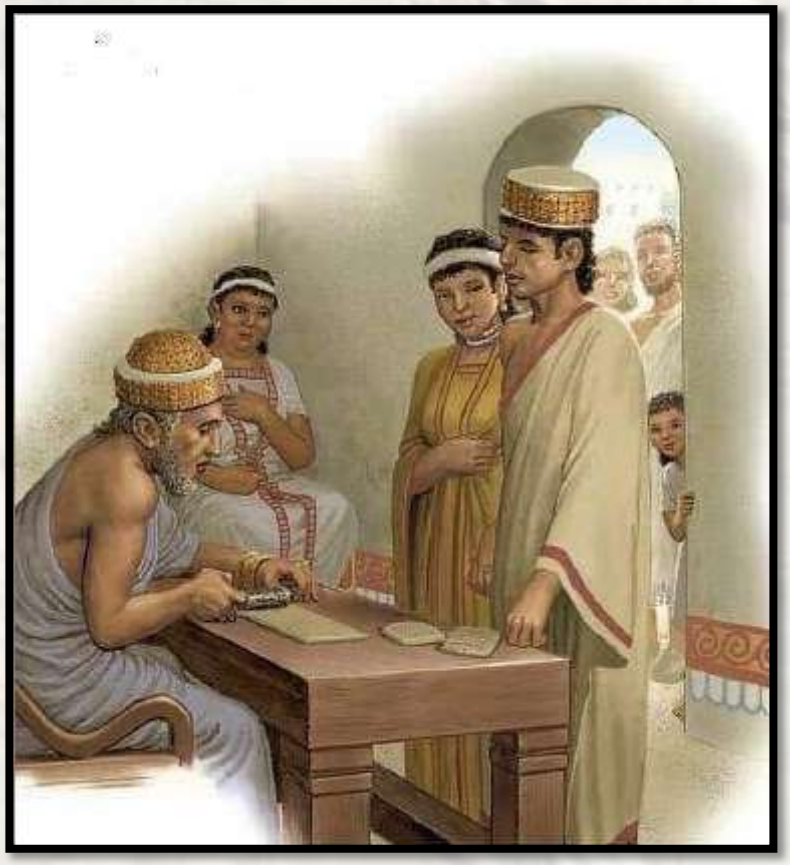
- **Matrimoni**
  - Cerimònia **pública i festiva**
    - ***Podia durar diversos dies***
  - Nucli de la cerimònia
    - **Lliurament de la núvia *(khirtum)*** al nuvi ***(mutum)***
    - **Trasllat núvia casa família nuvi**

Exvot trobat santuari de Nippur (Iraq)
Data del 2600 a.C.

Matrimoni i dot

- **Dot, ajut econòmicament al nou matrimoni (família)**
  - Herència de la dona
  - Alienació propietat família núvia
- **Dot podia incloure**
  - Objectes i estris ús domèstic
- **Dot de la núvia**
  - Sempre distingida propietats família nuvi
  - Podia ser reclamada per la dona
    - Divorci
    - Viduïtat
    - Dotar la seva filla…

Descendència

- **Descendència**
  - Aconseguir descendència legítima
  - Propòsit matrimoni
  - ***Alta mortalitat infantil***
  - ***Alta taxa naixements***
- **Matrimoni concertat**
  - No exclou l'amor / estima parella
  - Afecte familiar pels fills I filles

Dumuzi amb la seva esposa Inanna
Escultura sumèria

Descendència

- **Onomàstica i descendència**
  - ***Mostra preocupació descendència***
  - ***Desig per fills barons***
    - *Enlil-nādin-apli*, "Enlil és el proveïdor d'un hereu"
  - **Preocupació salut fills**
    - *Bulluṭu*, "per mantenir-se en bona salut"
  - **Alleujament en néixer un altre hereu masculí per substituir un germà gran difunt**
    - *Erība-Marduk*, "Marduk ha substituït [l'hereu] per mi"

Dumuzi amb la seva esposa Inanna
Escultura sumèria

Descendència

- **Preocupació aconseguir descendència**
  - Fills heretaven
    - Estatus social
    - Propietat pares
- **Existència**
  - Adopcions
    - Menors orfes (mode principal)
    - Fill altre família
  - Maternitat de lloguer / subrogada
    - Matrimoni amb esclava alliberada
    - Rang de dona secundària o concubina
    - Fills obtinguts es reconeixien com a fills de la dona principal

Dumuzi amb la seva esposa Inanna
Escultura sumèria

Família extensa

- **Família extensa**
  - ***Famílies comparteixen vincles sang (familiars)***
  - Vinculades zona ciutat
  - Importància xarxes familiars Pròxim orient antic

- **Cultura accàdia**
  - **Família extensa constava**
    - *Kimtu,* Família immediata (germans, fills a la mateixa línia familiar)
    - *Nisutu*, Altres familiars consanguinis
    - *Salatu*, Vincles familiars per matrimoni

Família extensa

- **Existència vincles religiosos famílies extenses**
  - Vincles determinats cultes religiosos
  - Culte als avantpassats (*eṭemmu*, en accadi)
    - Satisfer esperits avantpassats
    - Obtenir vendicions
  - Ús noms familiars
    - Identificació línia familiar (avantpassats)

Divorci

- **Adulteri** **castigat amb la mort**
  - ***Per ambdós infractors***
- **Divorci**
  - ***No era massa comú***
  - Normalment iniciat pel **marit**
  - **Dones** es podien divorciar
    - ***Si havia evidències de maltractament o negligència***
- **Motius divorci**
  - *Infertilitat "de la dona"*
  - *Adulteri*
  - *Negligència de la llar*

Dones reials i poder

Dones reials i poder

- **Societats Pròxim Orient**
  - Governades per reis (homes)
- **Dones família reial**
  - Participaven activitats i/o càrrecs
    - Polítics
    - Administratius
    - Religiosos
- **Dones Pròxim Orient**
  - No dirigien exèrcits
  - No nomenades a alts càrrecs o governadores
- **Dones família reial**
  - Actuen en benefici interessos dinastia

Reina sumèria amb polos
Tocat voluminós que portaven dones d'alt rang a Mesopotàmia

Ku-baba, reina de Kish

- **Ku-Baba, única dona reconeguda com a rei a Mesopotàmia**
  - **III dinastia Kish**
    - Govern 100 anys (s. XXV a.C.)
  - Governa **Kish** com a rei ***(lugal)*** no com a reina ***(eresh)***
  - ***En sabem poc***
  - ***Període de pau i prosperitat***

- **Font informació: Llista de reis sumeris**
  - **Epítet:** *"la dona tavernera, que va afermar els fonaments de Kish"*

Princesa sumèria
c. 2120 a.C. Període Neosumeri

Ku-baba, reina de Kish

- **Origen Ku-Baba**
  - **Tavernera, cambrera o vinculada amb la prostitució** (consens històric)
  - Dona de negocis d'èxit??
  - Desconeixem accés al govern
  - **Tavernera: Indicació despectiva?**
    - Elaborar i vendre cervesa a Mesopotàmia ben valorat
    - ***Cervesa considerada un regal del déus***

Princesa sumèria
c. 2120 a.C. Període Neosumeri

Llista de reis sumeris

- **Llista de reis sumeris**
  - **Cronologia:** c. 1800 a.C.
  - **Material:** Argila
  - **Mesures:** 20 x 9 cm
  - **Localització:** Ashmolean Museum (Oxford)

- **Prisma argila**
  - **Inscrit 4 costats**
    - Doble columna
  - **Escriptura cuneïforme (sumeri)**
  - ***Es conserven diverses versions***

Llista de reis sumeris

- **Llista de reis sumeris**
  - ***Història Sumer com a successió de dinasties***
  - **Llista reis sumeris**
  - **Durada regnat i ciutat on va regnar**
- **Llista no històrica (mite, llegenda i història)**
  - Regnats fantàsticament llargs (orígens mitològics)
  - Més realista amb els governants històrics
  - **Primer rei: Alulim de Eridú** (28.800 anys regnat)
  - **Darrer rei: Sin-magir** dinastia Isin (c. 1827 - 1817 aC)

Col. I

Col. II

Col. III

Col. IV

W.B. 1923. 444

Col. V
Lines 1-10 defaced

Col. VI
Lines 1-5 defaced

Col. VII

Col. VIII

Dones Pròxim Orient

- **Situació dones**
  - Depèn **posició social**
  - ***Falta informació històrica / arqueològica (en general)***
- **Fonts informació**
  - Documents econòmics
  - Cartes
  - Inscripcions
  - Art
  - Joieria, articles personals…
- **Dones família reial**
  - ***Tenim més informació sobre elles***

Dones reials i la casa reial

- **Dones no situació enclaustrament**
  - Interacció pública

- **Palau convivien**
  - Homes
  - Dones
  - Nens i nenes
  - Oficials
  - Servents

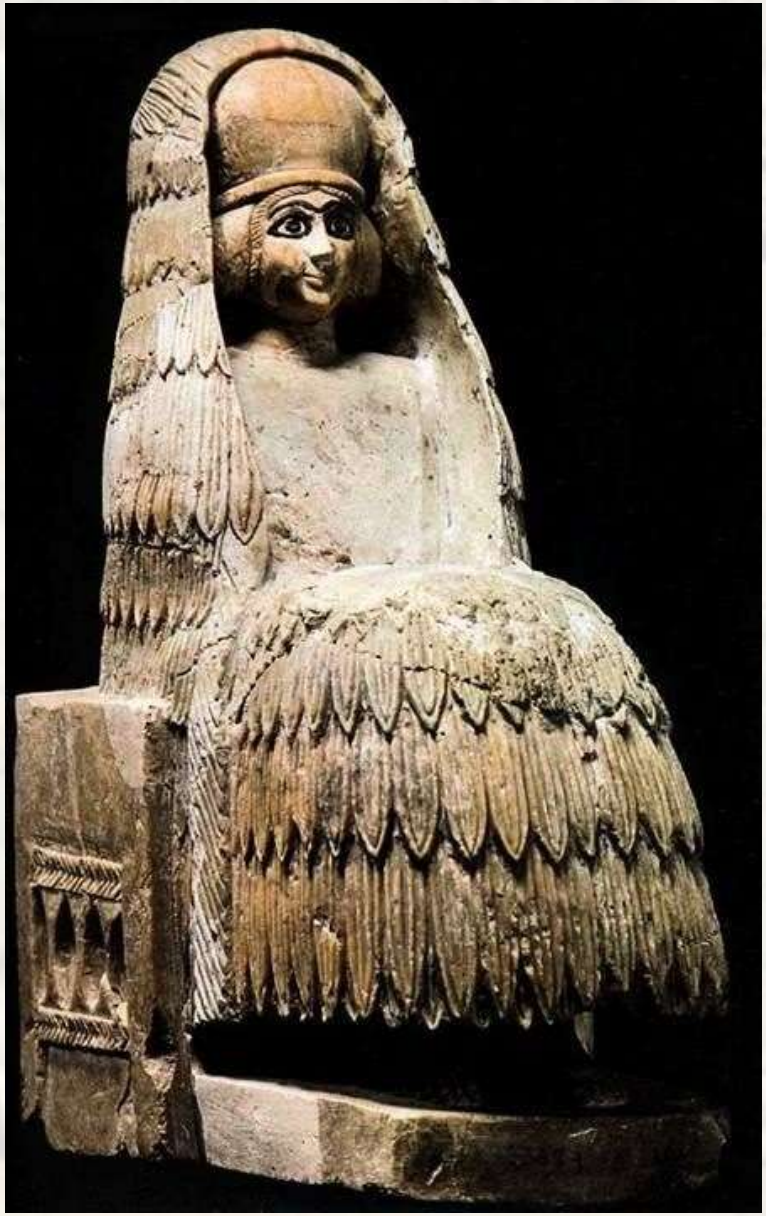
Dones a palau

- **Palau**
  - **Mare rei, reina i dones família reial**
    - Ocupen càrrecs estatals
- **Formació dones palau reial**
  - ***Poca informació***
  - **Algunes dones reials van rebre formació**
    - Desconeixem nivell aprenentatge
  - **Existència obres literàries escrites per dones**
  - **Existència dones escribes**

Dones reials i la casa reial

- **Dones reials escassa presència**
  - Monuments públics
  - Inscripcions
    - Subordinades al rei o a les divinitats (indicador rang)
- **Dones alt estatus**
  - Apareixen en segells cilíndrics i petits objectes
  - Segell inscripció reina **Puabi**
    - ***Tombes Dinàstica III a Ur***
- **Aixovars enterraments**
  - Indiquen rang dones casa reial
  - Troballes arqueològiques molt riques

Dones Pròxim Orient

- **Dones reials funcions**
  - Culturals
  - Administratives
  - Politiques
  - Religioses

- **Màxima autoritat residia en el rei (tots els períodes)**
  - Requereix ajuda
    - Especialment els familiars
  - També dones família reial
    - Dones
    - Mares
    - Filles

Dona reial i Administració Estat

- **Evidencies dones administració**
  - Càrrecs responsabilitat en nom del rei
  - Gestió transaccions pròpies
- **Lagash**
  - **Institució: Possessions de la dona (reina)**
  - Gestió més de 4.000 hectàrees terreny
- **Dones casa reial sargònida (Accad)**
  - Administraven grans latifundis
  - Viatjaven lliurement (gestió)
- **Dones casa reial III Dinastia d'Ur**
  - Administraven economia estatal a diverses ciutat

Dones família reial

- **Dones reials persones poderoses cort**
  - Dona reial com a soci de govern
  - Sempre depenen del rei

- **Shibtu i Zimri-Lim (Mari, c. 1800 a.C.)**
  - Rei en campanya militar
  - **Shibtu** (dona) governava a representant

- ***No totes les reines tenien tant poder***
  - **Depenia**
    - Habilitats
    - Confiança del rei

Matrimonis polítics

- **Matrimonis polítics Pròxim Orient**
  - **1. Matrimoni dinàstic**
    - Nou rei casa amb la dona anterior rei
    - Legitimitat
  - **2. Matrimoni diplomàtic**
    - Entre Estats estatus similar
    - Formalitza relacions polítiques
    - Validar aliances
  - **3. Matrimoni vinculació estat vassall**
    - Vincular territori vassall amb el domini reial

Dones i Religió

- **Participació familiars rei culte religiós**
  - **Homes i dones**
  - Nomenament **càrrecs sacerdotals**
    - Controlar poder temples
    - Consolidació poder reial
  - **Enheduanna (filla de Sargon d'Accad)**
    - ***Nomenada Gran Sacerdotessa déu Nanna a Ur***

Enheduanna

- **Enheduanna (2285 - 2250 a.C.)**
  - Filla de **Sargon d'Accad (2334 - 2279 a.C.)** i de la reina **Tashlultum**

- **Gran sacerdotessa *del déu Nanna (Lluna) a la ciutat d'Ur***
  - **Primera dona nomenada càrrec**
  - **Exerceix càrrec uns 40 anys**

- ***Enheduanna***
  - **Traducció:** *Gran Sacerdotessa Adornament del Cel*

Enheduanna

- **Autora himnes deessa Inanna (Ishtar)**
  - ***Inninsagurra**, "La mestressa de gran cor"*
  - ***Ninmesarra,** "L'exaltació d'Inanna"*
    - ***Obra més coneguda***
  - ***Inninmehusa,** "Deessa dels poders temibles"*
  - ***Altres 42 poemes***
  - ***Primer autor(a) conegut a la història***
- **Polèmica autoria obres**
  - ***Escrites per un escriba de Enheduanna??***

Disc d'Enheduanna

- **Disc d'Enheduanna**
  - **Cronologia:** 2340 – 2200 a.C.
  - **Material:** **pedra calcària**
  - **Dimensions:**
    - 25 cm diàmetre
    - 7 cm ample / profunditat
  - **Descobriment:** **1927**
  - **Localització:** Penn Museum (University of Pennsylvania Museum of Archaeology and Anthropology)
  - ***Peça desfigurada a l'Antiguitat***

Disc d'Enheduanna

- **Inscripcions identifiquen**
  - **Enheduanna**
  - **Adda,** Gerent propietats
  - **Ilum Palilis,** perruquera
  - **Sagadu,** escriba

- **Inscripció reial**
  - *"Enheduanna, sacerdotessa, esposa del déu Nanna, filla de Sargon rei del món, al temple de la deessa Inanna".*

- **Figura Enheduanna al centre del disc**
  - ***Posició preeminent***

Disc d'Enheduanna

- **Escena:** Enheduanna amb 3 assistents realitza una **ofrena líquida amb una gerra**

- Sacerdotessa situada **al centre de la imatge**
  - Vesteix capa i peça de roba amb volants
  - Visió fixa en la ofrena religiosa
  - Mà aixecada en un gest de pietat

Disc d'Enheduanna

Disc d’Enheduanna

https://www.worldhistory.org/trans/es/1-10021/enheduanna/

Dones reials

- **Cerimònies religioses**
  - ***Requerien participació rei i reina***
- **Festivals religiosos**
  - ***Requeria presència homes i dones alt estatus***
- **Dones reials**
  - ***Obligacions culte religiós a diferents temples i ciutats***

Dones i Religió

- **Dones reials**
  - **Realització ofrenes**
    - en nom seu
    - en nom del rei
    - en nom dels seus fills seus fills
  - **Ofrenes**
    - Estàtues
    - Inscripcions
    - Joies
    - Accessoris temple
      - Animals i menjar
      - Or i materials de construcció
      - Mobiliari temple
  - **Consulta de oracles i endevins**

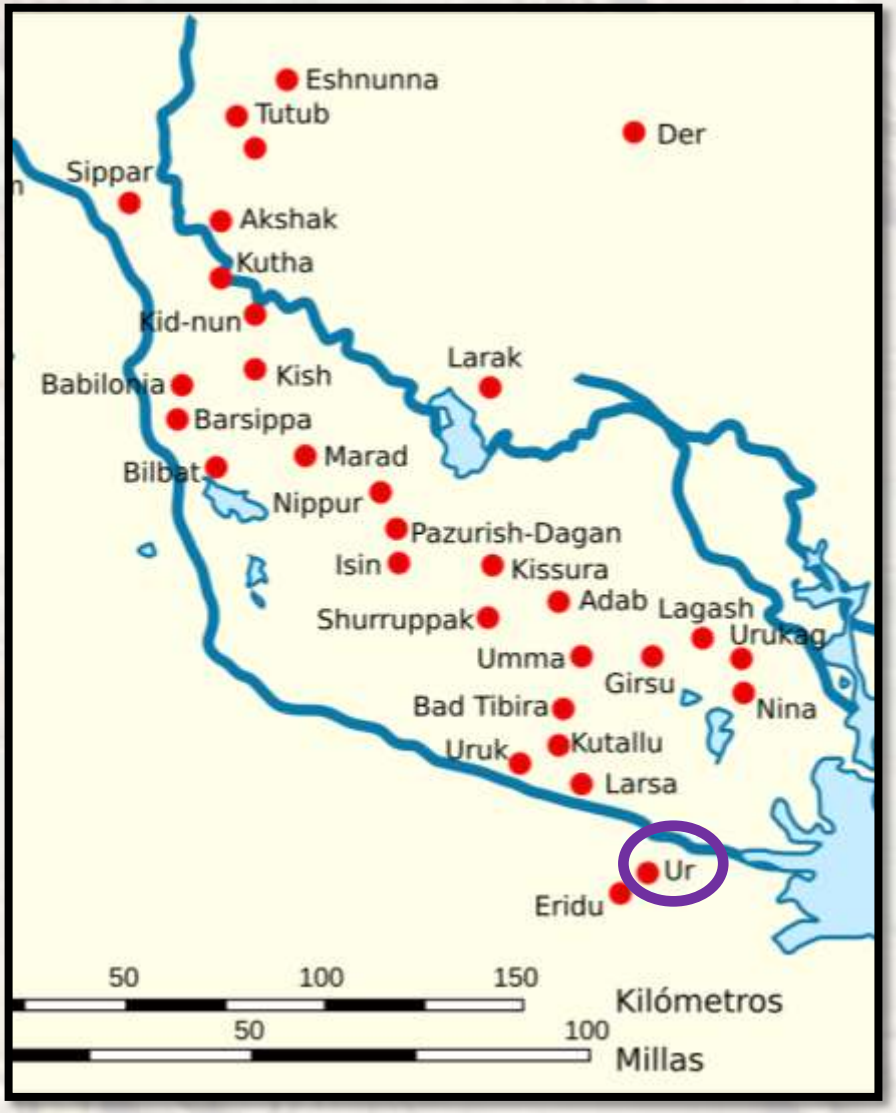

Cementiri reial d’Ur

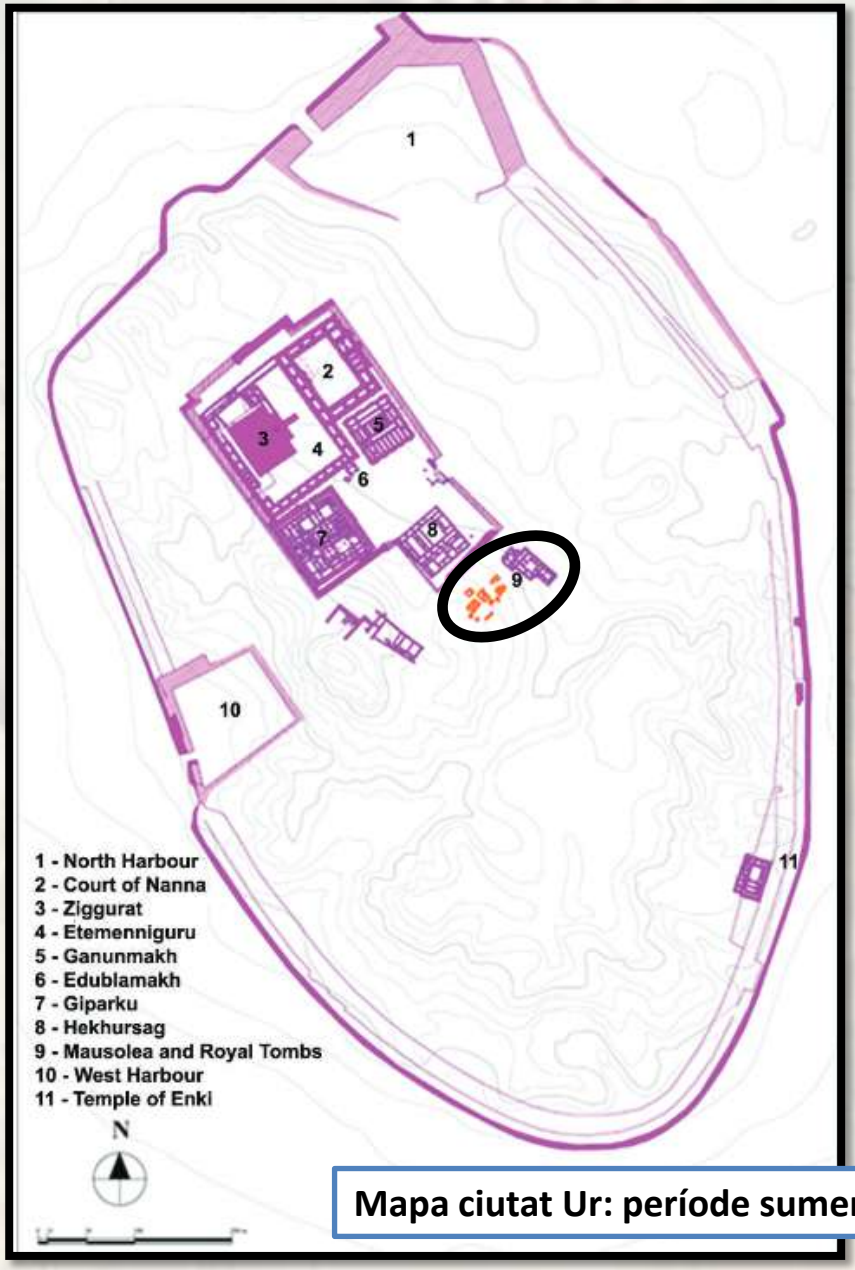
Cementiri reial d'Ur

- **Ur, centre urbà sumeri important**
  - **Ubicació:** Ribera Èufrates
    - 300 km sud-est Bagdad
    - A prop Golf Pèrsic
    - Terres agrícoles molt fèrtils

- **Cementiri reial d'Ur**
  - **Ubicació:** sud-est santuari religiós ciutat
  - **Area:** 70 x 55 m
  - **Cronologia:** I Dinastia Ur
    - Mitjans – finals III mil·lenni a.C.
  - ***Unes 1850 tombes***
  - **Excavació:** 1922 – 1934
    - **Sir Leonard Woolley**

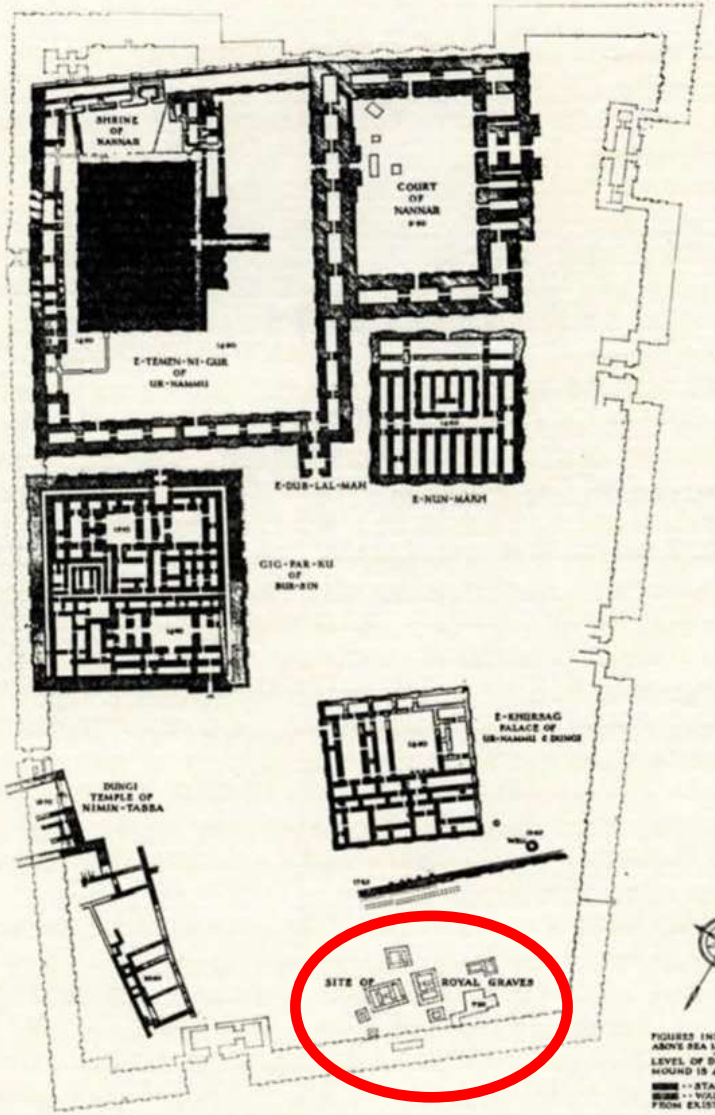
Cementiri reial d'Ur

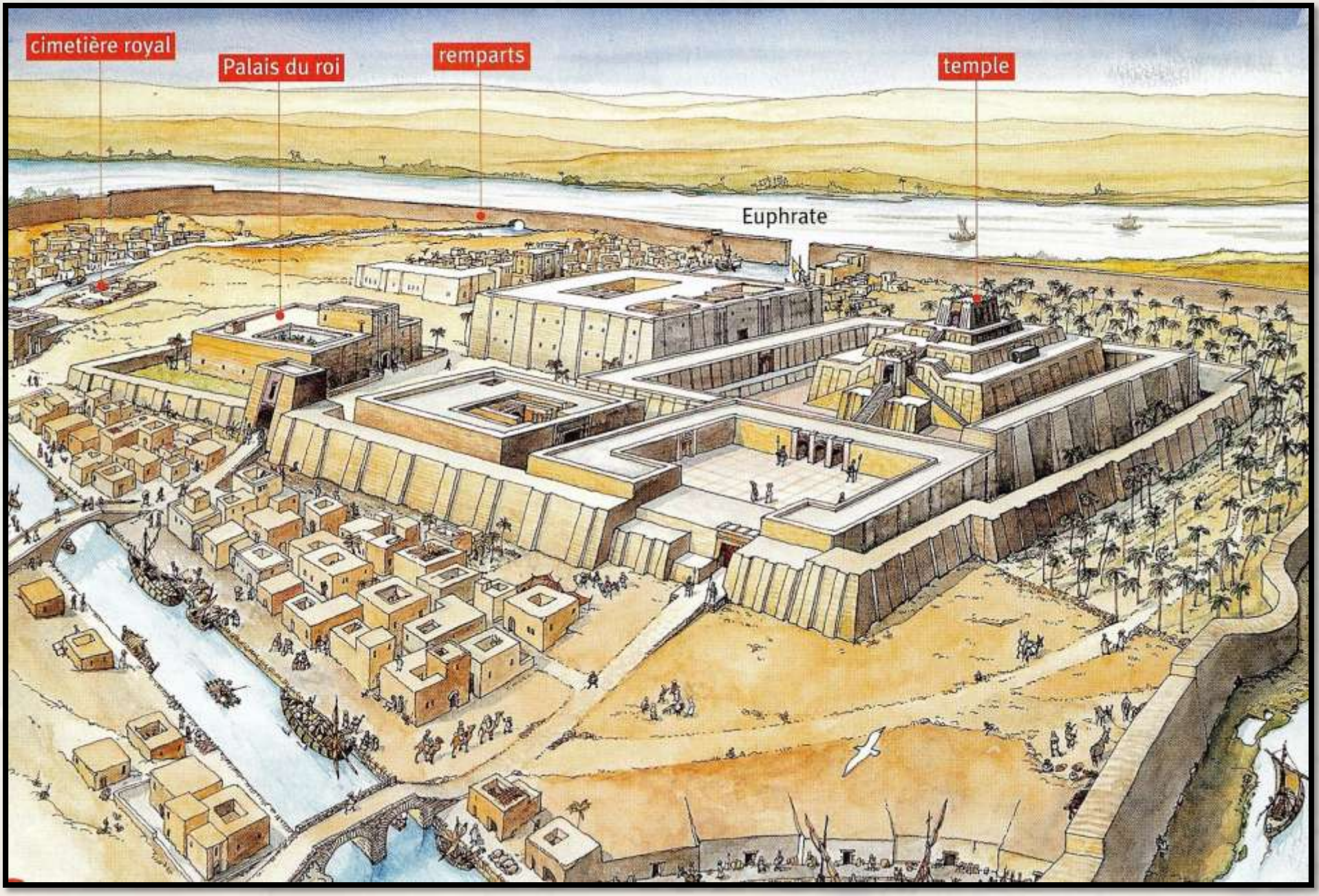
Mapa ciutat Ur: període sumeri, de la I a la III dinastia

E-GISH-SHIR-GAL
THE TEMENOS OF UR

THIRD DYNASTY PERIOD. C.2500 B.C.

cimetière royal
Palais du roi
remparts
temple
Euphrate

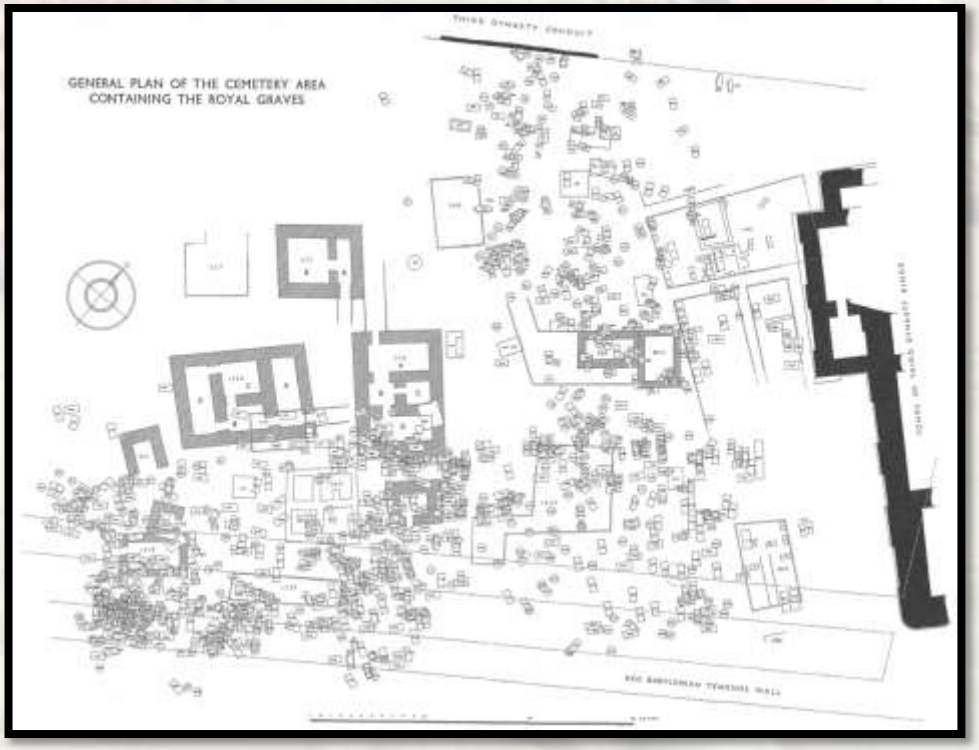
Imatge aèria ciutat d'Ur (Irak)

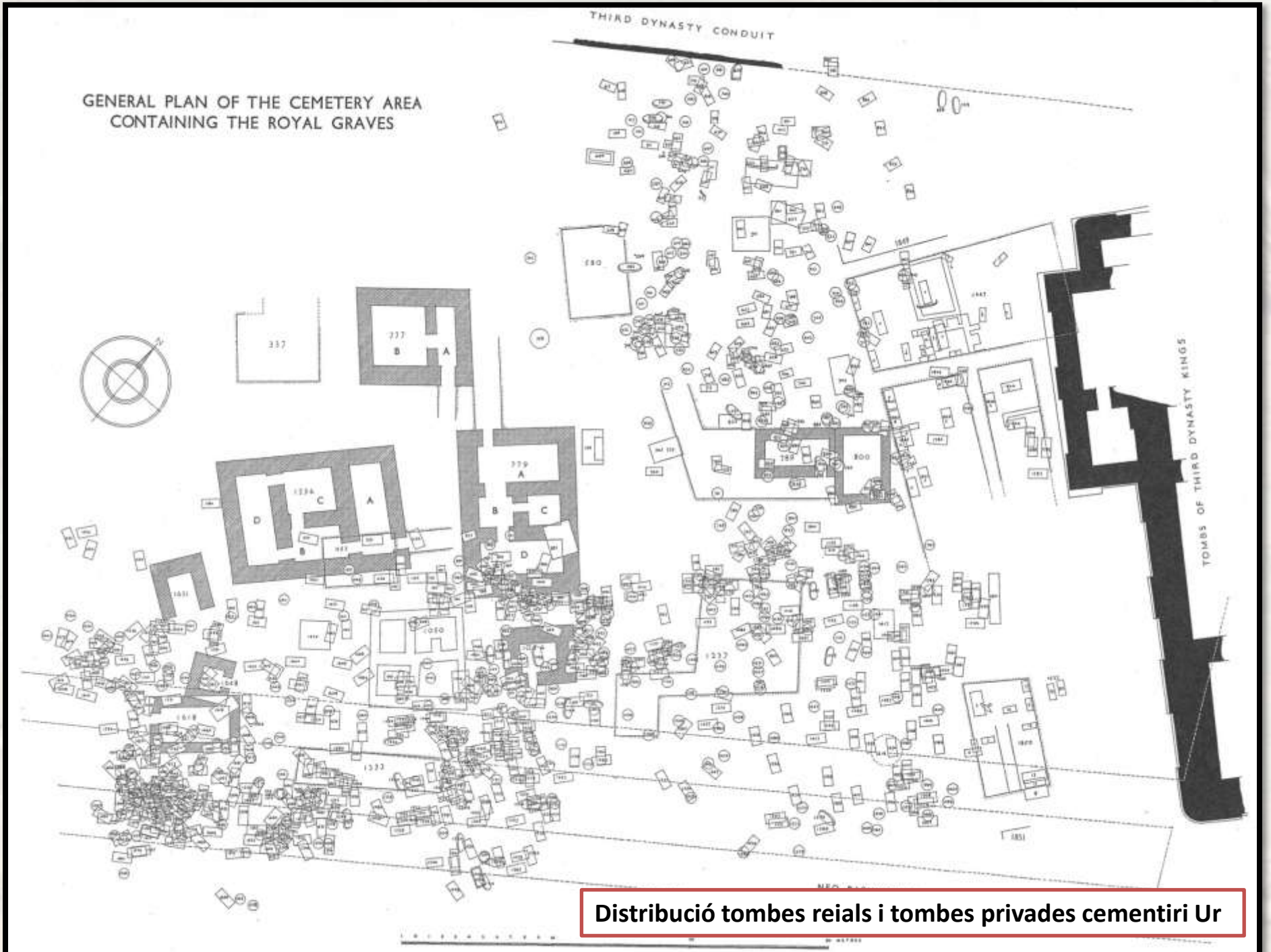
Ruïnes ciutat d'Ur, al sud de l'Iraq

Cementiri reial Ur

- **Cementiri Reial Ur**
  - ***Situat a prop centre ciutat***
- **Tombes més antigues: c. 2600 – 2500 a.C.)**
  - **Tombes reials**
  - **Reis, reines i nobles**
  - **També enterraments no reials**
- **Tombes reial Ur mostren**
  - Riquesa elits sumèries
  - Alt nivell tècnic i artístic època
  - Procedència materials (xarxa comercial)
    - Afganistan
    - Iran
    - Anatòlia
    - Egipte
    - Núbia
    - Índia
    - Iran

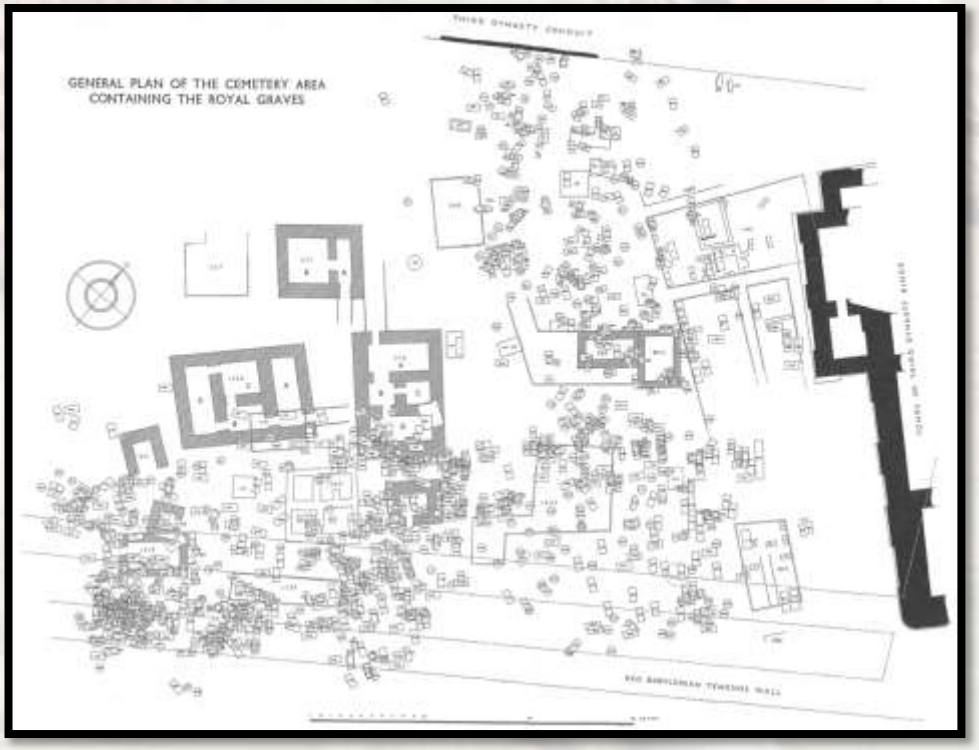
Distribució tombes cementiri Ur

Distribució tombes reials i tombes privades cementiri Ur

Cementiri reial Ur

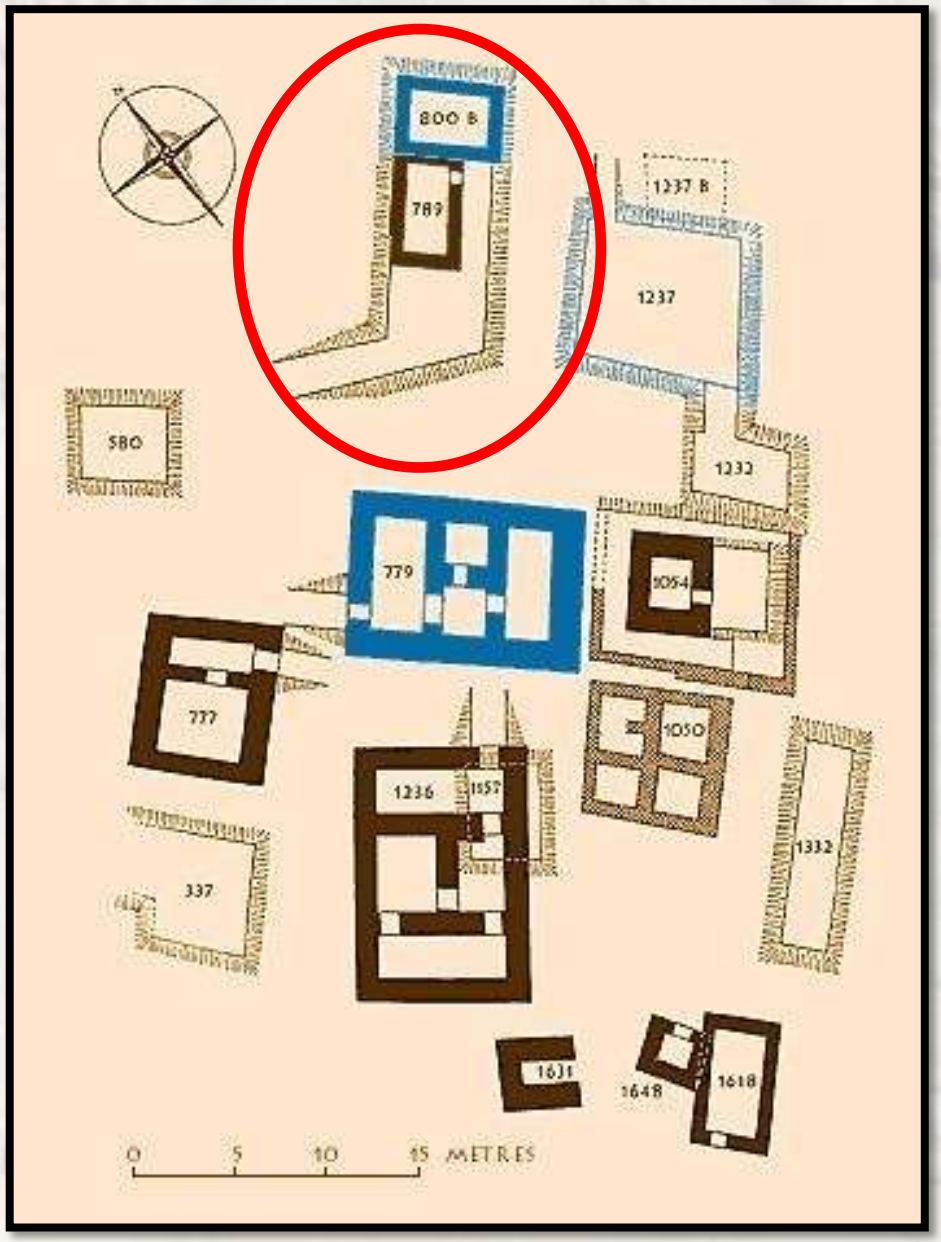
- **Cementiri reial Ur**
  - ***660 tombes (I Dinastia Ur)***
  - **Majoria inhumacions simples**
  - **Fossa rectangular**
  - **Cos embolicat estores canyes**
  - **Col·locat en un taüt**
  - **Aixovar**
    - Joieria, segells cilíndrics, dagues, ceràmica
    - Aliments, armes, eines

Distribució tombes cementiri Ur

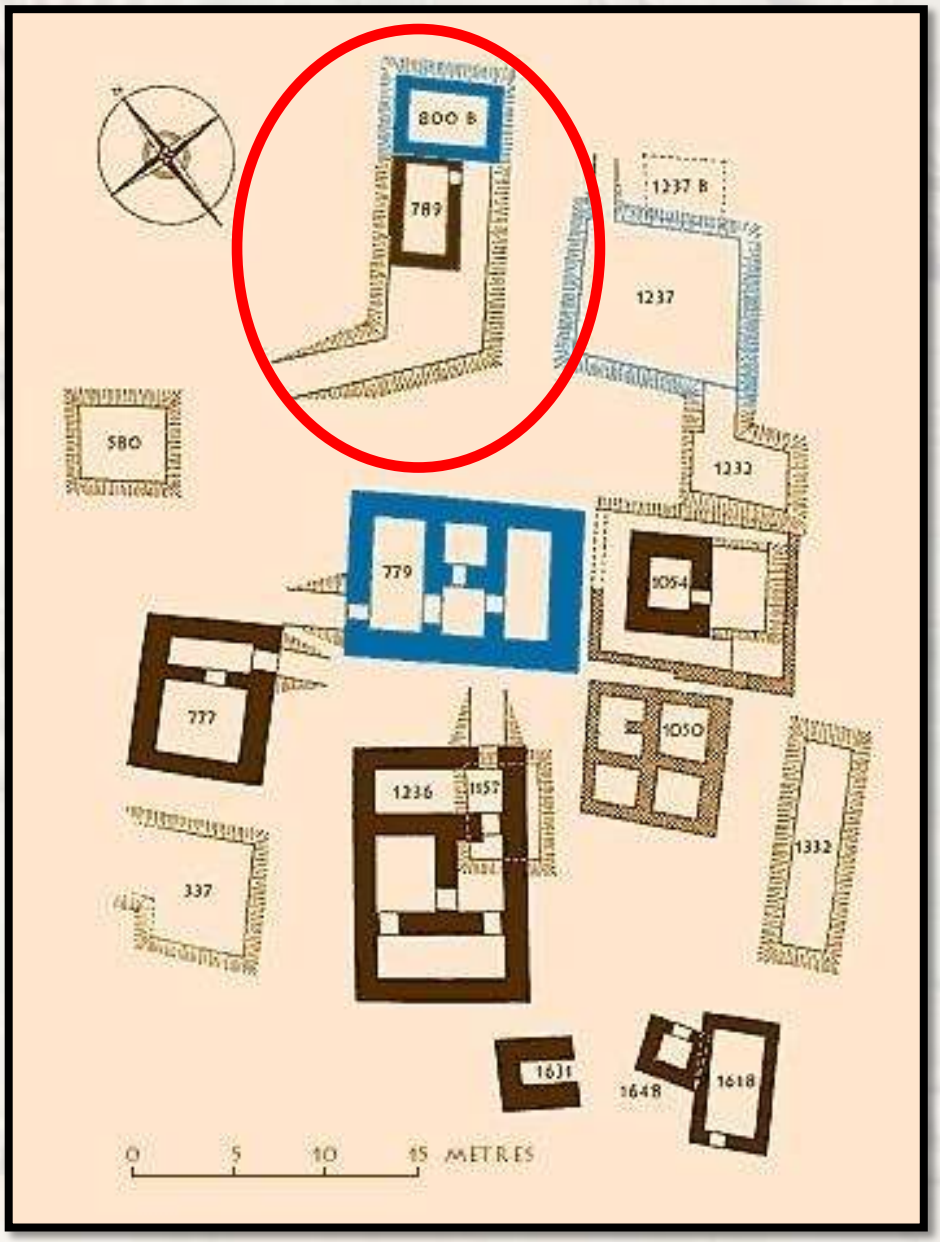
Cementiri reial Ur

- **Tombes reials (16)**
  - Riquesa
  - Construcció
  - Evidències rituals
- **2 tombes reials destaquen**
  - PG 789 (rei)
  - PG 800 (reina Puabi)
  - *S'han trobat les principals peces descobertes*
- **Tombes**
  - Cambres funeràries
  - Fosses mortuòries

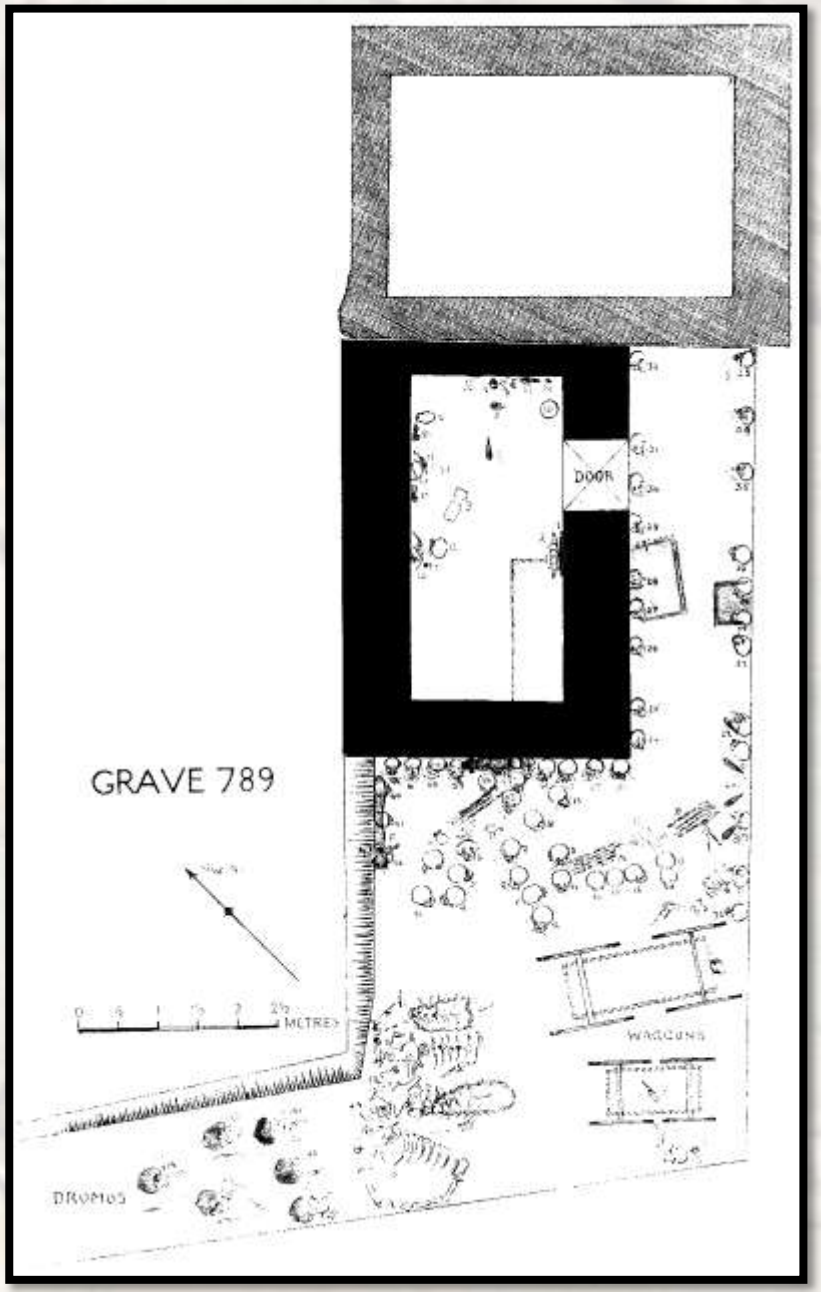
Cementiri reial Ur

- **Tombes reials**
  - Identificades **capella superior** (desaparegudes)
  - **Cambra sepulcral**
    - Coberta volta o cúpula
    - Accés rampa
    - Enterrament cos principal
    - Gran quantitat aixovar
  - **Sacrificis humans**
    - Assistents personals

Enterraments reials

- **Tomba PG 789**
  - ***Saquejada a l'Antiguitat***
  - **Rectangle 10 x 5m**
  - Accés a través de rampa
    - Angle occidental
  - Paviment a 8,3 m sota superfície
  - Parets i terra coberts estores de canyes
  - **Cambra sepulcral**
    - Angle nord
    - Dimensions: 4 x 1,8m
    - Accés costat sud
  - **Artefactes trobats**
    - **2 Maquetes vaixell plata i coure**
    - **Tauler de joc**

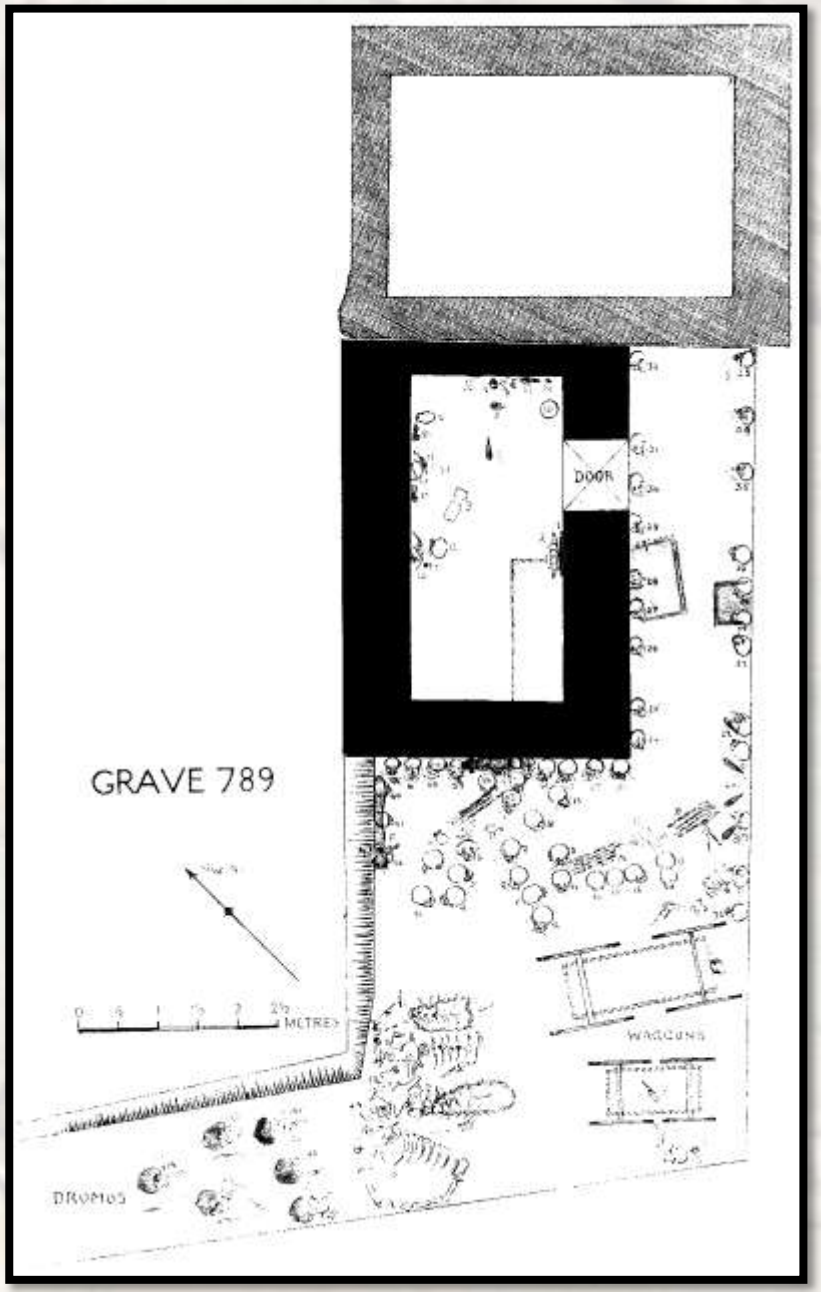
Maqueta barca en plata, tomba 789, Cementiri Reial Ur

Armes , tomba 789, Cementiri Reial Ur

Tomba 789

- **Fossar funerari**
  - ***No afectat pel saqueig***
  - **Troballes**
    - **63 cadàvers**
      - 6 Soldats armats
      - 2 conductors carruatges 1 palafrener
      - 54 homes i dones
  - **2 carros tirat per tres bous**
  - **Restes ossos animals (ofrenes)**
  - **Escut de coure decorats**
  - **Llances**

Tomba 789

- **2 lires de fusta**
  - Lira **decorada cap de toro barbut**
  - **Materials: fusta,** or i lapislazuli
  - Frontal
  - Forma trapezoidal
  - Plaques decorades
    - Figures d'herois
    - Animals
    - Criatures compostes (escenes mitològiques)
    - Senyor de les bèsties

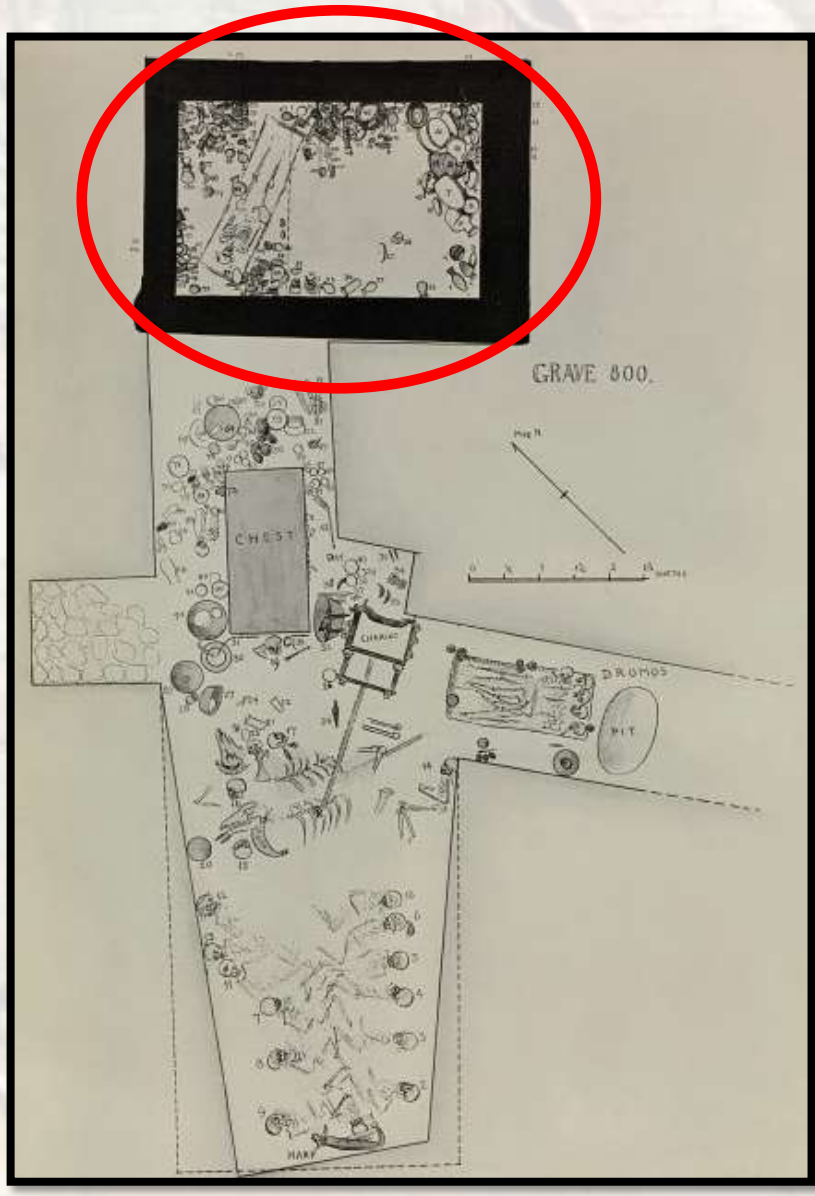
Lira amb cap de toro

- **Frontal lira Cap de toro**
- **Registre superior**
  - Al centre, figura heroica (Senyor de les Bèsties), nua agafa un toro amb cap humà a cada braç
- **2n registre**
  - Hiena i lleó, amb postures humanes, porten provisions per a un banquet
  - Taula amb menjar
  - Gerra i tassa o recipient
- **3r registre**
  - Ase toca una lira amb un cap de toro
  - Ós dempeus sembla mantenir la lira
  - Petit animal assegut fa sonar un sistre
- **Registre inferior**
  - Home escorpí amb objectes indefinits a les mans alçades
  - Gasela porta 2 gots
  - Gran recipient darrere de la gasela.

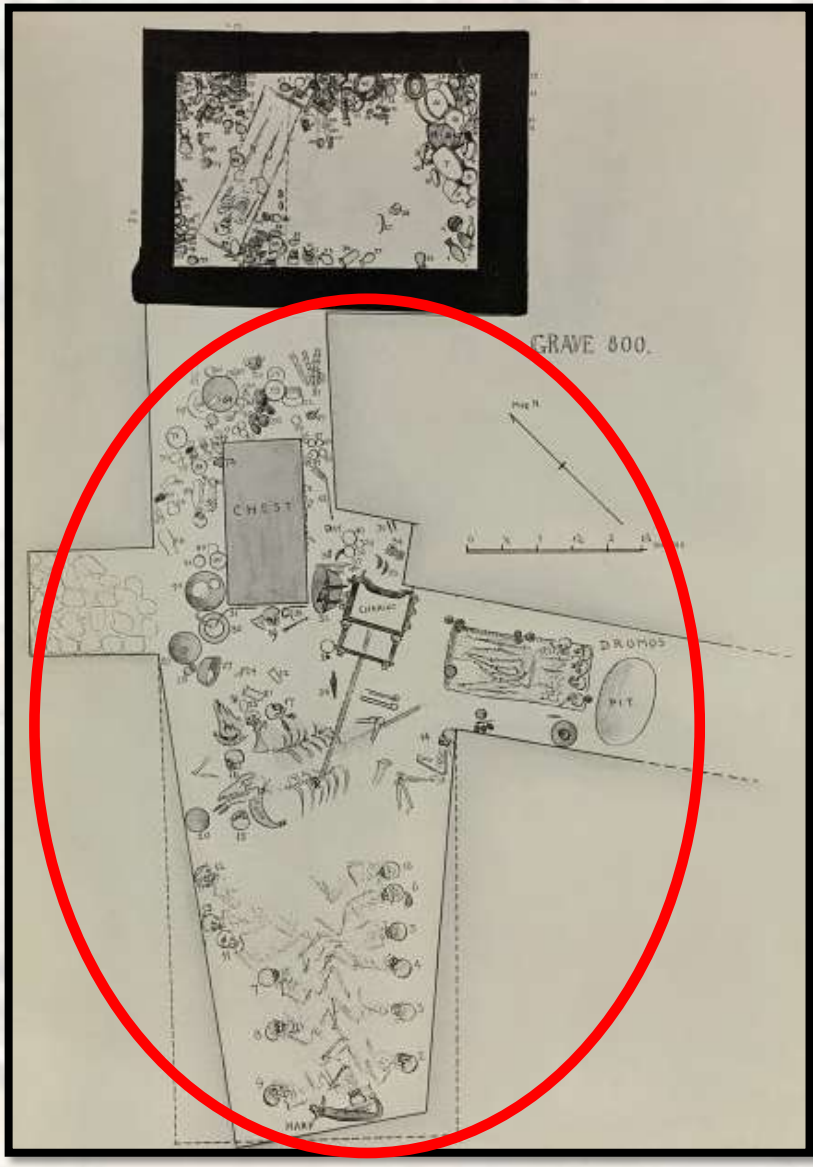
Tomba 800 Reina Puabi

- **PG 800, Tomba reina Puabi**
  - ***Tomba no profanada***
- **Puabi, reina ciutat d'Ur**
  - Primera Dinastia Ur (s. XXVI a.C.)
  - Reina o sacerdotessa¿?
  - Títol *nin* o *eresh*, indefinit
- **Cambra funerària**
  - Conté cos d'una dona
  - Inscripció segell cilindre
    - com "Puabi, la reina"
    - Morta c. 40 anys edat
- **Enterrada taüt fusta**
  - Assistents ajupides al cap i als peus

Tomba 800 Reina Puabi

- **Fossa mortuòria**
  - Restes de més de 12 criats
  - Majoria dones
- **Entrada fossa**
  - Protegida per 5 homes amb punyals de coure
- **Trineu tirat per 2 bous**
  - i 4 servents
- **Altres assistents**
  - 10 dones
    - Amb tocats elaborats
    - Col·locades en 2 fileres enfrontades
    - Amb instruments musicals

Los sumerios

Los sumerios están considerados como la civilización más antigua de la Humanidad. Se asentaron en Mesopotamia, a orillas de los ríos Tigris y Éufrates, hace unos 6 000 años y alcanzaron un gran desarrollo social y cultural. En 1927 se descubrió entre las ruinas de la ciudad de Ur un enorme cementerio que permaneció intacto durante 4.500 años.

TUMBAS

Las tumbas de Ur pertenecían los reyes sumerios que vivieron entre los años 2450 y 2350 a.C.

SACRIFICIOS COLECTIVOS

En Sumer existía la costumbre de enterrar a los reyes y las reinas junto con su séquito. En la cámara funeraria se depositaba el cuerpo del soberano, y los acompañantes –en el caso de las tumbas reales de Ur, más de ochenta– se repartían por las dependencias contiguas y los túneles de acceso.

GUARDIANES

Los esqueletos de cinco soldados y sus armas pertenecen, tal vez, a integrantes de una guardia apostada junto a la cámara sepulcral.

ROPERO

En el centro de la fosa se halló un cofre de madera de 2,25 metros de largo que había contenido vestidos de lacreína. Los sumerios creían en la vida ultraterrenal

CÁMARA SEPULCRAL

Estaba situada en un nivel inferior de la tumba, al final de la fosa. Media 12 metros. Allí se encontraron amuletos y cuernos.

FOSA PRINCIPAL

En algunas zonas el suelo estaba cubierto con esteras, mientras que, en otras, había sido pavimentado o simplemente allanado. Como algunos muros originales no se encontraron, se optó por cavar sólo en la zona donde se hallaron objetos.

SÉQUITO

En un extremo de la cámara funeraria se hallaron esqueletos de diez mujeres que fueron enterradas con sus joyas. Una murió mientras tocaba una lira, pues sus dedos aún están sobre las cuerdas.

JUEGOS

Los sumerios también dedicaban tiempo a los juegos: en las tumbas de Ur se encontró un tablero y una serie de piezas circulares pertenecientes a un juego de mesa que, de acuerdo con lo que afirman los especialistas, era uno de los pasatiempos favoritos de los nobles mesopotámicos.

CÓMO ERAN

Las representaciones que hicieron de sí mismos los muestran como una raza de estatura más bien baja, de cabeza redonda, labios carnosos, ojos caídos y nariz grande y puntiaguda. Casi siempre aparecen con la cabeza y la cara afeitadas, con el torso desnudo y vestidos con la tradicional falda de lana.

Tomba 800 Reina Puabi

- **Tomba Puabi**
  - 1/3 objectes trobats Tombes Reials d'Ur

- **Tocat Puabi**
  - Compost centenars peces individuals
  - **Material:** or, lapislàtzuli, cornalina i pasta blanca
  - **Pinta d'or coronada per rosetes** (forma de flor)
    - Part posterior
  - **Arracades de doble lluna**

Tomba 800 Reina Puabi

- **Tomba Reina Puabi incloïa**
  - **Nombrosos recipients**
    - Or, electrum i plata
    - Decoracions elaborades
  - **Tub d'or**
    - Per beure cervesa
    - Es va trobar amb un extrem dins d'un gran recipient de plata
  - **Contenidors cosmètics**
    - Metall preciós i petxina
    - Encara contenien el pigment
  - **Diversos recipient de pedra**

TREASURES FROM THE QUEEN PUABI TOMB FROM UR

HOME LIFE

Cups, bowls, dishes, goblets, and jars for cooking and serving food at home were usually made of pottery. Well-off households also acquired metal and stone vessels, often made of exotic imported materials. Many of these vessels were buried at Ur in both royal graves and those of lesser people.

Decorated bowl
Distinctive soapstone bowls were manufactured at Tepe Yahya and Jiroft, in modern Iran, and Tarut, in Saudi Arabia, in the 3rd millennium BC. They were widely traded.

Boat-shaped bowl
Silver was imported from Anatolia to make luxury tableware and decorative objects. Weighed silver was used as a form of currency.

CYLINDER SEAL | **FEAST SCENE IMPRESSION**

Beer drinkers
Sumerian barley beer was consumed as it was drunk through a long tube. Three tubes, of gold, silver, and copper encased in lapis lazuli, were found in Queen Puabi's grave.

Soapstone tumbler
Many tumblers of gold, silver, and stone were found at Ur. Soapstone, being soft and therefore easy to carve, was frequently used for stone vessels and seals.

Alabaster vase
Stone was used in early Mesopotamia to make luxury vessels. Most was imported. Aside from lapis and further afield, but alabaster was locally available.

CLOTHING AND ADORNMENT

Intact rich graves are rarely found, so most information on Mesopotamian clothing and adornment comes from texts or art. These reveal that Sumerian men, for example, wore fleece kilts and the women wore woollen wrap-around robes. The largest collection of surviving jewelry is from the royal cemetery at Ur (see p.22).

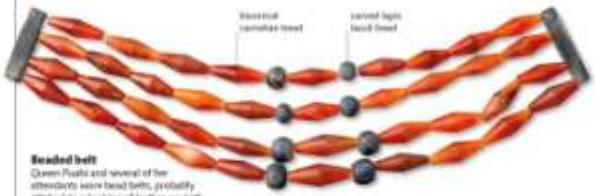
Finger rings
These rings were made from very finely twisted gold wire, soldered to plain gold bands. Ordinary people wore rings made of copper.

Garment cuff
Beaded cuffs were found with many of the women in the Great Death Pit. Surviving threads show that these were sewn onto short-sleeved robe garments.

Wreaths, pendants, and necklaces
Elaborate hairstyles were held in place by a gold or silver ribbon wound around several times. Over this were arranged wreaths of gold poplar and willow leaves. The double spiral of the gold pendant was a common symbolic element in Mesopotamian decoration.

Beaded belt
Queen Puabi and several of her attendants wore bead belts, probably stitched to a backing of leather or cloth, sometimes with pendant rings of gold or shell.

Unusual choker
A number of the female attendants in the royal graves wore unusual chokers made of triangular beads. The gold beads were made of sheet metal doubled over.

Hair comb
Queen Puabi and several attendants in the royal graves wore "Spanish combs," which supported an elaborate raised hair arrangement. The flowers would appear to be growing out of the hair.

Dress pins
Pins fastened a cloak draped over one shoulder and passed under the other arm. Often the wearer's cylinder seal was attached by a chain to a ring near the pin's head.

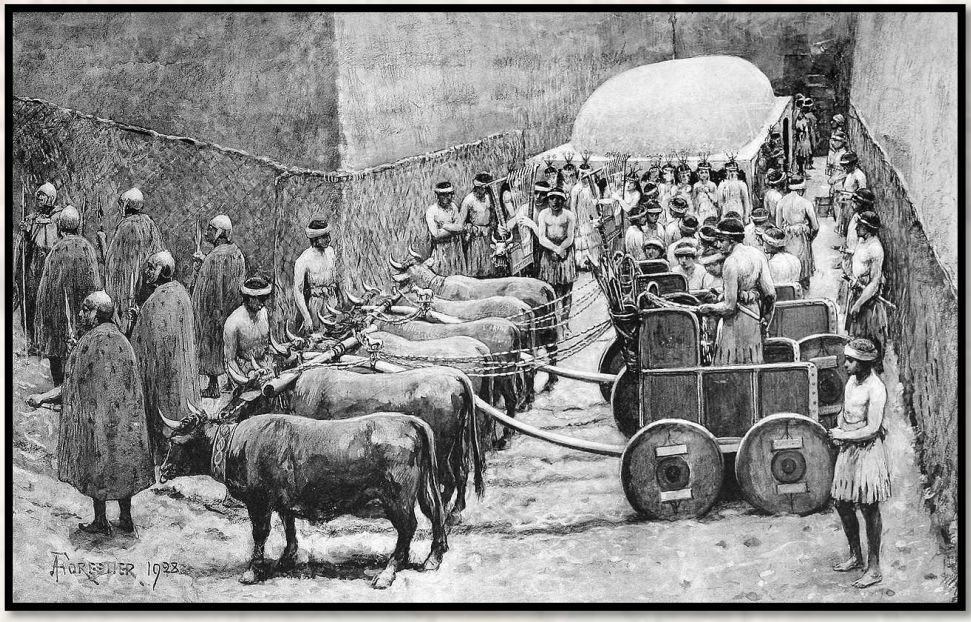

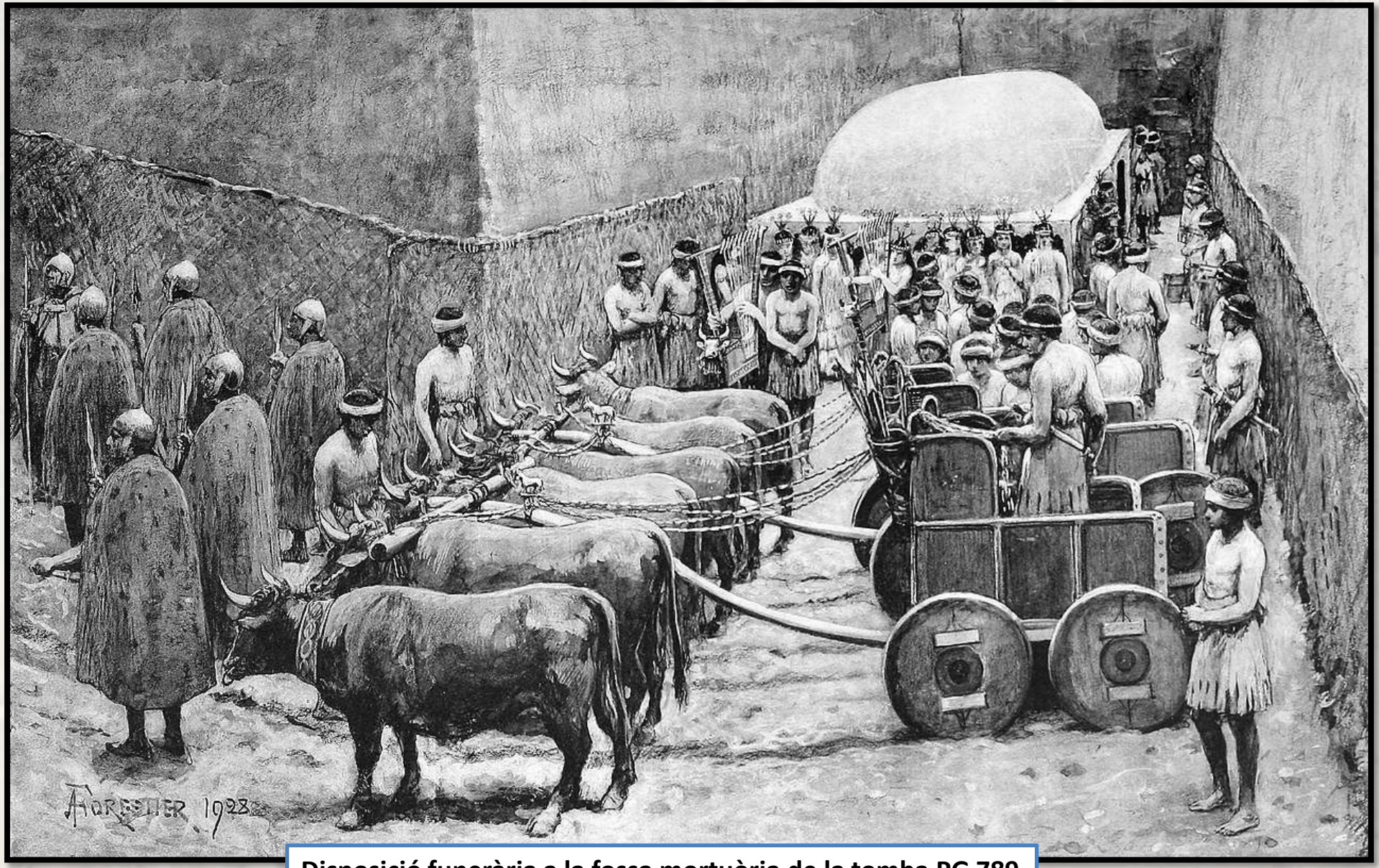
Loop earrings
Many of the women found in the Ur cemetery wore earrings. These large gold crescent-shaped earrings were probably worn hanging down, with the thin wire over the top of the ear.

Queen Puabi's finery
With great skill, Woolley used the positions of surviving elements to reconstruct original forms. These included the queen's elaborate hair arrangement, outlined by her gold ribbons and headdress, and her magnificent cape, made of long pendant strands of beads.

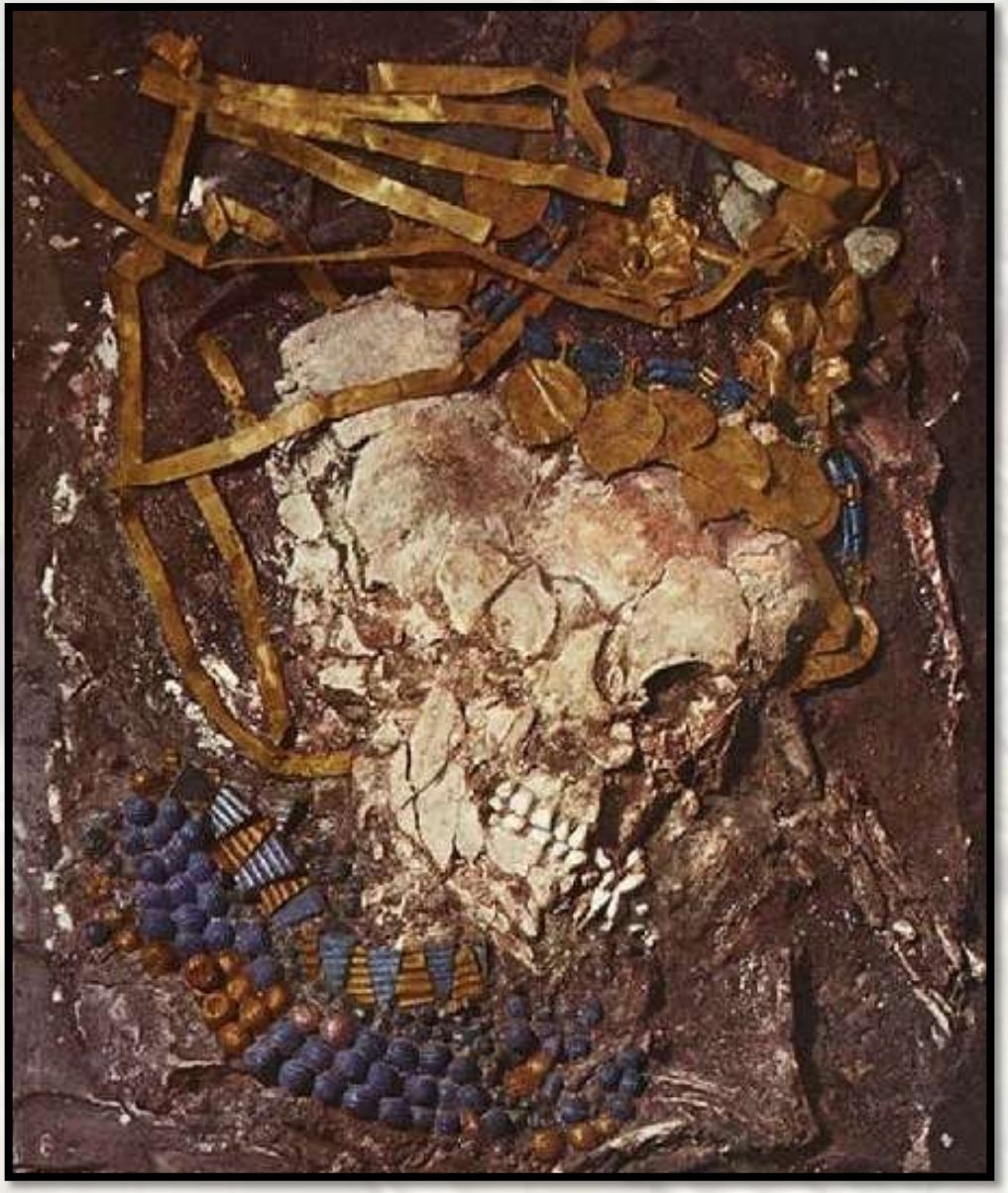
Sacrificis humans Tombes reials

- **Mort i enterrament servents (WOOLEY)**
  - Element integral tombes reials
- **Rituals funeraris**
  - Escenes de celebració i música
  - Seguides suïcidi ritual
- **No existeix consens científic pràctiques funeràries tombes reials d'Ur**
  - Enterrament seguici
    - Mantenir servents reis al Més Enllà
- **Llistes escribes**
  - Objectes funeraris a enterrar (membres rang social) inclouen
    - Joies
    - Carros
    - Rucs
    - Esclava (en un cas)
    - ***Elements molt semblants trobats a les tombes reials***

Disposició funerària a la fossa mortuòria de la tomba PG 789
La tomba del Rei seria la cúpula del darrere

Crani i joies d'una cortesana sacrificada a la tomba de la Reina Puabi (PG 800)

Tombes reials Ur

- **Segell cilíndric Reina Puabi**
  - **Troballa:** Tomba de Puabi
  - **Material:** lapislatzuli
  - **Mesures:**
    - Diàmetre: 2.60 cm
    - Alçada: 4.90 cm
  - **Inscripció:** *Segell de la reina Pu-abi*

Tombes reials Ur

- **Disseny dividit en 2 registres**
  - ***Escenes de banquets***
  - **Registre superior**
    - Figura asseguda sosté una copa
    - Possiblement reina Pu-abi
    - Figura femenina darrere figura asseguda
    - Grup homes
  - **Registre inferior**
    - Assistent ofereix copa a una persona asseguda.
    - Assistent amb recipient / ampolla darrera
    - Assistent sosté una taula

